

DE

št. 7

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 17. februarja 1994, št. 7, letnik 53, cena 160 SIT

ČRNA PIKA

»O prezgodnji odmrznitvi plač sem polemiziral z mag. Kocijančičem septembra lani. Z mag. Šusterjem in njegovo »beograjsko« ekonomsko politiko bijem težke boje v državnem svetu. V Delu in Večeru sem objavil vrsto kritičnih prispevkov glede previsokih pokojnin in uničujoče politike sindikatov pri dvigovanju plač – za slednje sem dobil črno piko v DELAVSKI ENOTNOSTI...«

Tako piše dr. Peter Glavič v torkovem Slovincu. Gospod Glavič! Črni pik v našem uredništvu ne delimo, sploh pa ne Vam – enostavno zaradi spoštovanja Vaše strokovnosti in doslednosti in želje po sodelovanju.

Drži pa, da se ne strinjamo z Vašo oceno o »uničujoči sindikalni politiki«. Preveč je pri nas stvari, ki so veliko bolj uničujoče kot zavzemanje sindikatov za človeka vredno plačo, če že ne govorimo o pošteno plačanem delu.

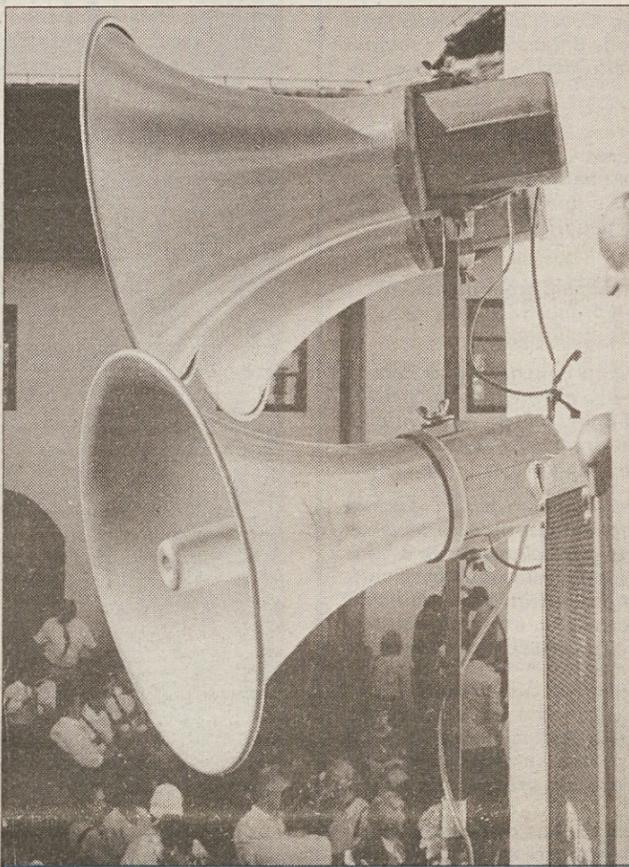
Sicer pa o ponudbi socialnega sporazuma, ki ga je pripravila ZSSS, in njenih pogledih na kolektivne pogodbe preberite na 4. strani DE.

POPOLNA ZMEŠNJAVA

Od Lillehammerja do Janeza Janše sama zmeda – na 3. strani DE

SOS IZ PARLAMENTA
SOS ZA DRŽAVO

Stran 2

Ce naši veljaki kršijo osnovne človeške pravice drug drugemu, kaj lahko od njih pričakujemo navadni smrtniki?

PRIHAJA RAČUNSKO SODIŠČE?

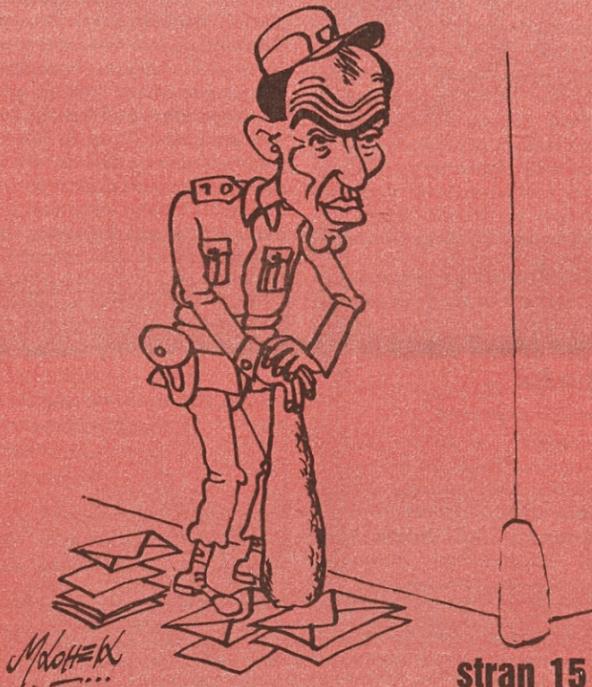
Ce res, prihaja k nam čez Balkan in ne čez Karavanke, vsekakor pa bo ob nepopisno pokvarjenem ravnanju pogoltna oblast težko pokazalo zobe (stran 3)!

AFERA SOCIALNI PAKT

Ne zaradi prepirljivosti sindikatov, ampak zaradi pretirane vladne želje po prisilnih prihrankih na rovaš realno nižjih plač!

stran 10

NASTAVKI ZA NOVI SLOVENSKI TOTALITARIZEM

stran 15

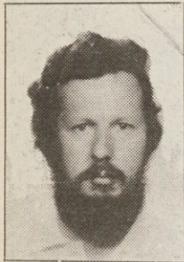
DE, sreda 14⁰⁰

Mešetarji z ustavnega sodišča

Dve številki nazaj smo pisanje o ustavnem sodišču naslovili »Pravičniki pa taki«. Že od lanskega oktobra se to sodišče namreč poigrava z zahtevo Svobodnih sindikatov, naj zaščiti ustavno pravico njihovih članov, ki jih je vlada izigrala s priškrtnjenimi plačami in le-teh noče priznati pri lastninjenju. Sindikatom ustavno sodišče najprej ni hotelo verjeti, da so do takšne zahteve sploh upravičeni. Ko so mu to dokazali, so za mnenje pobarali vlado; njeno (logično) odklonilno stališče so sindikati pobili.

Noji pa še naprej glavo v pesek in namesto razsodbe novo iskanje izgovorov – tokrat v parlamentu. Državni zbor si ni dosti belil glave in je modrim sodnikom postregel kar s ponovljenimi vladnimi argumenti. Sindikati so morali kajpak znova veselo na delo in gluhemu ponavljati in ponavljati...

Ce bo ustavnemu sodišču slučajno zmanjkalo naslovov, kjer bi še lahko poskusili iskati izgovore, si dovolimo predlog – morda še niso pomislili na Škofovsko konferenco?! Ni kaj, poskusiti ni greh!

SOS iz parlamenta SOS za državo

Piše: Tomaž Kšela

Vsaka država, ki želi veljati za civilizirano, ne varuje samo gospodarskih in drugih interesov svojih državljanov, ampak tudi njihove temeljne pravice in svoboščine. Državlani imajo namreč početi veliko pametnejšega kakor skrbeti, da jim različne tajne združbe in lobiji, nepooblaščenim privatni detektivski ali posamezni samopašni državni organi ne bi nezakonito prisluškovali, jim tajno pregledovali pošte, jih tajno zasledovali ali kakorkoli drugače brskali po njihovi zasebnosti.

Državlani, še zlasti pri nas, dovolj drago plačujemo gromozanski državni aparat. Zato je država dolžna s svojimi institucijami in službami učinkovito varovati človekove temeljne pravice in svoboščine.

Če država tega ne počne ali če temeljne človekove pravice in svoboščine državljanom celo sama krši, je to dokaz, da se ne država, ampak njeni oblastniki bojijo svojih državljanov in s teptanjem njihovih pravic in s takšnim ali drugačnim »ustrahovanjem«¹ ljudstva skušajo podaljšati svojo neučinkovito vladavino.

Pri nas drug za drugim vohljajo, si med seboj prisluškujejo in se poskušajo medsebojno kompromitirati celo državni organi, oblastniki in politiki.

Že pred meseci je slovenski zunanji minister **Lojze Peterle** v intervjuju za *Slovenca* dejal, da ima občutek, da mu prisluškujejo, in to ne samo eni... Pred dnevi pa je v intervjuju za *mariborski Večer* tudi predsednik državnega zbora **Herman Rigelnik** na vprašanje, ali mu prisluškujejo, odgovoril:

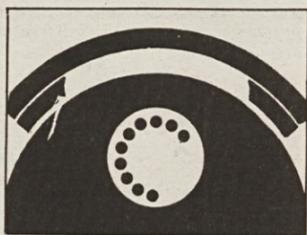
»Spremljajo me po službeni dolžnosti, imam pa občutek, da sem tudi drugače spremljan. Telefonu v pisarni ne prisluškujejo, ker je pod nadzorom, sicer pa prisluškovanje ne izključujem.«² Rigelnik je s tem v zvezi izrazil celo sum, da so tisti, ki ga spremljajo in poskušajo kompromitirati z anonimkami, v povezavi z nekaterimi posamezniki na enem od ministrstev«³ (v interesu preiskave ni želel povedati, na katerem).

Takšna izjava predsednika najvišjega zakonodajnega organa bi v vsaki pravni državi povzročila ne samo afero, ampak vsesplošen preplah. Pravna država lahko namreč deluje smo, če vsaka od treh vej oblasti avtonomno izvršuje svoje naloge. Vsak organ, ki ne posega v pristojnosti drugih organov, pravno državo krepi. Sodeč po tem, kar je dejal predsednik državnega zbora, pa se pri nas očitno srečujemo s poskusi posameznikov v izvršilni oblasti, da bi vzpostavili kontrolo nad zakonodajno oblastjo. Ali želi kdo poslance v slovenskem parlamentu sremeniti v »pohlevne ovčke«, da bi plesali tako, kakor jim bodo nerekovale dnevopolitične potrebe posameznikov iz izvršilne oblasti in gospodarskega menedžmenta? Ali predsednik vlade ne vodi in ne kontrolira vseh ministrstev in izvršilne oblasti? Kako so torej v državi, kjer kršijo človekove pravice in svoboščine najvišjim funkcionarjem, zaščitene pravice in svoboščine nas običajnih smrtnikov?

Po znaku SOS iz slovenskega parlamenta nam zato ne preostane drugega, kakor da ga v imenu običajnih smrtnikov pošljemo nazaj državnemu zboru in njegovemu predsedniku: v interesu demokracije v Sloveniji naj državni zbor čimprej razpravlja o morebitnih pritiskih na poslance in prepriča, da bi se v Sloveniji tajno vzpostavila oblast, ki bi bila nad parlamentom in zakoni, ki jih le-ta sprejema. Za to ima parlament v rokah vsa potrebna pooblastila ter škarje in platno – nanazadnje pa smo ga zato tudi izvolili.

časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

»Ne bodo upoštevali ministrstva za okolje in prostor«

ali nezakonito lastninjenje javnega podjetja Komunalna energetika Nova Gorica?

V notici pod naslovom »Ne bodo upoštevali ministrstva za okolje in prostor«¹ je bilo 2. februarja objavljeno v časopisu *Dnevnik* poročilo o seji izvršnega sveta občine Nova Gorica. Ker izvršni svet kljub pozivu ni zanikal resničnosti poročila ali sicer pojasnil svojih stališč, daje Ministrstvo za okolje in prostor, da bi se izognili nepravilnostim, informacijo z dejstvi, ki so ključnega pomena za razumevanje procesa lastninjenja na komunalnem področju javnega sektorja. Le-to je ta trenutek v polnem zamahu oziroma v zaključni fazi.

V omenjenem članku se nakazuje naslednja dilema: upoštevat »stališča ministrstva za okolje in prostor«² ali »moralno podporo profesorja Bajta«³? Poučariti je treba, da pravno gledano te dileme sploh ni:

1. pri merilih za ugotavljanje deleža družbenega kapitala namreč ne gre za »stališča ministrstva«, temveč za črko zakona in uredbe Vlade Republike Slovenije. Izvršni svet občine Nova Gorica mora upoštevati zakon o gospodarskih javnih službah (Ur. l. RS 32/93) in uredbo o načinu ugotavljanja deležev družbenega kapitala, ki po zakonu o gospodarskih javnih službah postanejo lastnina občine ali mesta Ljubljane (Ur. l. RS 59 in 60/93);

2. mnenje profesorja Bajta nima nobene pravne teže, saj ustavni spor, ki ga je sprožil, še ni razrešen.

Sklep, »da se delavcem JP Komunalna energetika omogoči lastninjenje podjetja v okviru vrednosti svojih lastninskih certifikatov«, ki ga je na svoji seji 31. januarja letos sprejel IS Nove Gorice, ni v skladu s predpisi, niti z lastnim sklepom izvršnega sveta z dne 30. 12. 1993, da postane celotno podjetje JP Komunalna last občine, in sicer v vrednosti družbenega kapitala 26.761.959.000 tolarjev.

Po omenjenem zakonu in uredbi je javno podjetje Komunalna energetika predložilo program lastninjenja, ki je bil podlaga prvega (zakonitega) sklepa izvršnega sveta. Sklep, sprejet s ponovnim odločanjem dne 31. 1. 1994, ima znake kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic po 191. členu kazenskega zakona Republike Slovenije z vidika omogočanja pridobitve premoženjske koristi drugim na račun občinske lastnine; ob kvalifikaciji po 3. in 4. odstavku citiranega člena pa je po 19. členu kazniv že poskus storitve kaznivega dejanja.

Podrejeno opozarjamo, da ima ponovno odločanje o že odločeni stvari elemente »sporazumevanja in dogovarjanja«, torej tipičnega »lobiranja«, da bi se izognili sredstvom, ki so bila JP Komunalna energetika na voljo po določilih 74. člena Zakona o gospodarskih javnih službah. Ocenjujemo, da so se poslužili dogovorne poti, ker po pravni poti ne bi imeli možnosti oporekati prvotnemu sklepu izvršnega sveta SO Nova Gorica.

Služba za stike z javnostjo pri Ministru za okolje in prostor

Pišeta si tudi Janša in Drnovšek

Sporočilo za javnost

Razširjeni politični kolegij predsednika Vlade RS dr. Janeza Drnovške je v ponedeljek, 14. februarja 1994 obravnaval pismo predsednika SDSS Janeza Janše glede odplačevanja slovenskih

dolgov do konzorcija komercialnih bank. Na kolegiju so sodelovali tudi člani koordinacijskega odbora za pogajanje s tujimi upniki (dr. France Arhar, dr. Mojmir Mrak). V razpravi so potrdili že zavzeto stališče glede pogajanj s komercialnimi bankami in opozorili na možne negativne posledice, ki bi jih imela popolna prekinitve odplačevanja dolgov s strani Slovenije v širši mednarodni javnosti. Predsednik vlade je vrstil omenjeno tematiko ponovno na sejo vlade v četrtek, 17. februarja 1994, da bi se lahko tudi drugi člani vlade seznanili s stališči, izraženimi v omenjenem pismu, kot tudi s stališči razširjenega političnega kolegija.

Na kolegiju so pregledali tudi dosedanje aktivnosti na področju protikorupcijske zakonodaje. Dr. Drnovšek je zadolžil ustrezne resorje, naj do naslednje seje političnega kolegija pripravijo pregled dopolnitve obstoječih zakonov, pri čemer bi upoštevali primerljivo zakonodajo v Italiji in v ZDA.

V ponedeljek, 14. februarja 1994 potekajo zaključna usklajevanja pri pripravi proračuna za leto 1994 pred sejo vlade 15. februarja 1994. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek se dogovarja z resornimi ministri, zvečer pa je predviden širši sestanek s koalicijskimi partnerji.

Urad vlade za informiranje

Somrak delavstva

Neodvisna delavska stranka proti slabšanju razmer

Neodvisna delavska stranka Slovenije je bila ustanovljena junija 1991 v Mariboru. Deluje samostojno in se ne bo vezala na druge stranke. Stranko so ustanovili delavci, ki so postali tehnološki ali ekonomski presežki.

Parlamentarna demokracija kaže svoj pravi obraz: razvrednotila bo vse, kar je delavski razred do sedaj ustvaril. Zelo dobro plačani poslanci sprejemajo zakone, ki so v prid njim samim, in s tem siromašijo državo, njen ugled in samostojnost.

Trenutno stranke, ki so v parlamentu, in druge strukture v političnem življenju podpisujejo koalicijske pogodbe, gledajo kako obdržati oblast v svojih rokah, takoj zatem prično sprejemati odločitve o svoji nedotakljivosti. Dan za dnem je vse več tovarn v stečaju, vse več delavcev na cesti, vse več obubožanih in lačnih na robu propada. Privatizacija nam je prinesla na tisoče ljudi na zavodih za zaposlovanje in približno 70 odstotkov razprodanih tovarn. Največ jih je v nemški lasti.

V preteklosti se je delavski razred na račun politike odrekal marsičemu: dajali smo samoprispevke za ceste, železnice, bolnišnice, posodobitev proizvodnje itd., danes pa si dovolimo, da se vse uniči, razpada, delavce pa vrže na cesto kot tretjerazredno blago. Delavcem je vseeno, v katerem sistemu živijo, saj jih vsi izkoriščajo. Pravi slovenski človek je vedno upognil svoja pleča in potrpeč, ker ima rad to slovensko grudo. Vse dosedanje neuspehe demokracije nosi slovenski narod, še največ delavski razred, ki ostaja praznih rok. Dokler ne bo Slovenija pravna država in bodo tudi poslanci z vlado na čelu odgovarjali za svoja dejanja tako kot delavci pri svojem delu, se bo politika igrala z nami slepe miši. Trenutno v Sloveniji ni stranke, ki bi se borila za delavski razred. Za-

lostno je, da smo delavci gledali na sindikate kot stranko, ki bo res zastopala in poskušala rešiti, kar se rešiti da. Sedaj ugotavljamo, da se vsi raje ukvarjajo z urejanjem občin in prihajajočimi volitvami in razmišljajo, kako obdržati svoj položaj v slovenskem prostoru. Uspehi reševanja podjetij v mariborski regiji so ničelni. Rezultat dela občinskih struktur in sindikatov pri reševanju podjetij je samo eden: stečaj podjetij.

Naša stranka si je postavila za cilj socialno zaščito vseh delavcev, ločevanje politike od gospodarstva, izboljšanje življenjskih razmer delavcev in preprečitev izkoriščanja delavcev ter njihovega dela. Stranka bo poskušala oblasti in poslancem dokazati, da smo ljudje, ne predmet za izkoriščanje in bogatenje posameznikov na naš

račun. Ne dovolimo, da nas bo našnji sistem prodal tujcem za nekaj mark, dolarjev. Slovenija naša domovina, naša dežela. Želimo si postati hlapci na svoji zemlji, kjer bomo iskali svoje prihodnosti, prihodnosti naših otrok, kajti v demokratičnem sistemu, ki ga imamo sedaj, skoraj ni mogoče verjeti v lepšo prihodnost. Postali smo sužnji in državljanost in ne gospodje in gospodarji. Nes vemo, kdo se skriva za takimi nazivi v tem sistemu.

Najbolj žalostno postaja, da marajo delavci štrajkati za plače, karavno so opravili svoje delo. Če plačila za nas delavce, odkod denar za vse druge, čeravno je slovensko gospodarstvo na dnu?

Vincenc Gajš
Maribor

Nismo presenečeni – Cerkev je bila vedno na strani okupatorja

Kratka življenjska doba mlade slovenske države je dovolj dolga, da sili poštenega in resnicoljubnega človeka k razmišljanju. V kratkem času smo doživeli toliko sprememb, da smo opravičeno zaskrbljeni. Ko smo se na referendumu odločili za samostojno Slovenijo, se nismo odločili za uvedbo podivjanega kapitalizma, za armado brezposelnih in razlaščenih delavcev, za dominanco slovenske katoliške cerkve, ki se je v novih družbenih razmerah krepko zavihtela na oblast in postala največji rentnik v Evropi. To me sicer ne preseneča, vsem operharjenim in ponizanim sodržavljanom pa želim razkriti vsaj del resnice.

Razen samega začetka svojega delovanja je bila katoliška cerkev vedno in povsod na strani oblasti, ne glede na to, kako je bila ta neljudska in izkoriščevalska.

Zmotna teorija o kulturnem centralizmu, ki je trdila, da je središče kulture v Rimu in se od tam v krogih širi navzven, je imela za posledico številne osvajaalne vojne in s tem širjenje edine »prave kulture«¹ in edino »prave vere«² – prekomorske dežele. Človeštvo so pretresle križarske vojne, osvoboditev Severne in Južne Amerike in drugih prekomorskih dežel. Skupaj s konkvistadorji so z ognjem in mečem širili edino »pravo vero«³ katoliški misionarji. Pod njihovimi meči so propadle cele kulture in v njihovi cela ljudstva (Indijanci Maja, Azteki itd.). V času protireformacije so borci edine »prave vere«⁴ pobili na milijone ljudi. Kjer se je pojavil križ, je vselej tekla kri v potokih, tako da je zgodovina katoliške cerkve, zydovina krvi.

Vedno je šlo za vzajemnost oltarja in prestola in za Cerkev ni bilo prav nič pomembno, koliko je oblastnik in koliko je krvav. Cerkev je vedno vodila načelo, da cilj posvečuje sredstvo. Zato ni bilo v boju za doseg cilja prav nič pomembno, koliko bo prelite krvi. Čeprav je Cerkev oznanjala, da naše bogastvo ni na tem svetu, temveč v nebesih, je sama raje uživala ta svet, nebesa pa je širokogrudno prepuščala revežem. Nobeno naključje ni, da se je Kristus rodil revnim staršem v zapuščenem hlevu, med revnimi pastirci in ovčami. Tudi devica Marija se nikoli ni prikazala v Rimu, New Yorku ali Stockholmu, temveč se je vedno prikazovala revnim pastircem v Lurdu, pa tudi v Medugorju se ni prikazala nobenemu bogatašu, temveč revnim pastircem.

Tudi v času druge svetovne vojne se Cerkev ni postavila na

stran mučenega slovenskega ljudstva, temveč je na čelu s škofom Rozmanom stopila na stran italijanskih in nemških okupatorjev.

Škof Rozman in general Leo Rupnik nista mogla pričakati italijanskih okupatorjev v Ljubljani, temveč sta jih hinavsko in klečeplazniško pričakala na Vrhniki. Katoliška cerkev je bila duhovni vodja slovenskega belogardizma in domobranstva. Ob domobranski prisegi Hitlerju na ljubljanskem stadionu je v družbi nacističnih krvnikov sedel in se vdan smehljati tudi sam škof Rozman. Danes bi ga domobranci, ki so zbežali pred roko pravice v Argentino, najraje proglasili za narodnega mučenika in junaka.

Zgodovina ne pozna bolj »pomukle«, zakrinkane in gmusne moralne organizacije, kot je bila Črna rosa. Tudi tej organizaciji je bila duhovni vodja slovenska Cerkev. V njej so bili najbolj kruti moralisti semeniščniki in kaplani Dokumentov, ki pričajo o gmusnem početju Cerkve med vojno, manjka in jih najdemo na vsakem koraku, saj jih Cerkev ni uspeli uničiti, kot je uničila skoraj vsa kulturno zapuščino slovenski protestantov.

Ves demokratični svet se je boril proti nacistični pošasti, le slovenski domobranci ob podpori Cerkve so se odločili hlapčevati in so stopili na pot izdajalcev slovenskega naroda in borcev proti demokraciji in svobodi.

Poražena stran se danes čuti zelo močna. Vse to pa ne more spremeniti dejstva, da je bila slovenska Cerkev skupaj s svojo jaško silo na strani okupatorja, da je prevzela vedno vlogo izdajalcev slovenskega naroda.

Po vojni so bili izdajalci slovenskega naroda primerno kaznovani. Žal pa so padli tudi nedolžni ljudje, ki so bili zapeljani v umazano domobransko politiko niso imeli nobene zveze. Domobranski kolovodje skupaj s škofom Rozmanom pa so jo strahopetno popihali in se raztepli po vsem svetu. Čeprav jih roka pravice ni dosegla, so bili še huje kaznovani. Svoje življenje so preželi na tujih tleh, od nikogar ljubljeni in spoštovani, njihovi otroci pa so cenena delovna sila tujem kapitalizmu. Njihovi grobovi bodo v vrtu pod Triglavom, temveč bodo posejani po argentinskih Pampi, Urugvaju, Kanadi in drugod.

Pa smo mislili, da nam je bilo šola iz druge svetovne vojne dovolj. Ne, krepko smo se zmotili. Nacionalizem in klerikalizem sta se v kratkem času razrasla kot strupen plevel. Slovenci smo se zopet razdelili v dva tabora. Na njegov sprotja so ista. Na eni strani vedno večja revščina in ponizanje na drugi strani pa na nepošten način pridobljeno bogastvo. Zbog njihovo bogastvo je zopet namreč njeno bogatašem in njihovim stitnim podpornikom s Cerkvijo čelu, nebesa pa so namenjena revežem.

V mladi slovenski državi torej nič novega. Cerkev je zopet obogatela in je zvesta bogatašem, se strumno kobacajo na oblast. Klerikalizem se je razbohotil in upamo lahko, da sprtih strani bo prehitro pogнал v spopad, ko mu je to uspelo med drugo svetovno vojno. Vedeti pa moramo, da bodo tudi iz morebitnega spopada izšli ponizani in užaljeni Slovenci kot zmagovalci in se bodo poraženci zopet raztepli po svetu.

To pot jim bo lažje, saj za potjo vedo.

Erihu Šerbcu

Zgolj Abraham ne osvetli svetniškega ti sija, Ti prej predanost sindikalna ga ovija. In petdeseta leta te ne bodo zvila, saj v zdravstvu si poživljajoča sila.

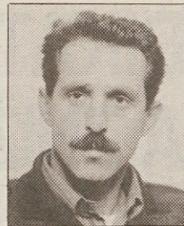
ČESTITAMO!
Sodelavci iz Podravja

časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 1316-163, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Krznik (Kazipoti), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugej (Na trznem prepihu), Andrej Ulaga (Na trznem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Zitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 160 tolarjev • Ziro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Prihaja računsko sodišče?

Piše: Martin Ivančič

Kaže, da je z računskim sodiščem podobno kot s tisto nekoč opevano svetlo bodočnostjo. Bližala se je in bližala, le prišla ni nikoli. V prihodnjih dneh naj bi zakon o računskem sodišču spet krožil v parlamentarni razpravi.

Vendar stvar vzbuja nezaupanje. Zdi se, da ta ustanova smrdi tako vladi kot parlamentu oziroma političnim strankam. Da smrdi vladi, je jasno samo po sebi. Kjer vlada red in kjer ne sprejemajo zakonov zato, da bi državljanom metali pesek v oči, tam je namreč računsko sodišče strah in trepet za vse porabnike proračunskega denarja. Kajti smisel te ustanove je skrben nadzor ne samo nad strogo namenskimi, marveč tudi nad varčnim trošenjem proračuna.

Tako smo pri odgovoru, zakaj vzpostavitev računskega sodišča smrdi tudi parlamentu in strankam. Prvič vse (parlamentarne) stranke trošijo proračunski denar na podlagi števila mandatov.

Drugič stranke trošijo proračunski denar v temeljnem parlamentarnem postopku. Že tu se z vso resnostjo postavlja vprašanje namenske in zlasti preudarne porabe denarja. Tudi zavoljo dejstva, da poslanci zaradi dominacije strankarskih koristi nad državnimi oz. nacionalnimi ne opravljajo zakonodajnega dela v skladu s potrebami nacije/države. Veliko raje ustanavljajo preiskovalne komisije, za delo v njih pa so posebej, dodatno plačani in nič jim ni pomembno, da s svojimi »preiskavami« ničesar ne dosežejo.

Prav tako radi potujejo po tujini, se slikajo po dvoranah evropskih združenj in bebavo razkazujejo svoje proteže. O njihovih osnovnih plačah z vidika porabe proračuna ne kaže več zgubljati besed. Skratka, njihovo celotno trošenje denarja v parlamentarni dejavnosti je z več vidikov vprašljivo po namenu in racionalnosti.

Končno je tu še vprašanje, kako naj se stranke glede zakona o računskem sodišču obnašajo kot potencialne nosilke izvršilne oblasti. Ene stranke sestavljajo vlado danes, druge imajo načeloma vsak hip možnost, da jo bodo sestavljale jutri. Vlada pa je po logiki stvari ključni »izvajalec« proračuna. Zato ne preseneča tisto, kar so komentatorji že ugotovili, da so namreč njena prizadevanja glede računskega sodišča usmerjena v to, da bi pravzaprav kontrolirala samo sebe. To pomeni, da vlada hoče, naj bi bila ta ustanova podrejena njej.

Ker se, kot rečeno, lahko vsaka stranka danes ali jutri znajde na vladnem stolčku, so seveda ta hip opozicijske stranke v hudem precepu, za katero možnost naj glasujejo.

Danes mora opozicijska stranka nagajati vladi, toda kaj bo, če bo

sprejet takšen zakon, po katerem bo računsko sodišče avtonomno nadziralo vlado, jo morda celo zrušilo, in bo opozicijska stranka postala vladna? V tem kaže vsa perversnost strankarsko determinirane državne politike in zavoljo tega trpi celotno narodno gospodarstvo, pravzaprav vsa država, veliko škodo. Priznam, da v podrobnosti ne poznam stališč posameznih strank do vloge in avtonomnosti računskega sodišča. Vendar sem do vseh zadržan. Kajti nobena še ni prišla pri tej pomembni zadevi na dan z jasnimi kartami in razločno povedala, da podpira radikalno varianto, po kateri naj sodišče avtonomno nadzira namenskost in varčnost trošenja proračuna, da naj bo sestavljeno povsem strokovno, politični vpliv pa naj bo določen na tak način, da bo imela močno vlogo vsakokratna opozicija, itd.

Vse to pojasnjuje, zakaj prepotrebna zakon oz. ustanove po tolikem času še nimamo, zakaj vsak osnutek v razpravi raztrgajo in zakaj traja toliko časa do izboljšane inačice. Nikomur, ki si polni trehuh na proračunu, ni do tega, da bi to zlatonosno kuro zaklal. Javnost, ki je v celotni zadevi navadna molzna krava, pa ostaja po zaslugi izprijene politike (in seveda svoje naivnosti, da se ne spravi tudi nad svoje politične pravke, temveč po njihovih navodilih bebavo laja le na strankarske nasprotnike!) v popolnoma absurdnem položaju.

Ne le da ne more nič vplivati na to, da bi enkrat dosegli kaj podobnega kot v ZDA, kjer predsednik že sedaj državljanom na domove pošilja osnutek proračuna za leto 1995. Še huje je, da se država skrajno dvolično izmika temu, da bi vpeljali normalne instrumente nadzora nad trošenjem velikanškega denarja, ki ga politiki oz. državniki dobesedno razmetavajo v milijonih.

Obenem pa ta državnapolitična oblast, kajpak v prvi vrsti predsednik vlade, delovne ustanove izsiljuje s kolektivnimi pogodbami, pri katerih tarifnem delu pogovuje sporazum z nekaj stotaki ali v najboljšem primeru s tisočakom ali dvema.

To je nepopisano pokvarjeno ravnanje, ki bi kdaj pa kdaj tudi pri nas terjalo kakšno splošno stavko. A kaj ko so sindikati pri nas še vse predalet od tiste enotnosti, ki jo narekujejo »strateška« vprašanja!

Tako lahko rečemo, da računsko sodišče res prihaja, vendar ne čez Karavanke, marveč čez Balkan.

arena

Policija pa pri vsej tej »civilno-inicijativni« godlji teče večni krog. V nekaj mesecih ji ni uspelo odkriti niti enega samega anonimneža, čeprav vse

kaže, da imajo tako dolg in kosmat rep, da bi se še slepec ne mogel spotakniti obenj. Gospod policijski minister Ivan Bizjak je sicer sila prijazen mož in najbrž tako nevidnega notranjega ministra zlepa ne bomo imeli. To je seveda dobro, kajti policija je najboljša takrat, ko je ne vidimo, in je pri roki, ko jo potrebujemo. Kakšna je denimo kakovostna razlika med gospodom Bizjakom in obrambnim ministrom? Notranji minister se vsaj javno kot minister ne vtika v politiko, kar je tudi zelo dobro. Kljub vsemu pa moramo ljubeznivemu ministru obrniti palec navzdol, ker s svojimi policaji še vedno ni uspel razkrinkati civilne inicijative. Ne zaradi politike, četudi se je ni

Zakritja

moč izogniti, ker gre le za predsednika parlamenta, marveč zaradi tega, ker je to, kar počne civilna inicijativa, preprosto kaznivo.

In ker gospod policijski minister doslej ni dal od sebe še nič drugega kot medel odgovor v parlamentu, glede preiskave namreč, se pač kar ponuja dvom o ministrovem nestranskem policajevanju. Saj je težko verjeti, da bi bila policija tako nesposobna, da ne bi mogla identificirati Civilne inicijative. Zato mora ljubeznivi gospod notranji minister pač sprejeti dvome, da se v policijski hiši vendarle kuhajo in valjajo določeni strankarski ali politični interesi, ki Civilno inicijativo varuje pred zagovorom na sodišču. Verjetno zato, da bi se lahko še naprej oglašala in s tem vnašala v družbo maniro anonimnega obdobjevanja, ki seveda zelo spominja na stare čase, ko si je udba enostavno izmislila obtožbe, ljudje pa so se morali braniti, čeprav so vedeli, da niso nič krivi; pa še obsojeni so bili.

Če bi kar povprek vpili o nesposobnosti policije, bi najbrž naredili veliko krivico vsem tistim, ki se spoznajo na policijski in siceršnji tovrstni posel. Zato ostane le močan sum, da policijsko sposobnost v tem primeru striže politika, le-ta pa se kuje vedno na vrhu. Za kaj res gre, se bo najbrž kmalu pokazalo, če se bo anonimni lov na čarovnice še nadaljeval pred nosom policije, bomo res lahko začeli razmišljati o politično opredeljeni in zato onespobljivi policiji. To pa bo več kot slabo.

Boža Gloda

Razkritja

Potem pa pride na dan, da so se udbomafije in t.i. udbomafijcev lotili prav udbovci. Pa ne tisti, ki so si sami s tem poslom služili ljubi kruhek – saj se v tem norem svetu pač mora tudi z vohunstvom kdo ukvarjati; da pa je vohunstvo najbolj pokvarjena reč zaradi najbolj »svetlih« ciljev, pa je tako splošno znano – ampak tisti, ki so svoj ljubi kruhek že imeli in se so poleg njega prodajali še takšni ali drugačni agenturi; morda samo udbi, morda pa tudi ne, kdo ve.

Rigelniku smo kajpak lahko nadvse hvaležni, da nam je razkril še eno pokvarjenost sedanje politike, saj ni nobenega dvoma, da za političnimi anonimkami tičijo politični interesi. Razkril nam je tudi vso bedo sedaj že pregovorne preganjavice. Kajti če si je že nekdo izmislil udbomafijo in udbomafijce, bi bilo pričakovati vsaj, da se jih ne bo lotil z ljudmi iste vrste. Pa če bi le-ti vsaj imeli kakšne verodostojne podatke, pa še tega ne zmorejo. To seveda svojevrstno govori o odlični sposobnosti nekdanje udbe in še vedno prisotnih udbovcih.

Je pa le smešno, da udbomafijci preganjajo udbomafijce. To spominja na Chicago iz tridesetih let. In najbrž nam ne preostane drugega, kot da se tako kot tedanji ameriški mestni očetje zavalimo na kavč in čakamo, da se bodo gangsterji, oprostite, udbomafijci pobili med seboj. Potem bo ta dežela tako čista, da bo dovolj prostora za kako novo, denimo demomafijo, kar za deželo, ki še vedno ne ve, ali naj utajevalce davkov popljuje ali ima heroje, ker se zakoni in ustava razlagajo skladno s trenutnim razpoloženjem in podobno, ne bi bilo nič čudnega. Sedaj vsaj vemo, zakaj je bila izmišljena udbomafija. Zato, da bi agenture in agentje in njihovi vohljači imeli kaj delati; za tak posel pa je potreben sovražnik. Če ga ni, si ga pač izmislijo. Kot v starih dobrih časih.

Popolna zmešnjava

Piše: Jože Smole

Odveč bi bilo dokazovati napredno usmeritev skandinavskih držav in njihovo pomembno vlogo v mednarodnem življenju. Prav tako je popolnoma jasen naš interes pri razvijanju vsestranskega sodelovanja z njimi. Toda vprašljivo je, če sta zunanji minister in predsednik vlade ubrala pravo pot, ko sta vsak zase obiskala glavna mesta teh nordijskih držav in se ločeno pogovarjala s predsedniki vlad.

Kaj si naši partnerji lahko mislijo o njenem podajanju kljuk na vratih premierjskih kabinetov? Ali to, da ima zunanji politik Lojze Peterle eno stališče, Janez Drnovšek pa drugo? Ali pa preprosto to, da v vladi v Sloveniji ni osnovne koordinacije, da se ne ve, kaj dela eden in kaj drug, in da predsednik vlade ni poprej seznanjen z načrtovanimi obiski zunanjega ministra? Ali pa, kar je tudi možno, da sta se njuna obiska v skandinavskih državah časovno ujela, ker sta si oba pač hotela ogledati začetek zimskih olimpijskih iger v Lillehammerju?

V izjavah o pogovorih, ki sta jih tam imela, sta oba še posebej poudarila, da so »sogovorniki« podprli naša prizadevanja za vsestransko vključevanje v Evropsko skupnost in »Partnerstvo za mir«. Pri tem se zastavlja vprašanje, ali je predstavnikoma suverene Republike Slovenije res treba molelovati? Menim, da si s takšnim prosjačenjem samo slabimo pogajalske pozicije. Ustvarja se neprijeten občutek, da smo navaden objekt mednarodnih odnosov, da je naša varnost odvisna izključno od drugih držav, ne pa prvi vrsti od nas samih. Prejeto naše partnerje

cenijo in ima zaradi nje posebno mesto v evropskih in svetovnih odnosih.

● Popolna zmešnjava se je pokazala tudi pri obravnavanju najavljene »odpoklica« ameriškega veleposlanika Alana Wendta v Sloveniji. Novinarska poročila in z njimi povezane spekulacije res niso bile na mestu in gotovo niso koristile našemu ugledu v svetu. Vprašljivo pa je, če so zares bili potrebni številni uradni demantiji in če je omejenemu pisanju kazalo nameniti tako veliko pozornost. Pravi provincializem pa je izrečena trditev, da je bila naši državi s takšnim pisanjem povzročena nepopravljiva »zgodovinska škoda«. Slovensko-ameriški odnosi bi zares bili na zelo majavih temeljih, če bi bili odvisni od posameznega članka ali novinarskih spekulacij.

● Največja zmeda pa se kaže v popustljivosti naših najbolj odgovornih dejavnikov do svojevoljnega avtokratskega obnašanja obrambnega ministra Janeza Janše. Če je točna trditev, da je mimo predsednika Republike in vlade že pred nekaj meseci začel v obrambnem ministrstvu gostiti kontaktno skupino ameriških častnikov, bi moral po vseh kriterijih evropske demokracije za to odgovarjati. Tudi to, da je naša javnost, na katero se tudi Janša pogosto sklicuje, zvedela za aktivno prisotnost ameriških častnikov šele pred nekaj dnevi, ni brez pomena.

Veleposlaniki, ki so pri nas akreditirani, diplomati in vsi drugi tuji opazovalci našega notranjega dogajanja se verjetno čudijo tolerantnim odnosom do arogantnega nastopanja obrambnega ministra zoper vrhovnega poveljnika. Svojevoljno ukrepanje obrambnega ministra s popolnim ignoriranjem predsednika Republike, ki je po naši ustavi vrhovni poveljnik, po-

meni grobo kršitev osnovnih norm delovanja v demokratičnih državah. In ne nazadnje, v nobeni državi s parlamentarno demokracijo obrambnemu ministrstvu še na misel ne pride, da bi napadal pravosodne organe, si izmišljal afere, udrihal po novinarjih in nenehno vodil svojo vojno zoper šefa države.

Če predsednik vlade dr. Janez Drnovšek ne bo končno zbral dovolj poguma za ustavitev tega neodgovornega ravnanja omenjenega člana vlade, se bo zmešnjava pri nas še stopnjevala. V takšnih zmedah pa lahko pride do posegov zoper našo demokratično ureditev; in to bi, seveda, imelo tudi zelo resne mednarodne posledice.

CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO

Ciril Ribičič

Knjiga, ki razkriva ozadje ob sprejemanju lokalne samouprave

Naročite jo pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, po telefonu (061) 321-255 ali telefaksu (061) 311-956

SVOBODNI SINDIKATI NE PRISTAJAJO NA ZNIŽANJE PLAČ

Svet ZSSS je na seji 16. februarja obravnaval in potrdil delovno gradivo »Podlage za pogajanja o socialnem sporazumu«. Svet je tudi sklenil, da bo vztrajal pri že sprejetih stališčih o novi tarifni prilogi splošne KP za gospodarstvo.

Delovno gradivo o socialnem sporazumu, ki ga je pripravila na prejšnji seji imenovana delovna skupina svobodnih sindikatov, ima nekaj zanimivih novosti, drugačnih kot v že znanih gradivih o socialnem paktu.

Svobodni sindikati predlagajo, naj socialno premirje v imenu delojemalcev podpisajo ne samo sindikalne zveze in konfederacije, ampak tudi vanje povezani sindikati. Socialni sporazum naj bi veljal do konca leta 1994, vendar naj bi kljub temu temeljil na trajnem socialnem partnerstvu. Po teh načrtih bi Slovenija dobila poseben tripartitni ekonomsko-socialni svet. Ta bi bil sestavljen iz enega števila predstavnikov vseh treh socialnih partnerjev. Ekonomski socialni svet bi obravnaval vse zakone, ki zadevajo položaj delojemalcev, preden bi o njih odločala vlada. Svet bi se sestajal najmanj enkrat mesečno in redno ocenjeval uresničevanje socialnega sporazuma. Za njim mora stati poseben zakon, ki naj ga državni zbor sprejme po hitrem postopku.

Člani sveta so menili, da je eden od glavnih ciljev socialnega sporazuma zmanjševanje števila nezaposlenih. V pogajanjih bodo zagovarjali znižanje nezaposlenosti s 15 na 12 odstotkov oz. na največ 125 tisoč.

Svobodni sindikati bodo pred sklenitvijo socialnega sporazuma zahtevali tudi že večkrat omenjene zakone: o delovni inšpekciji, delovnih in socialnih sodiščih in KP. Od države zahtevajo ratifikacijo konvencije MOD št. 154 o kolektivnih pogodbah, št. 168 o pospeševanju zaposlovanja in št. 173 o pravicah delavcev in solventnih delodajalcev.

Svobodni sindikati bodo zahtevali tudi spremembo zakona o zadržanih plačah, po katerih bodo določene najnižje plače v tolarjih, in to tolikšne, da bodo delavcem omogočale normalno preživljanje. Po razpravi je svet imenoval

novi pogajalski skupino, v kateri bodo: Dušan Semolič, Albert Vodovnik, Metka Roksančič in Drago Ščernjavič.

O pogajanjih za sklenitev nove tarifne priloge splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo je poročal Brane Mišič. Svetu je predlagal, naj ponovno razmisli o izhodiščni plači za prvi tarifni razred v višini 32.000 brez »diskonta«. Mišič je omenil tudi možnost odpovedi splošne KP, s čimer bi svet ustvaril boljše možnosti za podpis panožnih KP.

Člani sveta so enotno menili, da ne morejo razpravljati o znižanju svojih zahtev, kot so jih sprejeli na prejšnji seji. To pomeni, da svet vztraja pri 35.548 tolarjih kot izhodiščni plači za prvi tarifni razred brez »diskonta«.

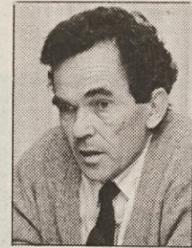
Zelo jasno stališče o tarifni prilogi je povedala Metka Roksančič. Omenila je možnost odpovedi splošne KP z 31. 12. 1994. V tem času bi si sindikati dejavnosti lahko priborili nove panožne kolektivne pogodbe. Roksančičeva je k temu dodala, da zbornica zdaj zadnjič podpisuje KP in da rešuje le svojo kožo, ker jo bo že jutri nadomestilo novo združenje delodajalcev.

Nasprotnega mnenja so bili nekateri člani sveta, med katerimi moram omeniti Poldeta Očka, Valterja Jordana in Cirila Ureka. Kolege so opozarjali, da mora vsakdo malo popustiti, sicer se o kolektivni pogodbi ni mogoče pogajati. Tudi nekateri drugi člani sveta so dejali, da je splošna KP kar dobra podlaga za podpis panožnih KP.

Po polemični razpravi je svet sklenil, da plače ne smejo hiti nižje, kot jih določa še veljavna tarifna priloga iz lanskega leta, in zato vztrajajo pri vsaj tolikšnih plačah brez možnosti zniževanja. S tem svojim sklepom bodo svobodni sindikati seznanili partnerje iz gospodarske zbornice in kolege iz drugih sindikatov. Za pogajanja je pooblaščen dosedanja delovna skupina, ki naj se po potrebi sestaja s predsedniki in sekretarji gospodarskih sindikatov. Če bo potrebno, pa se bo svet ZSSS o tej zadevi sestal takoj, ko bo kaj novega.

F. K.

Pogajanjem o aneksu kolektivni pogodbi za negospodarstvo ob rob

Piše: Vinko Kastelic

Ko je pogajalska skupina sindikatov ugotovila, da so pogajalske možnosti z vladnimi pogajalci izčrpane, je parafirala aneks h kolektivni pogodbi sprejela skupno izjavo (glej okvirček). Vlada je junija 1993 pristala na določbo veljavne kolektivne pogodbe negospodarstvo, po kateri se razprava o tarifnem delu te kolektivne pogodbe prične ob pripravi vsakoletnega proračuna. Kljub takemu dogovoru je vlada v proračunskem memorandumu določila 27.000 tolarjev izhodiščne plače, ki ga poslala v sprejem državnemu zboru. Vlada sindikatom negospodarstva sploh ni omogočila sodelovanja v pripravi memorandumov in jih je torej izigrala. Sedaj smo se začeli pogajati o kolektivni pogodbi, pa so vladni pogajalci vztrajali, da o teh številkah ne morejo razpravljati, ker je memorandum sprejel državni zbor.

Šele po skupni seji vodstev sindikatov negospodarstva uprave v Cankarjevem domu so vladni pogajalci nekoliko popustili. Pogajalska skupina sindikatov je vseskozi vztrajala pri zmanjševanju škarj med izhodiščnimi plačami v negospodarstvu in upravi v razmerju do povprečnih plač v gospodarstvu. Izhodiščne plače v negospodarstvu in upravi namreč v dobrem letu padle s 50 na 36,3 odstotka povprečnih plač v gospodarstvu. V te številke so vključene tudi plače družbene elite, ki so v tem času rasle v skladu z rastjo plač v gospodarstvu.

Drugo temeljno izhodišče pogajalske skupine sindikatov bila enaka eskalacija za vse zaposlene v Sloveniji. Plače ne bi rastle nekoliko počasneje kot inflacija. Ob tem, ko so plače večine zaposlenih v negospodarstvu ostale zamrznjene, so plače poslancev, sodnikov in drugih funkcionarjev povečale v drugi polovici leta 1993 za 30–50 odstotkov. Vladni pogajalci so se z našim izhodiščem strinjali, vendar je vlada ravnala drugače in zato so ostali še naprej trije različni sistemi valorizacije plač. Plače večine delavcev v negospodarstvu in upravi so bile v drugi polovici leta 1993 zamrznjene, ker rast življenjskih stroškov v nobenem mesecu n preseгла 3 odstotkov.

Stališče sindikatov je vseskozi, da je v težkih gospodarskih in socialnih razmerah potrebno razpore plač zmanjševati. Vlada tega ne upošteva, izjema je le povečanje koeficienta najnižjih tarifnih skupin, predvideno z novim aneksom h kolektivni pogodbi. Na žalost pa vlada predvideva povečanje plač najvišjim kategorijam uslužbencev.

Vse to kaže, da vlada sindikatov ni štela za partnerja ne pri pripravi memorandumov ne pri proračunu za leto 1994. Zato ne vemo, če bo spoštovala skupno izjavo z dne 20. 1. 1994. Le s spoštovanjem te skupne izjave je možna pravična politika plač in partnerski odnos med sindikati kot predstavnikih delojemalcev in vlado kot delodajalcev.

Aneks k splošni kolektivni pogodbi, ki smo ga parafirali v zaključku pogajanj, pomeni povečanje izhodiščne plače s 26.500 na 27.560 tolarjev za prvo polletje 1994 in dodatno 10 odstotno povečanje koeficientov za prve štiri tarifne skupine. V predlogu aneksa je tudi varovalka, da se takoj prične pogajanja o povečanju izhodiščnih plač, če bo rast drobne prodajnih cen v prvem trimesečju preseгла 4 odstotke.

Nesprejetje parafiranega aneksa in skupne izjave pomeni, da bo za prvo polovico leta 1994 še naprej veljala izhodiščna plača 26.500 tolarjev brez popravkov za najnižje tarifne skupine.

Nesprejetje aneksa je v tem trenutku smiselno le ob takojšnjem enotnem stopnjevanju sindikalnega pritiska vse od stavk. V vsakem primeru pa moramo vztrajati pri dolgoročni politiki izenačevanja izhodiščne cene dela za vse zaposlene v Sloveniji, ukinjanja privilegijev elit in dejanskega doseganja in spoštovanja socialnega partnerstva.

SKUPNA IZJAVA

Pogajalski skupini sindikatov in Vlade za kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti sprejemata naslednjo izjavo:

1. Pogajalski stranki načelno soglašata s postopnim približevanjem izhodiščne plače v negospodarskih dejavnostih z izhodiščno plačo v gospodarstvu.

2. Stranki soglašata, da je ob tem približevanju mogoče določiti odstotek odstopanja med izhodiščnima plačama za gospodarstvo in negospodarstvo.

3. Stranki soglašata, da v času pripravljanja zakonodaje o javnih uslužbencih, vendar najkasneje do 1. 10. 1994, proučita strokovne podlage za omenjeno razliko in se dogovorita o dinamiki tega postopnega prilagajanja.

Za koordinacijo sindikatov negospodarstva
Vinko Kastelic

Za pogajalsko skupino vladnih delodajalcev
Jožica Puhar

ZAKAJ JE DRŽAVNI SEKRETAR ČRTAL REPREZENTATIVNE SINDIKATE

Državni sekretar dr. Janez Zajec je 15. februarja sprejel odločitev o črtanju dveh najbolj reprezentativnih sindikatov s seznama podpisnikov kolektivne pogodbe za zdravnike in zobozdravnike. Gre za samostojni sindikat zdravstva in socialnega varstva in za sindikat zdravstva in socialnega skrbstva, ki je povezan z ZSSS. Treba je povedati, da so zdravniki in zobozdravniki včlanjeni tudi v ta dva sindikata. Državni sekretar je torej s svojim sklepom ugotovil, da je poklicna kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike veljavna že s podpisom FIDES-a.

Prizadeti sindikati javno protestirajo zoper odločitev državnega sekretarja. Erih Šerbec je svojo protestno izjavo in ultimatum poslal tudi predsedniku vlade Janezu

Drnovšku. Šerbec zahteva takojšnjo razveljavitev odločitve državnega sekretarja, ker je ta v nasprotju z zakonom o reprezentativnosti sindikatov. Če gospod Zajec te zahteve ne bo upošteval, bo sindikat dokazoval svojo legitimnost tudi s stavko. Zanj je skupaj s sindikatom Zdravstva in socialnega varstva zbral 18 tisoč podpisov. Stavka bo trajala do izpolnitve zahtev.

Protestne izjave sta poslala tudi sindikat zdravstva in socialnega varstva in sindikat SVIZ-a. Z njimi so solidarni tudi drugi negospodarski sindikati. V izjavo SVIZ-a je Vladimir Tkalec napisal, da se je vlada odločila za poklicno KP, čeprav zanjo ni zakonske podlage. Tkalec očita vladi tudi namerno zavlačevanje pogajanj za novo KP za celotno dejav-

nost zdravstva in socialnega varstva. SVIZ načrtuje celo stavko, s katero bo vlado skušal opozoriti na nelegalno ravnanje.

Sporna odločitev državnega sekretarja je nedvomno posledica ravnanja obeh omenjenih reprezentativnih sindikatov s področja zdravstva, ki sta od ministrstva zahtevala, naj pred podpisom pogodbe za zdravnike podpiše širšo panožno KP za zdravstveno dejavnost. Po našem mnenju je dr. Zajec hotel s svojim ravnanjem izpolniti vladino obljubo zdravnikom in zobozdravnikom in pogodbo uveljaviti kljub opozorilom na nezakonskost. Nezakonskost je nedvomna, saj je državni funkcionar izločil najbolj reprezentativne sindikate s področja zdravstva. Prepričani smo, da odločitev

o črtanju dveh sindikatov ne sme obveljati. Oba sindikata bosta po potrebi svojo legitimnost dokazovala tudi z več kot utemeljeno stavko. Ob zapletu, ki ga je povzročil dr. Zajec, pa bi bilo prav, da vlada še enkrat razmisli o utemeljenosti posebne poklicne pogodbe za zdravnike in zobozdravnike. Vztrajanje pri tej pogodbi lahko že v nekaj tednih pripelje do posebne pogodbe za medicinske sestre. Takšen način urejanja plač v zdravstvu pa se lahko v kratkem času uveljavi tudi za številne druge »posebne« poklice zaposlenih v negospodarstvu. Zanimivo je, da za prav vse delavce negospodarstva vlada še naprej načrtuje splošno kolektivno pogodbo, zakon o razmerjih plač in tudi zakon o javnih uslužbencih.

F. K.

DRŽAVA JE SOODGOVORNA ZA POLOŽAJ DELAVCEV NAFTE

Leto 1993 je Nafta iz Lendave končala z izgubo, ki postavlja vprašaj za obstoj podjetja. Razen o sanaciji finančnega položaja pa je čimprej treba odločiti tudi o novi rafineriji in drugih programih podjetja.

Delavci so 80-odstotne plače k sreči dobivali v roku in ni bilo vzrokov za sindikalni pritisk. Povprečne izplačane bruto plače so bile tolikšne kot v elektrogospodarstvu in so menda znašale več kot 95.000 (bruto). Kljub temu pa sindikat delavcev energetike (SDE) po besedah njegovega sekretarja Iva Migliča že ves čas sodeluje v reševanju posameznih problemov.

Miglič pravi, da SDE po potrebi posreduje na pristojnih ministrstvih. To je potrebno, ker je politika cen naftnih derivatov v pristojnosti vlade oz. ministrstva. Izguba Nafta je prav zato v precejšnji meri posledica politike, ki jo vodi vlada R Slovenije. V Lendavi trenutno stoji tudi tovarna Meta-

nola, ki ne zmore previsokih cen vhodnih surovin. Slovenska lesna industrija menda Nafti dolguje več kot 12 milijonov dolarjev.

Ivo Miglič misli, da je državna oblast predolgo odlašala z odločitvijo o predelavi nafte v Lendavi. Slovenija namreč še nima strategije razvoja energetske politike. Kljub temu je minister Maks Tajnikar nedavno v Lendavi izjavil, da se naj podjetje obnaša podjetniško in naj o novi rafineriji razmisli samostojno, brez pomoči in garancije države. Dejal je tudi, da bo bencin iz Lendave Slovenija kupovala le, če bo po ceni in kvaliteti konkurenčen uvoženemu.

Delavci in šefi Nafta vedo, da lahko o novi rafineriji razmišljajo samo v povezavi s Petrolom. Pred odločitvijo o naložbi pa morajo razčistiti lastninsko vprašanje. Po eni od verzij lastninskega naj bi rafinerija, skladišča in raziskave prešle v javno podjetje. Po drugi verziji, ki jo je razgrnil minister Tajnikar, pa naj bi bila rafinerija

Ivo Miglič, sekretar SDE

prepuščena zasebnemu podjetništvu. Zdi se, da se mora o tem, kaj je pravilno, odločiti vlada oz. za to pristojne republiške institucije.

Vodstvo Nafta, na čelu z direktorjem Milošem Ušljajem se je zaradi plačilnih težav in drugih nejasnosti odločilo za zmanjševanje proizvodnje. Nadaljevanje takšne politike bi pripeljalo do zapiranja rafinerije in do ukinitve večine od 870 delovnih mest. Že sedanja raven proizvodnje pomeni, da je odveč polovica delavcev Nafta.

Ivo Miglič meni, da v razmerah, ko država drži roko nad cenami naftnih derivatov in drugih izdelkov, vodstvo Nafta ne more odločiti povsem samostojno in skladno s podjetniškimi načeli. Prav zato se po Migličevem mnenju država ne more izogniti skrbi za razrešitev položaja Nafta in za njen razvoj. Vlada je dolžna skrbeti tudi za materialno in socialno varnost delavcev. Miglič pa k temu dodaja, da se spreneveda tudi direktor Nafta Miloš Ošljaj. Ta namreč ne izvaja dogovorov in nerešene probleme večkrat vrača nazaj v Ljubljano.

Tako v Lendavi kot v Ljubljani se govori o možnosti Naftinega ste-

čaja. Ivo Miglič misli, da je lahko takšen scenarij le način, da Nafto nekdo kupi zelo poceni in zlasti na škodo zdaj zaposlenih.

Težave Nafta so pogojene tudi z neurejenimi odnosi s Hrvaško. Nafta iz te dežele je dražja kot na prostem trgu. Lendavsko podjetje plačuje tudi naftovod Virje-Lendava, po načelu »polno za prazno«. Vsaj o naftovodu se bi morala odločiti tudi državna oblast.

Če vse to premislimo, moramo ugotoviti, da je za sedanji položaj nafte odgovorna tako država kot

premaio odločen direktor in njegova poslovodna ekipa. Bolj kot v stečaj, pa moramo verjeti v možnost, da Slovenija odnosov s Hrvaško ne bo razreševala na plačih zaposlenih delavcev Nafta. Upamo, da bo vse to kmalu razrešeno in da bo Lendava dobila tudi novo rafinerijo, ki bo lahko zaposlila večino delavcev. Njegov obratovanje bo tudi v interesu sedanje države, katere državljani še vedno delajo v Lendavi. Vprašanje odstopa oz. razrešitve Miloša Ošljaja pa je ob vsem tem manj pomembno.

Francšek Kavc

LITOSTROJ SE IGRA TUDI S ŠOLAJOČIMI SE DELAVCI

Litostroje družbe so spomladi leta 1991 nekatere začasno presežne delavce napotile na dokvalifikacijo. Sklepe o napotitvi na šolanje iz dela so takratni direktorji utemljevali s kadrovskimi potrebami. Z vsemi delavci je Litostroj sklenil posebne pogodbe o študiju iz dela. Delavci so se obvezali, da bodo šolanje končali do 31. decembra 1993 in pridobili izobrazbo V. stopnje. Za čas šolanja jim je pogodba priznavala nadomestilo OD, del stroškov prevoza, stroške prehrane in stroške za učno gradivo. Delavci so se zavezali, da bodo študij končali v predvidenem roku. Tisti, ki bi po uspešnem šolanju odklonili zaposlitev v Litostroju, bi morali podjetju povrniti stroške šolanja. V posebnem razredu nekdanje litostrojske srednje šole se je zbralo 38 delavcev in 3 delavci. Generalni direktor Jože Duhovnik je takrat javno hvalil, da je ta razred Srednje ekonomske šole posebej humana oblika skrbi za delavce. Šolarke iz dela se spominjajo, da so pozirale

celo za posebno TV oddajo, ki je prikazovala skrb za Litostroje delavce.

Vse napotene delavke na šolanje seveda niso zmogle učnih naporov. Ko se je bližal rok za zaključek šolanja, so se o svojih problemih pogovorile tudi z dr. Jožetom Duhovnikom. Po tem pogovoru je Litostroj pripravil aneks k prvotnim pogodbam o študiju iz dela in rok za zaključek podaljšal za dva meseca. Po tej dodatni pogodbi pa jim za letošnji januar in februar pripada le zajamčeni OD, vsi regresi pa se ukinejo. V aneksu k pogodbi piše, da bi tiste delavke, ki 28. februarja ne bi dokazale uspeha, naslednji dan dobile sklep o prenehanju delovnega razmerja s 6-mesečnim odpovednim rokom.

Šola joče se delavke pravijo, da so hodile v zahtevno šolo z zavestjo, da si s tem odpirajo možnosti za nadaljevanje dela v Litostroju. Zadovoljne so, ker je Litostroj ves čas šolanja izpolnjeval pogodbeno obveznost, pri čemer mu je pomagalo tudi ministrstvo za delo.

OBVEŠČAMO VAS DA SE DNE 31. 1. 94 MED 8 IN 12 URO IZGLASITE V KADROVSKI SLUŽBI PODJETJA LITOSTROJ HOLDING ZARADI VROČITVE SKLEPA O PREENEHANJU DELOVNEGA RAZMERJA S POVRNITVIJO VSEH STROŠKOV IN NASTALE ŠKODE V KOLIKOR SE NE BOSTE ODEBNO OGLASILI BOMO SKLEP OBJAVILI NA OGLASNI DESKI S ČIMER BO VROČITEV OPRAVLJENA

LITOSTROJ HOLDING KADROVSKA SLUŽBA

Kljub vsemu temu so številne delavke zamujale z izpiti in tudi šola je zamujala z nekaterimi predavanji. Tako so se predavanja namesto v decembru končala šele v januarju. Če premislimo, torej nobena delavka ni mogla opravljati zaključnega izpita v prvotno določenem roku. Delavke, ki se šolajo iz dela in ki skrbijo tudi za svoje družine, so prepričane, da mesec februar ne zadošča za pripravo na uspešen zaključni izpit. V februarju bi moralo 12 delavk opraviti še nekaj zaostalih izpitov.

V tem položaju je Litostroj zadnji dan januarja dvajsetim najmanj uspešnim žnarkam

prekinil pogodbo, češ da niso izpolnjevale svojih obveznosti. Sklepi za posamezne delavke so bili obešeni kar na oglasne deske. Delavke pa so povabili, naj pridejo v podjetje in zadnji dan januarja podpišejo izjave, po katerih bi že naslednjega dne bile vržene na cesto brez odpovednega roka. Te izjave so lahko prebrale pri kadrovskem referentu Marjanu Žvanu. V njih je menda pisalo, da bodo morale Litostroju vrniti vse, kar so prejemale po pogodbi o šolanju. Firmsi naj bi povrnila tudi nastalo škodo. S podpisom izjave pa bi se delavke odpovedale celo pravici do pritožbe. O vsem tem je Dnev-

nik objavil 10. februarja članek o čudnih igrah z Litostrojimi delavci. Nanj se je omenjeni Marjan Žvan, dva dni kasneje odzval z odmevom »Ne gre za igro«. Litostroj šef za kadrovsko politiko trdi, da še bo zaradi poraznega zastoja v šoli lahko 1. marca le enajst delavk prijavilo na zaključni izpit. Litostroj je pogodbo prekinil le tistim šola jočim se delavkam, ki imajo od 5 do 14 neopravljenih izpitov. Žvan trdi, da je Litostroj ponudil šola jočim se delavkam, naj same prostovoljno prekinijo pogodbo in se s tem izognejo posledicam neizpolnjevanja študijskih obveznosti.

Ali imajo prav delavke ali Marjan Žvan, je hotel razčistiti tudi Marjan Pirc, predsednik SKEI Koncerna Litostroj. Tako kot delavkam je Žvan tudi njemu omogočil le branje sporne izjave v svoji pisarni.

Tudi mi trdimo, da gre za nepošteno igro z delavkami, ki so se šolale iz dela. Aneks k pogodbi o študiju velja za vse delavke do 28. februarja in ga Litostroj ne bi smel enostransko prekinjati. Vse »šolarke« imajo pogodbo o delu za nedoločen čas. Na delovno mesto so razporejene skladno z izobrazbo, ki so jo imele pred začetkom šolanja. Imajo torej delovna mesta. Takšne

delavke in delavce pa bi Litostroj odpušal le po potrjenem programu ugotavljanja presežnih delavcev. Koncern Litostroj se je očitno hotel delavce rešiti na cenejši način in po poti, ki je vse prej kot zakonita. Ne v pogodbi ne v njenem aneksu ni nobene določbe, ki bi Litostroju dajala pravico do enostranske prekinitve na škodo delavk in s prenehanjem delovnega razmerja.

Takšno sklepanje pa lahko dodatno utemeljimo tudi s poskusi prekinitve delovnega razmerja 12 delavkam, ki še imajo možnost opraviti zaključni izpit v predvidenem roku. Tudi te delavke so dobile več telegramov. V posebnem okvirju objavljamo faksimile telegrama, v katerem piše črno na belem, da gre za prenehanje delovnega razmerja s povrnitvijo stroškov in škode. Te delavke so kasneje dobile še dopis, s katerim jim Litostroj po 1. marcu ponuja zaposlitev do 20. aprila, to je do drugega roka za opravljanje zaključnega izpita. Če šolanja do tega roka ne bi končale, bi jim prenehalo delovno razmerje, Litostroju pa bi morale plačati stroške šolanja.

Brez zlobe lahko zapišemo: »Vse prej kot humana skrb za delavce.«

Francšek Kavčič

IZ LJUTOMERA NAD KOLEKTIVNO POGODBO

V intervjuju v zadnji številki DE je Marko Milič, sekretar krajevnega sveta ZSSS v Ljutomeru, uvrstil tamkajšnji obrat Mure med najboljša podjetja v občini, kjer zaposleni prejemajo plače »skoraj po kolektivni pogodbi«. V petek, ko je izšla DE, pa je v pisarni Marka Miliča že zgodaj zjutraj zapel telefon. Vodilni iz Mure so mu, kakor nam je sporočil, povedali, da imajo zaposleni v Ljutomeru Muri plače celo nad kolektivno pogodbo. Tako je bila v tem Murinem obratu v januarju letos povprečna bruto plača 71.839 tolarjev, v lanskem letu pa je povprečna bruto plača dosegla 64.856 tolarjev. Marko Milič nas je naprosil, naj ob njegovem pojasnilu objavimo tudi ta podatek, saj je lahko v spodbudo tudi drugim ljutomerskim podjetjem.

To smo z veseljem storili, saj si lahko samo želimo, da bi bilo v Ljutomeru in po vsej Sloveniji čimveč takšnih podjetij, v katerih delavci in menedžerji dobro delajo, v katerih imajo plače nad kolektivno pogodbo in v katerih vsi skupaj prebirajo tudi DE – in to takrat, ko je še »topla«.

TK

Malo za šalo, malo...

PRAVLJICA O MARGARETI IN MAGDALENI

Pred dnevi je iz Maribora kakor strela z jasnega švignila v svet novica, da je njegova županja Magdalena Tovornik predlagala vodstvu mariborske univerze, naj podeli častni doktorat bivši predsednici angleške vlade in nekdanji voditeljici tamkajšnje konzervativne stranke Margaret Thatcher, znani tudi po vzdečku »železna lady«. Pridobila si ga je med drugim tudi zaradi tega, ker je z železno roko ukrotila razvejano delavstvo na otoku, naj pridno dela in služi kapitalu.

Kolegij rektorata Univerze v Mariboru, ki je bil že od nekdaj pokončen v odnosu do lokalne politike, je tudi tokrat pokončno županijm predlog podprl!!!

Vest o tem dogodku je v hipu obkrožila svet. Poleg lokalnih časnikov so o tem poročale tudi največje svetovne tiskovne agencije. Londonsko časopisje je novico prineslo na prvih, kvečjemu drugih straneh. Ameriški tisk in televizija, ki sta, kakor je znano, že dolgo naklonjena »železni lady«, pa je vest o časti, ki utegne doleteti priljubljeno Meggy v Mariboru, objavil med najbolj udarnimi vestmi.

Ko je za novico izvedela britanska kraljica Elizabeta, je nemudoma poklicala Margareto in vzkliknila: »Draga Maggy! Čestitam, uspešni vsi! Poleg naslova angleškega lorda, ki sem ga tebi in vsem tvojim potomcem podelila jaz, boš odslej tudi mariborska doktorica znanosti. To je čast za vse naše kraljestvo. Maggy, mi dovoliš, da te skupaj s svojo kraljevsko častno

stražo spremljam na poti v Maribor?«

Bivši ameriški predsednik Ronald Reagan je novico izvedel na svojem ranču. Poklical je Thatcherjevo in ji dejal: »Draga Margaret! Mislim, da priznanje prihaja o pravem času, saj zadnje čase konzervativna politika tako v ZDA kakor Veliki Britaniji doživlja krizo. Podpora iz srednjeevropskih univerzitetnih krogov je v tem trenutku za vse nas velikega pomena, zato smo s tabo, Maggy.«

Svojo predhodnico je po telefonu poklical tudi sedanjí angleški premier in vodja konzervativcev John Major. »Draga Margareta, tako kakor vedno doslej še sedaj utiraš pota naši zunanji politiki. Tvoj častni doktorat na slovití mariborski univerzi nam bo odprl vrata širšega sodelovanja s tem častnim mestom, ki se je kot prvo in edino v Evropi razglasilo za univerzitetno mesto. Tam je, tako si predstavljam, en meščan pametnejši od drugega: skratka, sami doktorji za čast.«

Vest pa je dosegla tudi šefa županinoga predvolilnega štaba za lokalne volitve. Takoj je skočil k telefonu: »Draga Magdalena! Čestitam! Vedno znova se čudim tvoji domiselnosti in občutku za pravo mero. Prav rad bi videl, kako bodo zijali tvoji protikandidati za mariborskega župana na lokalnih volitvah, ko se boš v svečani dvorani mariborskega Rotovža pojavila med slovito Margaret Thatcher in angleško kraljico? Samo na to pazi, draga Magdalena, da na koncu tvoje genialne ideje ne bodo, kakor običajno, za svoj imidž zopet izkoristili republiški veljaki iz Ljubljane. Saj veš, pomembni republiški politiki in ministri prihajajo v štajersko metropolo najraje, kadar so v mestu kakšne pomembne prireditve. V tem primeru bo okoli Maggy in angleške kraljice takšna gneča, da se ji ti s svojimi Mariborčani še približati ne boš uspela...«

Podravski sindikati svoj telegram podpore še kujejo. Ni dvoma, da bo poln navdušenja. Metka Roksančič je menda Magdaleni že obljubila v stavkovnih bojih prekajene delavske straže. Kdo, če ne navdušeno mariborsko delavstvo, bo svoji Magdalenci utrla pot do priljubljene Maggy?!

Miha Ropar

ODMEVI

Nanosov sindikat ne bo več popuščal

DE, št. 6, 10. 2. 1994

Poslovni sistem Mercator podarja, da ni nobenih razlogov za sum, ki je izražen v zaključku omenjenega članka, da je... v interesu Poslovnega sistema Mercator spravit Nano v stečaj, potem pa na njegovem pogorišču postaviti novo firmo.

Poslovni sistem Mercator se je zavestno odločil sanirati položaj v podjetju Mercator-Nanos Postojna. Gre za središče, od koder namerava Poslovni sistem Mercator širiti svoje dejavnosti na Primorskem. Poslovni sistem Mercator si v nobenem primeru ne more dopustiti postopka, na kakršnega namiguje članek. Gre za ugled Poslovnega sistema Mercator, ki namerava v prihodnjih tednih in mesecih svoje lastninnjenje opraviti z javnim razpisom prodaje svojih delnic, kjer računa na nekaj desetisoč delničarjev. Poleg tega obstajajo med Poslovnim sistemom Mercator in njegovimi dobavitelji korektni poslovni odnosi. Stečaj bi šel lahko le na njihov račun in kakršnokoli vzpostavljajo nove firme na pogorišču sedanjega podjetja »Nanos« sploh ne bi bilo mogoče. Mercatorju je ve-

liko do ohranjanja dobrih stikov s svojimi dobavitelji. Poleg tega gre za delavce v podjetju Mercator-Nanos, ki imajo znanje in izkušnje ter mimo njih dejavnost v Postojni ni mogoča. Spravit Nano v stečaj pa bi pomenilo tudi določen del računov poravnati preko njihovih hrbtov. To zanesljivo ni namen Poslovnega sistema Mercator.

V podkrepitev omenjenega navajamo, da je predsednik poslovnega odbora Poslovnega sistema Mercator Kazimir Živko Pregl dne 21. januarja 1994 v Postojni osebno predstavil koncept sanacije podjetja Mercator-Nanos osemdesetim (vodilnim) delavcem omenjenega podjetja in sindikatom. Poleg tega PSM angažira svoje kadre, svoje programske izkušnje in znanje, v javnosti ustvarja zaupanje v Mercator-Nanos in nenazadnje tudi finančno prispeva k sanaciji omenjenega svojega podjetja. Na iniciativu PSM (ali predsednika PO) je bila tudi angažirana svetovalna organizacija ITEO. Nase je prevzel tudi doberšen del urejanja novih nabavno prodajnih odnosov med Mercator-Nanosom in dobavitelji. Lahko se zanesete, da Poslovni sistem Mercator tega ne bi počel, če bi imel za bregom kakršnokoli špekulacijo v zvezi s podjetjem Mercator-Nanos. Črsta namen Poslovnega sistema Mercator je podjetje Mercator-Nanos ponovno spravili na noge!

Zato ni nikakršnih razlogov za negotovost v zvezi z obstojem podjetja Mercator-Nanos. Ni razlogov, da bi »še vedno glodal črv dvoma«, o čemer govori omenjeni članek, in da bi še naprej krožile

nepreverjene govorice o negotovi usodi Mercator-Nanos.

Mercator-Nanos je zašel v težave zaradi številnih objektivnih razlogov, o katerih govori tudi članek. Sedanjí generalni direktor Mercator-Nanos gospod Tone Černe je v preteklih dveh letih na podlagi sanacijskih programov uspešno deloval pri reševanju omenjene problematike. Zato tudi vnaprej vodi sanacijsko posloводство. Res pa je, da reševanje problemov z vidika razvojnih potreb Poslovnega sistema Mercator ni teklo dovolj hitro: zato je Poslovni sistem Mercator kot enega od ukrepov predvidel tudi kadrovski ukrepitev posloводства v Mercator-Nanosu. O poslovodstvu v Mercator-Nanosu odloča Poslovni sistem Mercator, ki novemu poslovodstvu zaupa. Predlagamo, naj v Mercator-Nanosu vsi strnejo vrste okrog njega za čimhitrejšo reševanje problemov.

Poslovni sistem Mercator je na razpolago za morebitne dodatne informacije, ki bodo celovito osvetlile položaj v Mercator-Nanosu. Naš predlog je, potrudimo se vsi skupaj za čimhitrejšo in čim uspešnejše reševanje težav, s katerimi se ubada omenjeno podjetje.

Mag. Alojz Klemenčič
namestnik predsednika PO PSM
in predsednik upravnega odbora
Mercator-Nanos

Nanosov sindikat ne bo več popuščal

MERCATOR-NANOS je eno tistih trgovskih podjetij, ki se je zaradi izgube dela podjetja v repu-

bliki Hrvaški in relativno velikih izgub trgov v drugih južnih republikah bivše Jugoslavije, pa tudi zaradi denacionalizacijskih zahtevkov in občutno povečane zasedne iniciative trgovine v podeželskem okolju znašel v resnično izjemno težkem položaju. Obseg prodaje je v povprečju padel za 40%, v ostankih bivše Jugoslavije smo izgubili 4 milijone tolarjev kvalitativnih sredstev, medtem ko so fiksni stroški poslovanja ostali na isti ravni. Razpoložljivi materialni resursi so ostali neizkoriščeni. Razmere so terjale takojšnje ukrepanje. Tako kot sicer v poslovnem svetu je bilo tudi v našem primeru možnih več poti. Po temeljiti presoji v podjetju, v katero so bili vključeni tudi sindiakti, smo se odločili za varianto sanacijskega programa, ki bi maksimalno upošteval socialno poanto, se pravi maksimalnega ohranjanja delovnih mest in humanega reševanja presežkov zaposlenih.

Od skupno zaposlenih 996 v začetku leta 1992, ko smo pričeli izvajati sanacijski program, pa do objave zadevnega članka smo zmanjšali število zaposlenih za 311. Pri tem smo poskrbeli za predčasno upokožitev 16 delavcev, kar je podjetje stalo 7 milijonov tolarjev, 29 delavcev je prešlo odpravnine, kar je stalo podjetje 11 milijonov tolarjev, 275 delavcev pa je odšlo v zasebno iniciativo in druga podjetja, medtem ko imamo zaradi denacionalizacijskih zahtevkov 181 zaposlenih delavcev še nerešenih. Ob vsem tem nismo storili nobenega prekrška, ki bi delavce postavljaj v slabši položaj.

Sanacijski program je poleg

zgoraj omenjenega segmenta obsegal tudi ekonomske, finančne in organizacijske ukrepe, ki jih novinar korektno povzema, zato o njih v pričujočem odgovoru ne bi pisal. Da bi se izognili morebitnim napočnim ocenam oziroma zaključkom ob prebiranju omenjenega članka o razmerah v podjetju, pa bi na nekatere navedbe dodal naslednja pojasnila:

– pomisleki in dvomi glede sestave sanacijskega odbora, ki jih novinar g. D. K. omenja na račun dela kadrov iz dosedanjega vodstva podjetja, so najbrže obronamerni, in če se bo pokazalo, da v okrepljenem sestavu s strokovnjaki Poslovnega sistema MERCATOR in ITEO-ja ne bodo kos zastavljenim ciljem, bo upravni odbor podjetja primerno ukrepal.

– Res je, da sta v teh za MERCATOR-NANOS usodnih časih zapustila barko dva vodilna delavca. Tako za enega kot drugega zaposleni v podjetju natančno vedo za razloge. Žal je pozitivna zakonodaja do zasebnih iniciativ delavcev, zaposlenih v »družbenih« podjetjih, precej nekonsistentna, zato tega ne bom komentiral.

– Glede delnih plač v bonih za mesec december in januar naj povem, da gre v našem primeru za varianto, po kateri so bili družbeni prispevki odvedeni in je 20-odstotni delež bonov zgolj poslovni ukrep za finančno konsolidacijo podjetja. Podobno je tudi glede stroškov prevoza na delo. Tudi te smo zmanjšali za 40% zaradi istih razlogov v skladu s kolektivno pogodbo.

Ob koncu naj zapišem, da se z avtorjem zadevnega članka

glede zahtevka po kvalitetnejšem informiranju delavcev in javnosti povsem strinjam. Nekaj smo v tej smeri že naredili, kot na primer: seznanili smo vse zaposlene v PS MERCATOR o sanaciji v INFORMATORJU METCATOR-ja, izdali smo posebno številko INFORMATORJA za vse zaposlene v MERCATOR-NANOS-u, organizirali smo vrsto razgovorov z odgovornimi delavci in poslovodnimi kadri, na pomoč pa nam je prišel tudi g. Dušan SEMOLIČ, predsednik ZSSS, ki je prisostvoval sestanku izvršnega odbora omenjenega sindikata, iz katerega novinar povzema omenjeni članek.

Prepričan sem, da pomisleki na račun Poslovnega sistema MERCATOR glede njegovih namer, da trenutno težak ekonomski položaj v NANOS-u izkoristi za likvidacijo le-tega, ne bodo imeli nikakršne realne osnove, saj je vodstvo PS že v tej fazi izvajanja sanacijskega programa MERCATOR-NANOS-u zagotovilo povečane plasmaje trgovskega blaga v celotnem sistemu MERCATORJA; finančna sredstva za tekoče poslovanje ter omembe vredno pomoč v kadrih na ključnih funkcijah izvajanja sanacijskega programa.

Upam, da bodo moja pojasnila dodatno prispevala k objektivnemu informiranju javnosti o naših prizadevanjih za čimprejšnje izboljšanje gospodarskih razmer v podjetju M-NONOS in s tem tudi pozitivno vplivala na odnos do naših poslovnih partnerjev.

Lepo vas pozdravljam!

Anton Černe
glavni direktor Mercator-Nonos
d.d. Postojna

V GORNJI RADGONI »UMRLO« VEČ NOSILCEV RAZVOJA

»V Gornji Radgoni je eden največjih problemov brezposelnost, saj je že 32,6-odstotna,« nam je dejal **Pavel Vrhovnik**, sekretar gornjeradgonskega krajevne sveta ZSSS v območni organizaciji za Pomurje.

V Gornji Radgoni je sedaj 8.486 aktivnih prebivalcev, od katerih je 5.717 zaposlenih, iskalec zaposlitve pa je blizu 2.800. Brezposelnost v tej občini je tako veliko večja kot v Sloveniji in v pomurski regiji. V le-tej je bila brezposelnost konec lanskega oktobra 17,4-odstotna in je samo za malo več kot dva odstotka preseгла republiško povprečje.

»Z uvedbo stečajnega postopka v Elradu je delo in redno zaposlitev izgubilo 630 delavcev. Če k temu prištejemo še njihove družinske člane, je stečaj Elrada prizadel okoli 2000 ljudi, kar je okoli 10 odstotkov prebivalstva občine,« pojasnjuje Vrhovnik. »Izguba tako velikega števila delovnih mest v Gornji Radgoni je v sedanjih razmerah prava katastrofa.«

Na srečo imajo v Gornji Radgoni tudi nekaj podjetij, ki uspešno poslujejo in so v svoji panogi nosilci gospodarskega razvoja tako v ob-

čini kakor v regiji. Med najuspešnejšimi podjetji je zagotovo **Radenska** z okoli 1600 zaposlenimi. To podjetje, sestavljeno je iz več družb in veliko izvažata, ta hip blaži gospodarske in socialne razmere v tem delu Pomurja. Med uspešnimi podjetji v gornjeradgonski občini je tudi **obrat Mure** in še nekatera podjetja. Vendar spisek uspešnih ni zelo dolg.

Današnje gospodarske in socialne težave Gornjeradgončanov so v veliki meri posledica propada dveh podjetij.

Eno izmed njih je **Avtoradgona**, ki je nekoč zaposlovala 1300 delavcev. Morala je v stečaj in na njenih ruševinah sta zrasla Arcont z okoli 170 zaposlenimi in Tam-Bus z okoli 85 zaposlenimi, tretji, Transport pa je moral ponovno v stečaj... Tako je v Gornji Radgoni sedaj veliko brezposelnih, večjih dela v kovinskopredelovalni industriji, vendar imajo v tej panogi le malo možnosti za ponovno zaposlitev.

Drugi nosilec razvoja je bil Elrad, s področja elektroindustrije. Pred tremi leti je imel celo 1600 zaposlenih. Tudi mnogi bivši Elradovi delavci, kvalificirani za delo v elektroindustriji, nimajo ve-

liko možnosti za novo zaposlitev v svoji panogi v Gornji Radgoni.

»Ogromno naših članov je sedaj brezposelnih,« pravi Pavel Vrhovnik. In ti so vse bolj oddaljeni od sindikalnega dela, saj se morajo mnogi ukvarjati z eksistenčnimi problemi. »Vendar jih ne smemo zapustiti.«

V Gornji Radgoni pa je razočaranih tudi veliko delavcev, ki še redno delajo. Mnogi med njimi že dalj časa prejemajo plače, nižje od določenih s kolektivno pogodbo. Po odredbi slovenske vlade pa se jim razlika v plači do kolektivne pogodbe ne bo v celoti priznala v procesu lastninjenja družbenih podjetij. »V marsikaterem podjetju se delavci počutijo opeharjene,« pravi Vrhovnik.

Pavle Vrhovnik, diplomirani ekonomist, se v okviru ZSSS veliko ukvarja tudi s problematiko nagrajevanja. »Kadar pride do spora z vodstvi podjetij, poskušamo uveljaviti določila kolektivne pogodbe z dogovorom,« pravi. Verjetno tudi zato marsikdaj doseže, da vodstva podjetij vendarle prisluhnejo zahtevam delavcev.

»Res pa je, da se ljudje bolj zavedajo delovna mesta in za ek-

sistenco, zato se šele v skrajni stiski odločijo za boj za svoje pravice,« pravi Vrhovnik. Poudarja, da je delavcem marsikdaj še težje v privatnem kakor v družbenem sektorju. »Povsod je tako. Tudi v Združenih državah Amerike in v zahodnih ekonomijah se delavci v privatnem sektorju težje odločajo za uveljavljanje svojih pravic zaradi strahu pred sankcijami.«

Vendarle pa se sindikalisti v Gornji Radgoni ne dajo. Kljub vsem težavam si sedaj prizadevajo za ustanavljanje svetov delavcev v podjetjih. Zelo aktivno zastopajo tudi interese delavcev v pripravah postopkov lastninjenja tistih družbenih podjetij v Gornji Radgoni, ki kljubujejo krizi.

Pavel Vrhovnik izhaja iz Radenske, kjer so se delavci že pred več kot desetimi leti pogajali z vodstvom podjetja o plačah, dnevnicah, kilometrinah, dopustih in drugih zadevah in v zvezi s tem pripravili vsako leto tudi takojmevano sindikalno listo. Kdo ve, ali ni tudi soglasje med vodstvom in zaposlenimi eden od razlogov za uspešno poslovanje Radenske? Je mogoče kaj takega uresničiti tudi v gornjeradgonski občini? Vela poskusiti. *Tomaž Kšela*

TURŠKA VLADA NAPREDNEJŠA OD NAŠE

Albert Vodovnik in Vladimir Bizovičar sta prejšnji teden obiskala kolege iz sindikata kovinarjev Turčije. Z njimi sta se dogovorila za redno sodelovanje. Kovinarji Turčije so obljubili, da bodo propagirali povečanje gospodarskega in trgovskega sodelovanja z našo državo.

Vodovnik in Bizovičar sta bila gosta največjega sindikata Turčije, ki ima 170.000 članov. Njegova moč temelji tudi na članarini, za katero dajejo člani enodnevni zaslužek. Vodovnik pravi, da se je turška vlada odločila za sodelovanje s sindikati in jim tudi z denarjem pomaga pri graditvi objektov za oddih in rekreacijo. Ravna torej drugače kot slovenska oblast, ki si še na-

prej prizadeva podražiti sindikalno premoženje. Turška država skrbi tudi za izobraževanje delavcev, ki ne zmorejo stroškov poklicnega šolanja.

Vodovnik in Bizovičar sta kolegom iz Turčije predstavila interese slovenskega gospodarstva in nekaterih v Turčiji že uveljavljenih podjetij. Turški kolegi so jima obljubili pomoč pri pospeševanju živih oblik sodelovanja z našimi po-

djetji, ki so nastale že v nekdanji Jugoslaviji.

Med obiskom v Turčiji sta se Vodovnik in Bizovičar srečala tudi s kovinarskimi kolegi iz Madžarske, Makedonije, Azerbajdžana, Bolgarije, Kazahstana, Kirgizije, Moldovije, Uzbekistana, Romunije, Rusije, Tadžikistana, Turkmene, Ukrajine in Belorusije. Vsem tem so turški kovinarji, ki jim predseduje Mustafa Özbek, predlagali ustanovitve evropsko-azijske konfederacije kovinarjev, ki bi združevala več kot 10 milijonov članov. Vodovnik in Bizovičar sta jim povedala, da se je

SKEI želel najprej vključiti v IMF in EMF in da o novi povezavi, usmerjeni na sindikate bivše Sovjetske zveze, še niso razmišljali. Ugotovila sta tudi, da predlog nove povezave izhaja iz spremenjenih odnosov med delom in kapitalom na tem področju. Turčija očitno želi prevzeti dominancijo nad islamskimi deželami, ki so nastale iz nekdanje Sovjetske zveze. Sindikati vseh dežel, s katerimi sta se srečala, pa so pokazali interes za sodelovanje in pomoč SKEI, katerega vabijo, naj pomaga pri usposabljanju njihovih sindikalnih aktivistov. *F. K.*

GORENJCI PREDNJAČIJO PRI SOUPRAVLJANJU

Obdobje po spremembi političnega in gospodarskega sistema v devetdesetih letih je bilo nedvomno eno najbolj brezpravnih, celo anarhističnih v novejši zgodovini. Delavci so bili in so še v veliki meri odinjeni od informacij in odločanja, čez noč so bili pahnjeni v mezdn položaj zgodnjega kapitalizma. V skupščinah in upravnih odborih, ki so nadomestili delavske svete, pa so, brez prisotnosti delavcev, direktorji menedžerji podjetja hkrati upravljali in vodilni.

V popolni odsotnosti nadzornih funkcij države so se v teh organih rojevali dvomljivi procesi, ki so imeli za posledico odtujevanje družbenega premoženja, nezakonite in nepošten privatizacije, programirane stečaje, nezakonita odpuščanja delavcev in

druge za delavce boleče »poslovne« odločitve.

Da bi vsaj delno presegli takšno stanje, smo v Območni organizaciji ZSSS za Gorenjsko takoj po objavi in veljavnosti zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju pripravili operativni načrt aktivnosti sindikatov pri uvajanju in izvajanju zakona o družbah.

Organizirani sta bili dve obliki izobraževanja. V njih je bila sindikalnim zaupnikom predstavljena vsebina zakona, predvsem pa konkretne naloge pri njegovem uveljavljanju in izvajanju.

Organizirali smo vrsto delovnih razgovorov s sindikalnimi aktivisti v podjetjih in vodstvi družb, kar je sodilo v okvir operativnih priprav za volilne postopke.

Za širše seznanjanje z zako-

nom smo skupaj z lokalnimi radijskimi postajami pripravili kontaktne oddaje, v redni mesečni sindikalni prilogi časopisa »Glas« pa objavili naše prispevke na to temo.

Poleg aktivnosti za izvolitev sveta delavcev, in njihovo konstituiranje pomagamo tudi pri pripravah sprememb statutov družb, poslovnikov sveta delavcev ter sklepanju t.i. participacijskih dogovorov med svetom delavcev in vodstvom družb.

Dosedaj so na Gorenjskem izvoljeni in konstituirani sveti delavcev v devetih večjih družbah, in sicer: Verigi Lesce, Plamenu Kropa, Iskri Otoče, Domelu Železniki, Coroni Reteče, Rudniku Žirovski vrh, Almiri Radovljica, BPT Tržič in Nami Škofja Loka.

V teh družbah je zaposlenih več kot 7 odstotkov vseh go-

renjskih delavcev v gospodarstvu. V Kmetijsko gozdarski zadrugi v Škofji Loki in Tržiču pa so tudi že sprejeli sklep o izvolitvi sveta delavcev. V večini primerov so člani in predsednik iz članstva svobodnih sindikatov.

Povsod kjer smo izvršnemu odboru sindikata in potem zboru delavcev predstavili pomen in način delovanja svetov delavcev, so bile volitve uspešno izvedene. Vodstvo družbe ni v nobenem primeru oviralo priprav in izvedbe volitev.

Nujno je čimprej začeti usposabljanje in izobraževati člane svetov delavcev. Ugotovili pa smo tudi, da se brez sindikata kot edinega predstavnika delavcev v podjetjih, zavodih in zadrugah ne bo nič premaknilo. Zakon namreč delodajalcem samim v tej zvezi ne nalaga nobenih aktivnosti.

Predvsem od aktivnosti sindikalnih zaupnikov v podjetjih in strokovne pomoči sindikalnih central je odvisno, kdaj in koliko bo v posamezni družbi zaživel sodelovanje delavcev pri upravljanju.

Sandi Bartol

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službe PODJETIJ IN POSAMEZNIKI

● SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

s komentarjem
Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič. Cena 950,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mati delavcev – Družinski obveznosti, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravi pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednost in kritični evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Stane Uhan

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodišča osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretne predloge – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh ob prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

● ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij – Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja
Razlage: mag. Tone Rop, Gregor Miklič, dipl. oec. Radovan Teslić in dr. Alenka Znidaršič-Kranjc. Cena 1.800 SIT

● KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM

Kolektivna pogodba s stališči komisije za razlago KP s komentarjem – Priloge: Sklep izvršnega sveta R Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo proračuna – Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno izobraževalnih zavodih – Pripravila: Nevenka Završček in Vinko Kastelic. Cena 950 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Sploš. kol. pog. izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Zdrav. zav...
..... izv. ● Zakon o last. izv. ● Kol. pog. za negospo.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

NOVE POBUDE ZA AKCIJO »KUPUJMO SLOVENSKO«

Pobudo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za akcijo »Kupujmo slovensko« je podprlo že 32 podjetij, pa tudi Združenje Manager. V zvezi z omenjeno akcijo dobivajo svobodni sindikati precej predlogov, kako zamisel učinkovito speljati in s tem podpreti slovensko gospodarstvo.

Najnovejše pismo, ki obravnava akcijo »Kupujmo slovensko«, je na naslov zveze svobodnih sindikatov prišlo iz ljubljanske Pivovarne UNION. Glasi se takole:

V Pivovarni UNION smo z zadovoljstvom proučili vaš predlog, da se združeni slovenski proizvajalci kakovostnega blaga na primeren način upremo nekritičnemu uvozu in »uvozu« najrazličnejšega blaga – dostikrat sumljive oziroma nepreverjene kakovosti iz najrazličnejših držav sveta.

Menimo pa, da bi bilo potrebno za to, da bi akcija uspela in Slovencem odprla oči ter jim pri nakupih potrošnega blaga vrnila potrebno kritičnost pri izbiri izdelkov, storiti še naslednje:

1. pripraviti globalen načrt akcije z naslednjimi opozorili:
2. pripraviti sestanke podjetij

– splošna merila kakovosti za

blago,

- upoštevanje standardov,
- sodelovanje zveze za zaščito potrošnikov,
- varstvo potrošnikov pred nekakovostnim blagom,
- varstvo potrošnikov pred pretihotapljenim blagom, itd.;

3. pripraviti sestanke podjetij po posameznih panogah in tako

zagotoviti vse podatke o tem, katerim standardom morajo zadostiti kakovostni izdelki iz same panoge;

3. agencija, ki bi vodila te akcije, bi morala pripraviti tudi zelo natančna navodila za vodenje akcije in pri tem paziti, da akcija ne bi bila vsiljiva in nepričljiva.

Prepričani smo, da je nujno, da slovenski proizvajalci kakovostnega blaga široke potrošnje poskušamo s skupno akcijo zavestno začetni in ga uveljaviti v slovenskem tržnem prostoru. Pivovarna UNION se bo pobudi oziroma gibanju zagotovo pridružila.

Prijateljsko vas pozdravljamo.
mag. Frančišek Bolka
poslovni sekretar

POČITNIŠKA PONUDBA PODRAVSKIH SINDIKATOV

Sovlaganjem do časovnega zakupa

Po oceni Metoda Zalarja, direktorja Borze sindikalnega turizma, je že približno 15 odstotkov sindikalnih počitniških objektov oddano v najem zasebnikom. Dobršen del podjetij je ustanovil posebne d.o.o. in sindikalne domove prenesel nanje. Zdaj prihaja zanimiva pobuda iz Maribora.

Območna organizacija sindikatov Podravja premore namreč v Seči pri Portorožu pravcati raj na zemlji. Dom, namenjen sindikalnemu turizmu, stoji nad solinami, slovensko naravno znamenitostjo. Torej, poleg običajnega poletnega dopustovanja še možnosti klimatskega zdravljenja. Nad solinami prija predvsem astmatičnim bolnikom in vsem, ki imajo težave z dihalni.

Ta kraj tudi sicer slovi po enkratnem rastlinju, pticah, katerih gnezdišč drugod v Evropi ni več najti, Portorož je blizu...

Skratka, idealne razmere za celoletno izkoriščenost doma! Zdaj ima stavba, grajena v značilnem primorskem slogu in z razgibano notranjo arhitekturo, 465 kvadratnih metrov površine, stoji pa na zemljišču, ki obsega 1,6 hektarja. Svet Območnega sindikata Podravja je sklenil dom obnoviti in s tem ob ohranitvi arhitekturnega šarma doseči višjo bivalno kakovost. Tako bi zadovoljili tudi zahtevnejše goste. Načrtujejo:

- bistveno zmanjšanje sedanjih posteljnih kapacitet s tem, da sedanje izredno majhne sobe preuredimo v normalno velike sobe z dvema ležiščema in možnim pomožnim ležiščem ter ureditev tuš kabine in WC v vsaki sobi;

- ureditev obstoječe kuhinje v skladu s sanitarnimi in drugimi predpisi ter ureditev dosedanje jedilnice, katere kapaciteta je za ca. 70 oseb;

- namestitve nove opreme v sobah, sanitarijah, kuhinji in jedilnici;
- ureditev pokrite terase pred domom, pokrite s pergolo v I. fazi in v II. fazi ureditev zimskega vrta;

- kompletna zamenjava dotrajane električne in vodovodne instalacije ter kanalizacije;

- ureditev 1.299 m² parkirišča za parkiranje ca. 28 avtomobilov in ureditev zelenih površin na domu.

S preureditvijo doma se posteljne kapacitete sicer zmanjšajo, vendar dosežemo bistveno drugačen standard bivanja.

Predlog sodelovanja

Zamišljenega projekta adaptacije območna organizacija sama ne more uresničiti, zato smo se odločili poiskati zainteresirane sovlagatelje.

Sovlaganje predlagamo na naslednji način:

- Sovlaganje v dogovorjeni višini za dobo 15 let. V tem obdobju je vlagatelj zagotovljena brezplačna uporaba posteljnih kapacitet v planiranih terminih. Izven teh terminov so posteljne kapacitete na razpolago domu;

- sovlagatelj nosijo dodatne stroške komunalnega vzdrževanja in funkcioniranja doma (voda, elektrika, odvoz smeti itd.), ki se dogovorno oblikujejo ali v ceni storitve ali plačujejo v sorazmernem deležu;

- konkreten odnos med OSP in sovlagatelji se uredi s pogodbo, katere elementi se definirajo po dogovoru skupno med sovlagatelji in OSP;

- v primeru prekinitve pogodbe se sovlagatelj povrne sorazmerni delež vloženi sredstev.

Dodatne informacije na tel. 211-551, Vekoslava Krašovca.

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in štališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in štališči brošura vsebuje še:

- Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih
- Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

ATRAKTIVNIH PROIZVODOV NI TEŽKO PRODAJATI

Med slovenskimi naravnimi zdravilišči je kar nekaj takih, po katerih naj bi se zgledevala naša turistična »industrija«. Ne glede na slabo kupno moč, izgubo trgov in številne druge težave, ki pestijo turistično gospodarstvo, imajo naša zdravilišča polne roke dela. Med njimi tudi Terme Čatež, kjer nenehno kujejo in tudi uresničujejo nove in nove načrte. Generalni direktor delniške družbe Terme Čatež Borut Mokrovič, ki je manager leta 1993, pravi takole:

»Prvi dnevi letošnjega leta dokazujejo, da lahko na osnovi novih naložb pričakujemo še boljše uspehe. Obisk zimske termalne riviere nas preseneča. V povprečju jo obišče več kot 1.000 kopalcev dnevno, naj-

večja številka, ki smo jo zabeležili, je bila 2.400. Skladno s tem se povečuje tudi zasedenost hotelskih zmogljivosti. Seveda je vse to rezultat pravih odločitev v preteklih letih, predvsem odločitev o novih investicijah. Zanje smo se odločili prav v časih, ko je bilo to najtežje, ko je vsaka naložba pomenila veliko tveganje. Zdaj so prav te investicije začele dajati rezultate. Zavedamo se, da atraktivnih proizvodov ni težko prodajati, še posebno, če si vedno korak ali dva pred drugimi. To dokazujejo zdajšnji rezultati, zato moramo tudi vsako naslednje leto ponuditi nekaj novega ob hkratnem dvigu kakovosti storitev, ki jih že ponujamo...«

A.U.

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 7

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE, PODJETJA, TURISTIČNE AGENCIJE IN POSAMEZNIKE VABIMO, DA BORZI POSREDUJEJO V PRODAJO PROSTE TERMINE V SVOJIH POČITNIŠKIH OBJEKTIH. SPREJEMAMO PONUDBE ZA POLETNO SEZONO.

B SEJEMSKA PONUDBA

1. ITB Berlin turistična borza v času od 5. 3. do 10. 3. 1994. Štiridnevno potovanje stane 1.695 DEM v tolarški protivrednosti.
2. Sejem mode v Milanu od 24. do 26. 2. 1994, tridnevni ogled sejma, prevoz z avtobusom, dva polpensiona 340 DEM v tolarški protivrednosti.
3. Mednarodni knjižni sejem v Londonu od 20. do 22. 3. 1994, petdnevni ogled sejma in Londona, avionski prevoz, nočitve z zajtrkom, sejemske vstopnice. Cena 1095 DEM v tolarški protivrednosti.
4. Batibouw Bruselj Sejem gradbene in notranje opreme v času od 24. februarja do 6. marca. Cena štiridnevnega potovanja je 1.399 DEM v tolarški protivrednosti.
5. CEBIT 94 v Hanovru od 16. do 23. 3. 1994. Tri ali štiridnevni ogled sejma, avionski prevoz, nočitve z zajtrkom, vstopnine. Cena tridnevni program 815 DEM v tolarški protivrednosti.
7. IHM München 13. do 20. 3. obrtni sejem, dvo ali tridnevni obisk sejma, potovanje z avtobusi. Cena 165 oz. 275 DEM v tolarški protivrednosti. SKUPINAM NAD 25 OSEB NUDIMO 5% POPUST. OB OGLEDU SEJMOV PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

2. Počitniške zmogljivosti v zimsko-športnih krajih KRANJSKA GORA, BOHINJ, KRVAVEC, ROGLA, KANIN, za čas zimskih šolskih počitnic (od 19. 2. do 6. 3. 1994).
3. Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali MORAVSKIH TOPLICAH

POSEBNA ATRISOVA PONUDBA EVROPSKI DISNEYLAND PARIZ

Med šolskimi počitnicami petdnevni avtobusni izlet v Pariz z ogledom Disneylanda. Odhodi iz Ljubljane 19. in 26. februarja. Cena 280 DEM, otroci do 12 let, ki spijo s starši samo 180 DEM.

PRVOMAJSKA PONUDBA

Doživite zgodnje poletje že v času prvomajskih počitnic na jugu Italije v KALABRIJI. Sedemdnevni paket, avtobusni prevoz, bivanje v prvorazrednih apartmajih, idilična peščena plaža. Možnost polpensionske usluge ali podaljšanje bivanja za 40% znižano ceno. Odhodi vsako soboto. Cena 299 DEM za osebo.

INFORMATIVNE REZERVAČIJE SPREJEMAMO ŽE ZA ČAS LETNIH DOPUSTOV, MOŽNOST PLAČILA V TREH OBROKIH. CENA ZA SEDMIDNEVNO BIVANJE V LA CASTELLI V KALABRIJI BO OD 259 DEM NA OSEBO. ODHODI VSAK PETEK IZ LJUBLJANE.

OBLIKOVANA V NASLEDNJEM BORZEM SPOROČILU. PONUDBA JE NAMENJENA ZLASTI SINDIKALNI ORGANIZACIJAM, KI ORGANIZIRAJO LETNI ODDIH ZA SVOJE SOVLAGATELJE.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

Kjerkoli ste, ATRIS je povsod.
Metod Zalar direktor borze

Sindikalna lista

Prvi del	februar 1994
1. Dnevnice	SIT 2.500
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	900
2. Kilometrini (od 31. 7. '93 dalje)	20,60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenosičnice se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	900
5. Regres za prehrano	5.200

Drugi del
V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje od oktobra '93 do decembra '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od oktobra do decembra '93 znaša 50.031,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	25.016,00
- za 20 let	37.523,00
- za 30 let	50.031,00
2. Nagrada ob upokojitvi	150.093,00
3. Solidarnostne pomoči	50.031,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

Opomba: V zadnjem času prejemo proteste, da sindikalna lista objavlja preizkušene zneske glede na delovito uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih priložnosti (Ur. list RS, št. 72/93). Opozoriti moramo, da sindikalna lista temelji na določilih splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo RS (Uradni list RS, št. 39/93). Zneski se lahko spremenijo le s spremembo splošne kolektivne pogodbe. Omenjena uredba pa določa najvišje možne zneske, ki se ne vstejejo v davčno osnovo.

Več slabega kot dobrega

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je prejšnji četrtek poslalo Ministrstvu za finance Republike Slovenije predlog za spremembo zakona o posebnem davku na določene storitve.

Predsedstvo meni, da določila zakona o posebnem davku na določene prejemke poleg pozitivnih posledic prinašajo tudi povsem neustrezne rešitve, ki se kažejo zlasti v primerih, ko je posamezni delavec, ki je zaposlen v podjetju ali pri delodajalcu, tudi član oziroma izvoljeni predstavnik v organih posameznih institucij in organizacij in za sodelovanje na sejah organov dobi povrnjene materialne stroške (prevoz, dnevnice). Po sedaj veljavni določilih zakona o posebnem davku na določene prejemke omenjeni delavec ne dobi povrnjenih materialnih stroškov v celoti, ker na te stroške plača še davek.

Zato predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije predlaga, naj se zakon o posebnem davku na določene prejemke spremeni tako, da delavci - člani ustreznih organov v društvih, izvoljeni predstavniki v organih zavodov in drugih organih, člani v organih političnih strank ter sindikatov ne plačujejo posebnega davka na materialne stroške, ki jih dobijo kot člani teh organov.

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikati komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Pri lastninjenju se še »lovijo«

Aktivnost podravskega območnega odbora sindikata dejavnosti upravičeno ocenjujemo za zelo dobro. Sestal se je že v januarju in obravnaval vsebino socialnega sporazuma in pogajanja o tarifni prilogi za leto 1994 k splošni kolektivni pogodbi. Pred sindikalno vodstvo so postavili jasne zahteve in podprli odločnost pri celoviti socialni zaščiti delavca.

Pomemben del razprave so bile aktualne razmere v komunalnih organizacijah. Na splošno ocenjujejo, da bodo večinoma ostali javna podjetja. Za uveljavljanje imajo le nekaj nad 5 % vrednosti. Bojijo se, da je postopek uveljavljanja deležev dražji kot pa sami deleži. Tu se še vsi »lovijo« in jim je treba pametno svetovati.

Seznanil sem jih z razgovori in organiziranostjo novo ustanovljene zbornice za javne gospodarske službe in zbornice služb varovanja, z našimi stališči o akciji »Kupujemo slovensko« in z usmerjenjem certifikatov in družbo za upravljanje v okviru projekta Sindikalni koncern. Opozoril sem jih tudi, da je letos mandatno leto in da se morajo povsod prirediti organizacijske in kadrovske priprave na skupščino sindikata dejavnosti in kongres ZSSS. Čeprav je podravška območna organizacija sposobna in primerno organizirana, je redna navzočnost sekretarja ali drugih funkcionarjev ROS potrebna tudi zaradi njihovega pogovora s sindikalnimi zaupniki, spoznavanja izkušenj, preverjanja stališč, bolj-ših mesebojnih tovariških stikov in osebnega poznavanja.

Skladno s 16. in 17. členom kolektivne pogodbe za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo je izhodiščni osebni dohodek za januar 1994 za I. tarifni razred 45.854 oziroma 38.976 tolarjev, če se uporablja 15-odstotno zmanjšanje. Celotno lestvico po tarifnih razredih in druge osebnne prejemke oz. povračila stroškov so organizacije dejavnosti prejele s posebnim sporočilom.

Miloš Mikolič, sekretar

OBRESTI NA POGUM

»Vlaganja v znanje in razvoj, ki smo mu bili v podjetjih naših dejavnosti priča v prejšnjih letih, so se v času velikih sprememb doma in po svetu izkazala za zelo modra ravnanja.« nam je ob priložnostnem ekskurzu v prejšnje leto povedal Franjo Krnsnik, sekretar republiškega odbora Sindikata Kemične, gumarske in nekovinske industrije Slovenije.

»Tako po razpadu Jugoslavije in vzhodnega bloka nismo ostali brez trgov, kamor bi lahko prodajali pisano paleto naših proizvodov. Nasprotno: del kemične industrije - Helios, na primer - je s kompetencijami znal ohraniti domala neokrnjene trge, farmacevti pa so jih celo razširili! Zato lahko trdim, da so se smela vlaganja v preteklosti zdaj dvakratno obrestovala.«

»Ali naj to pomeni, da v vaših dejavnostih v preteklem letu niste imeli nobenih težav?«

»Ne, to pa ne. Škrpalo je predvsem v nekovinski industriji, kjer se je v najtežjem položaju znašla hrastinska Steklarna s svojim programom embalaže. Na žalost pa smo v lanskem letu zabeležili tudi stečaj libijske Keramike. In to že drugi! Po prvem stečaju je na novo sklenilo delovno razmerje 300 od prejšnjih 400 delavcev, po drugem pa so še ti ostali na cesti. Sodim, da so zadaj neke čudne igre, saj mi ne gre v glavo, da lahko kar čez noč izgine z obličja neka industrija, ki se ponaša

»Sodeč po tistem, kar ste povedali uvodoma, se delavcem v vaših dejavnostih najbrž ne godi tako slabo, da bi moral sindikat igrati kako veliko socialno vlogo?«

»V primerjavi s povprečnimi plačami v gospodarstvu imamo res takole razmerje: v nekovinski industriji zaostajajo za povprečjem za približno 5 odstotkov, drugi pa so nad njim - gumarji za 5, kemiki pa za 7 odstotkov. Vendar pa to še ne pomeni, da so bili osebni dohodki

skladni s kolektivno pogodbo dejavnosti, saj je osnova za 5 odstotkov od splošne kolektivne pogodbe. Da je status »čudna reč«, pa zgovorijo visoki povprečni plačniki delavci iz najnižjih tarifnih razredov ne dosegajo tisto KP! Zato sindikati imajo tudi branik socialne varnosti zaposlenih.«

»Zadnja dva meseca posvetili intenzivnim pranjem za sklenitev nove kolektivne pogodbe, ki bi urenila tudi te, »problematične« zadeve. Do kam prišli?«

»Splošnopravni deli v celoti dorekli in nekje poglavja tudi kakovostno dodelali, zdaj pa nam torij in pogajanja, žal, mogoča uresničitev drugega dela kolektivne pogodbe - tarifne priloge.«

»Kje je srž problema?«

»Kemija, gumarstva in nekovinska industrija tako heterogene panog njih ne moremo več zajeti v eni tarifni lestvici. Sprtno: potrebovali bi če naj bi kolikor toliko alno postavili dejavnost glede na njihov materialni položaj. Pri tem smo v mislih predvsem lastnost neobtrajnega odkupni.«

Franjo Krnsnik

Po čem smo (pre)živeli? Življenjski stroški tri- in štiričlanske družine za januar 1994

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina			štiričlanska delavska družina			indeks cen življenjskih potrebščin I. 94/XI. 93	indeks cen življenjskih potrebščin I. 94/XII. 93
	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški		
1. Hrana	36823,81	29000,07	29.000,07	46419,39	35409,88	35409,88	103,50	103,50
2. Pijača	4980,73	1853,08	1853,08	5003,06	1862,65	1862,65	101,10	101,10
3. Kajenje	3523,81	1904,76	1904,76	3523,81	1904,76	1904,76	144,30	144,30
4. Oblečila	19126,40	11835,12	550,23	23601,61	14653,64	606,87	100,80	100,80
5. Obutev	4256,94	3257,10	0,00	4992,75	3617,09	0,00	100,30	100,30
6. Stanovanje	10909,77	7837,91	5628,50	13341,57	9449,45	6774,90	102,90	102,90
7. Ogrevanje, razsvetljava	15312,38	10723,25	8989,10	18905,04	12777,60	10694,59	107,70	107,70
8. Gospodinjinska oprema	10297,09	5445,13	0,00	12187,14	6291,30	0,00	102,50	102,50
9. Higijena, zdravstvena nega	8799,19	7333,03	5519,99	10073,42	8319,00	6478,86	102,10	102,10
10. Izobr., kultura, razvedrilo	17338,07	7184,81	4019,31	19949,48	8204,33	4146,81	101,60	101,60
11. Prometna sr. in storitve	22872,90	7667,14	3134,24	28303,13	10235,12	3550,02	102,40	102,40
12. Razni predmeti in storitve	2307,48	1437,65	0,00	2880,15	1626,46	0,00	103,60	103,60
13. Drugi izdatki	19056,85	3855,59	3036,06	21164,22	4089,74	3036,06	103,60	103,60
SKUPAJ (v SIT)	175605,42	99334,64	63634,35	210348,75	118441,02	74465,40		
stopnja rasti I. 94/XI. 93	3,50	3,58	4,51	3,42	3,50	4,42		
stopnja rasti I. 94/XII. 93	1,52	1,51	2,14	1,42	1,42	2,02		

Struktura življenjskih stroškov	Mesec: JANUAR 1994											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Hrana	21,0	29,2	45,6	22,1	29,9	47,6						
2. Pijača	2,8	1,9	2,9	2,4	1,6	2,5						
3. Kajenje	2,0	1,9	3,0	1,7	1,6	2,6						
4. Oblečila	10,9	11,9	0,9	11,2	12,4	0,8						
5. Obutev	2,4	3,3	0,0	2,4	3,1	0,0						
6. Stanovanje	6,2	7,9	8,8	6,3	8,0	9,1						
7. Ogrevanje, razsvetljava	8,7	10,8	14,1	9,0	10,8	14,4						
8. Gospodinjinska oprema	5,9	5,5	0,0	5,8	5,3	0,0						
9. Higijena, zdravstvena nega	5,0	7,4	8,7	4,8	7,0	8,7						
10. Izobr., kultura, razvedrilo	9,9	7,2	6,3	9,5	6,9	5,6						
11. Prometna sr. in storitve	13,0	7,7	4,9	13,5	8,6	4,8						
12. Razni predmeti in storitve	1,3	1,4	0,0	1,4	1,4	0,0						
13. Drugi izdatki	10,9	3,9	4,8	10,1	3,5	4,1						
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0						

Vir: Zavod Republike Slovenije za statistiko

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

POZOR, ODPRTI TELEFON! 313-942

Vprašanje:
Pred nekaj dnevi je na dvorišču sosedov pes ugriznil mojega deset let starega otroka. Otroka smo peljali k zdravniku, pes pa mu je poškodoval tudi hlače. Ali lahko soseda tožim?

Odgovor:
Najprej bo treba ugotoviti, ali je vašega otroka res ugriznil sosedov pes. Ugriz bi lahko bil tudi od kakšnega drugega psa (v postopku bo treba dokazati, kateri pes je ugriznil vašega otroka in kdo je bil v času ugriza odgovoren za nadzorstvo nad psom). Zato vam svetujem, da še enkrat skrbno preverite vse navedeno, potem pa sami ali s pomočjo odvjetnika povzete listega, ki je odgovoren za škodo, povzročeno vašemu otroku (materialno in nematerialno, za katero se štejejo telesne bolečine, psihične, bolečine in prestani strah), naj vam jo povrne. Če zadevi ni mogoče urediti po tej poti, boste morali povračilo škode zahtevati po sodni poti.

Vprašanje:
Bivši mož plačuje preživnino za najnega skupnega otroka v znesku 3.000 tolarjev. Otrok je sedaj star 11 let, sama pa imam približno 40.000 tolarjev osebnega dohodka. Preživnina, ki jo sedaj plačujem moj bivši mož, je bila določena pred petimi leti, ko je bil on brezposeln. Sedaj pa ima svoje podjetje in nov avto. Kako lahko pridem do višje preživnine?

Odgovor:
Ker sme sodišče na podlagi predloga prizadetega, v danem primeru je to vaš otrok, katerega zakonita zastopnica ste vi, zvišati s pravnoomočno sodno odločilo določeno preživnino, če se pozneje spremenijo okoliščine na podlagi katere je bila določena, morate vložiti tožbo za zvišanje preživnine. V tej tožbi morate navesti, kakšen je vaš zahtevek glede plačevanja preživnine, pri čemer pa vas opozarjam, da se preživnina določa po potrebi upravičenca in po

možnostih zavezanca. V dokaznem postopku pred sodiščem boste morali pojasniti potrebe vašega otroka in v dokaz predložiti tudi, kakšne stroške imate. Prav tako boste morali navesti tudi nekaj več o »dejavnosti in možnosti« zavezanca za plačevanje preživnine.

Vprašanje:
V kupoprodajni pogodbi o nakupu stanovanja v stanovanjski pogodbi sem prebral, da sem s stanovanjem kupil tudi skupne prostore, dele in objekte in naprave v hiši. Sedaj me zanima, koliko je le-tega mojega in kaj v neravi pomenijo našete stvari.

Odgovor:
Skupni prostori, deli, objekti in naprave v stanovanjski hiši so v solastnini vseh etažnih lastnikov, pri čemer je delež posameznega etažnega lastnika sorazmeren vrednosti njegovega stanovanja glede na skupno vrednost etažne lastnine v celi hiši, tako da so pravice in obveznosti solastnikov sorazmerne vrednosti solastniških deležev. Glede na navedeno je potrebno za izračun, koliko je vašega, dobiti vrednost celotne etažne lastnine v hiši in jo deliti z vrednostjo vaše etažne lastnine.

Odgovor:
Ker sme sodišče na podlagi predloga prizadetega, v danem primeru je to vaš otrok, katerega zakonita zastopnica ste vi, zvišati s pravnoomočno sodno odločilo določeno preživnino, če se pozneje spremenijo okoliščine na podlagi katere je bila določena, morate vložiti tožbo za zvišanje preživnine. V tej tožbi morate navesti, kakšen je vaš zahtevek glede plačevanja preživnine, pri čemer pa vas opozarjam, da se preživnina določa po potrebi upravičenca in po

Potrebujete kakšen nasvet, ki ne le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava nasploh?

Pomislili smo tudi na vas! Odsej boste lahko vsak četrtek od 16. do 18. ure na našo telefonsko številko 313-942 priključili odvjetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži! Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko 313-942 vsak četrtek med 16. in 18. uro!

aktivni rok za vložitev tožbe za odškodnino tri leta od nastanka škodnega dogodka. Zato bi vam glede na prečeni čas svetoval, da ukrepite hitro. Sedaj je še čas za uveljavljanje vašega odškodninskega zahtevka, ki pa ga lahko uveljavljate tudi proti staršem mladoletnega motorista, saj dvomim, da bi vam on lahko povrnil vsa nastala škoda.

Ker je v vašem primeru potrebno precej pravnega znanja, bi vam svetoval, da se za pomoč obrnete na pravnega strokovnjaka.

Vprašanje:
Imam podjetje, in sicer d.o.o., ki pa od svojega začeta sploh ni bilo aktivirano. Sedaj je potrebna neka dokapitalizacija, denarja za najo na mizem, zato bi rad podjetje ukilil.

Odgovor:
Sodišču, pri katerem imate registrirano podjetje morate posredovati sklep skupščine vašega podjetja oz. direktorja, če ste edini lastnik podjetja, v katerem boste navedli, kdaj je bilo podjetje ustanovljeno, da ni delovalo in da nima nobenih terjatev in obveznosti v pravnem prometu, vi pa boste osebno jamčili za morebitne obveznosti še leto dni po izbrisu iz sodnega registra oseb. Sodišču predlagate, naj vas izbrisi iz sodnega registra po skrajšanem postopku.

Odgovor:
V vašem primeru bi vas najprej opozoril, da je sub-

skei Ljubljane in okolice

Čeži priprave na splošno stavko
Po obravnavi finančnega investiranja, vlaganja certifikatov, vrednostnih papirjev in neizplačanih plačah so člani odbora sklenili, da se pisno gradivo, ki je bilo podano na republiškem odboru v Radovljici, razmnoži in razpošlje predsednikom SKEI podjetij. Le-te se tudi pozove, naj programe lastninskega preoblikovanja pravočasno in celovito pošiljajo na SKEI Slovenije.

Odgovor:
Za oblikovanje svetov delavcev so zadolženi predsedniki in zaupniki SKEI podjetij, kar pomeni organiziranje zborov o ustanovitvi, imenovanju članov in vseh komisijskih in določitev datuma volitev. Za podrobno komuniciranje o tem tematski se predsedniki SKEI podjetij povezujejo z območnim odborom.

Podlaga za podpis socialnega sporazuma ni splošna kolektivna pogodba, ampak le panožne kolektivne pogodbe, ki so to določila že problemska konferenca SKEI Splošna kolektivna pogodba je lahko podlaga le za tiste delavce, ki ne premorejo panožnih kolektivnih pogodb. Socialni sporazum naj bi predvsem opredelil osnovne cilje družbenega razvoja, kot so: finančna in materialna stabilnost, razvoj podjetništva, kadrovanje in zaposlovanje.

Odbor je sprejel naslednji sklep: Dne 3. februarja 1994 pričnejo naša sindikalna zaupništva v podjetjih pripraviti na splošno stavko dejavnosti.

Obrazložitev: Priprave na splošno stavko je potrebno pričeti, ker še vedno niso izpolnjene osnovne zahteve SKEI Slovenije:

1. uporaba listin (62. člen KPD) za manj izplačane plače v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij;
2. upoštevanje zaključkov problemske konference, ki je bila 12. januarja 1994 v Ljubljani;

3. način dela državne administracije, ki naj pri tržno usmerjenih gospodarskih subjektih predvsem pomeni priliva na pogajanja med delodajalci in delojemalci. Upravljalstvo pa naj deluje na subjekte, ki jim razvršča državna sredstva.

v območnih organizacijah

Podravje

Organiziranost delavskih športnih iger v letu 1994
V mesecu oktobru 1993 je svet Območne organizacije sindikatov Podravja obravnaval problematiko organiziranosti delavskih športnih iger za leto 1994. Sprejel je sklep, naj se pripravi širša informacija za članstvo in z anketo ugotovi interes za nadaljevanje teh aktivnosti v okviru območne organizacije.

Temeljni poudarek pri odločitvi o tem, ali športne igre nadaljevati tudi v letu 1994, je bil torej dan interesom članstva. Obenem smo v območnem sindikatu Podravja izpostavili tudi dilemo o porabi dela članarine za dejavnost, v kateri delujejo tudi nečlani. Upravičenost takega delovanja za pretekla leta je bila utemeljena s sofinanciranjem Športne zveze Maribor.

V začetku januarja 1994 smo vsem sindikatom podjetij in zavodov posredovali anketni vprašalnik. V njem smo jih zaprosili za podatke o sodelovanju v športnih igrah in za mnenje, kako naj bodo igre organizirane v bodoče (ali v okviru Športne zveze ali v okviru Območne organizacije - alternativno sodelovanje tudi nečlanov sindikata). Na vprašalnik je odgovorilo 16 sindikatov (12 s področja gospodarstva, štiri je iz negospodarstva).

Ugotovitev na podlagi ankete so lahko takšne:

- nezainteresiranost sindikatov za to obliko dejavnosti,
- od 16 sindikatov, ki so odgovorili, jih šest v letu 1993 ni sodelovalo v športnih igrah,
- v sestavi ekip tistih, ki so sodelovali, je bilo vključenih veliko nečlanov (od 4% - 50%),
- o nadaljnjem interesu za razvijanje športnih aktivnosti pa so bili odgovori takšni: od 11 sindikatov, ki so odgovorili na to vprašanje, so 4 zainteresirani za sodelovanje le v okviru Športne zveze, 6 jih želi nadaljevati sodelovanje v močni organizaciji, s tem da se športne igre organizirajo v OSP le za člane ZSSS.

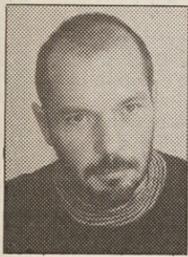
Če strmo rezultate ankete, lahko ugotovimo, da upoštevanje interesa članstva in velika finančna sredstva za dejavnost v območnem sindikatu Podravja ni več upravičena. Zato bomo svetu območne organizacije predlagali njeno ukinitve.

Vekoslava Krašovec, vodja strokovne službe

v območnih odborih sindikatov

Čeži priprave na splošno stavko
Po obravnavi finančnega investiranja, vlaganja certifikatov, vrednostnih papirjev in neizplačanih plačah so člani odbora sklenili, da se pisno gradivo, ki je bilo podano na republiškem odboru v Radovljici, razmnoži in razpošlje predsednikom SKEI podjetij. Le-te se tudi pozove, naj programe lastninskega preoblikovanja pravočasno in celovito pošiljajo na SKEI Slovenije.

Afera socialni pakt

Piše: Franci Kržanič

Za trajno gospodarsko rast, polno zaposlenost ter notranji in zunanji stabilnost slovenskega gospodarstva je v sedanjih, v razvitem svetu prevladujoči tehnokonomski paradigmi, ki temelji na podjetništvu in prilagodljivih tehnologijah (za razliko od prejšnje, ki je temeljila na standardizirani proizvodnji in ekonomiji obsega ter prišla v krizo med podražitvami surovin, zlasti nafte, v sedemdesetih letih tega stoletja), treba spreminiti način financiranja ter način obračunavanja stroškov – dohodkov v naših podjetjih. Financiranje gospodarske dejavnosti s krediti, na katerem je temeljil samoupravni socializem, je treba zamenjati z neposrednimi investicijami – vlaganjem kapitala z delnicami. Tak način vlaganja bo omogočila privatizacija. Sprememba načina obračunavanja stroškov – dohodkov v podjetjih pa bo, če bo, izvedena z deindeksacijo.

Indeksacija, t.j. prilagajanje plač, obresti in drugih pogodbenih zneskov inflaciji v prejšnjem mesecu, lahko pa tudi četrtletju ali letu, je posledica dolgotrajne in visoke inflacije. Dokler takšna inflacija traja, se upniki v različnih razmerjih (delavci v podjetjih, varčevalci v bankah, banke pri posojilnih pogodbah, podjetja pri dobavah itd.) z indeksacijo izogibajo izgubi realnega premoženja. Indeksacija zmanjšuje prilagodljivost gospodarstva morebitnim zunanjim spremembam (svetovnih cen, domačega povpraševanja ipd.) ter onemogoča stabilizacijsko (zato ker indeksirane plače in obresti ob omejitveni monetarni politiki vodijo v nadaljevanje inflacije že zaradi sezonskih sprememb cen, obnem pa poglabljajo recesijo in brezposelnost) ali in protirecesijsko (ker vodi povečano povpraševanje zaradi znižanja davkov ali deviznega tečaja domače valute v rast inflacije in ne v povečanje gospodarske dejavnosti) ekonomsko politiko. Kljub temu je ob hitri inflaciji škoda zaradi indekscije manjša, kot bi bila brez nje.

Dokler je financiranje gospodarstva temeljilo predvsem na kreditih, rast povpraševanja pa na povečevanju obsega denarja v obtoku, je bila hitra inflacija normalna spremljajoč pojav gospodarske rasti. V samoupravnem socializmu so se s t. i. »jugo menico« primanjkljaji v gospodarstvu (tudi ti so pri kreditnem financiranju pričakovani in stalen stranski pojav) samodejno monetizirali ter prenašali v hitrejšo inflacijo in ne v likvidnostno krizo ter rast brezposelnosti. Težji inflaciji se je naše gospodarstvo prilagodilo z indeksacijo, ki pa sedaj, ko je prišlo do spremembe gospodarskega sistema, vpliva na nadaljevanje inflacije ter poglabljanje likvidnostne in dolžniške krize na Slovenskem. Končna posledica je rast brezposelnosti in kronična gospodarska stagnacija. V primeru nadaljevanja indekscije se bo gospodarska stagnacija obnovila zaradi rasti stroškov (plač in obresti) z indeksi po cenah na drobno, ki bodo presegle rast dohodkov (odvisnih od danega deviznega tečaja tolarja in danega obsega povpraševanja).

Za gospodarstvo in prebivalstvo je deindeksacija tvegan podvig. V primeru, da ne uspe in da se hitra inflacija nadaljuje tudi po deindeksaciji, lahko pride do večjih izgub premoženja in realnega upada dohodkov, temu pa bo sledila še povečana nestabilnost zaradi ponovne rasti dohodkov in cen, ki so med poizkusom deindekscije zaostale. Zato je dobro, če država izvede deindeksacijo ob kar se da širokem družbenem soglasju in z ustreznimi zagotovili tistim, ki največ tvegajo. Tem država jamči varovalke (»jez« oziroma povečanje cen, po katerem se deindeksacija šteje za neuspešno, in mu sledi ponovno indeksiranje ter nov poizkus deindekscije) in obljubi rezultate pri uspešno izvedeni deindeksaciji (zlasti rast zaposlenosti ali pa vsaj preprečitev povečanja brezposelnosti). Država lahko svoje jamstvo ustrezno oblikuje in svečano podpiše. Takšni pogodbi pravimo »socialni pakt« med vlado, gospodarsko zbornico in sindikati (v Mehiki so ji leta 1987 na primer rekli »pakt gospodarske solidarnosti«, v Italiji pa ustrezen dogovor med vlado in sindikati leta 1991, kolikor je meni znano, sploh ni dobil značilnega imena).

V Sloveniji družbene razmere se tradicionalno urejamo v obliki afer. Tako ni čudno, da je tudi sklep socialnega pakta med sindikati, gospodarsko zbornico in vlado svojevrstna afera. Pri tej aferi je bistveno, da se v Sloveniji vzpostavi stabilen način obračunavanja plač (čež čas pa tudi obresti in drugih pogodbenih zneskov) v tolarjih brez množenja začetnih zneskov z indeksi, vezanimi na neznane bodoče dogodke – inflacijo, vrednost deviz, zlata ipd. Vse drugo so odenki. Med njimi sta, kar se plač tiče, dva vendarle precej pomembnejša od preostalih. Prvi je po možnosti dovolj nizko postavljena osnovna plača v kolektivni pogodbi (splošni in panožni, pri čemer ni nujno, da je povsod enaka, pomembno pa je, da je takšna, ki jo velika večina podjetij že sedaj izplačuje brez ustvarjanja novih izgub). Drugi pa je oblikovanje ustreznega režima soudeležbe zaposlenih pri delitvi verjetnega povečanja dohodka podjetja (zaradi pričakovane gospodarske rasti, ki ji bo med drugim botrovala tudi deindeksacija). Pri prvem bi morali popustiti sindikati, pri drugem pa vlada.

V sedanjih aferi v zvezi s socialnim paktom jabolko spora slej ko prej ni v sindikalni prepirljivosti, ampak v pretirani vladni želji po ustvarjanju prisilnih prihrankov na račun realnega znižanja plač. In to v slogu: »Varčevati je treba, pa naj stane, kolikor hoče!« – za vladne svetovalce je pomembno, da se realno znižajo plače, čeprav se bo zaradi znižane individualne motivacije za delo še bolj zmanjšala skupna gospodarska dejavnost in bodo dejanski prihranki celo upadli (zaradi skrčenega trga pa se bodo znižale tudi investicije).

Piše: Vlado Babič

Avtobus

Ko bo nekega lepega dne vse to vendarle samo grda preteklost, se bomo včasih še vedno vsi prepoteni zbudili, ker se nam bo sanjalo, da se vozimo z avtobusom. Najbrž se boste vprašali, zakaj je to tako hujo. Srečo imate, da tega nikoli ne boste doživeli in da dnevno rušenje svetovnega rekorda v številu potnikov v enem avtobusu spremljate le posredno, po televiziji. Tako, kot smo tudi mi včasih gledali Hindujce, ki so se vozili tudi na strelah avtobusov, ali pa profesionalne pivalce ljudi, da so lahko zapirali vrata tokijske podzemse železnice.

Verjemite, da ni prav nikakršno zadovoljstvo, če ste prepuščeni storitvam Mestnega prevoznega podjetja »Beograd«. Pravi, da je bilo v zglobnem avtobusu za 150 potnikov kar okoli 400 srečnikov – nosilcev svetovnega rekorda. Če bi bila taka gneča v živinskem vagonu, bi društva za varstvo živali upravičeno ostro protestirala. Beograjčani pa

EN ČEVELJ ZA VSE NOGE

»Na odstop sem se pripravil že kakšno leto dni.« nam je dejal donedavni direktor Konusa Feliks Lorbeg. Konus je v lasti Sklada za razvoj. »Zadnji dve leti sta bili kar pretežki.« je nadaljeval Lorbeg. »Toda leto dni pod Skladom ni bilo niti približno tako težavno kakor leto dni, preden smo prenesli premoženje na Sklad. Zato sem se odločil, da bom odšel iz Konusa. Piko na i je postavilo tudi dejstvo, da ni bilo od nikoder nobene, niti moralne podpore za garanje, motivi pa so se tudi izčrpali. Ni namreč spodbudno, da garaš 10 ur na dan izključno za to, da bi delavci redno dobivali plače.«

Pred dnevi nas je presenetilo »soročilo za javnost« iz Sklada za razvoj, da so v Konusu sprejeli odstop direktorja Feliksa Lorbeja in imenovali novo vodstveno ekipo za krovno podjetje. Obnem pa so člani nove vodstvene ekipe imenovali tudi za predsednike upravnih odborov v podjetjih hčerah, ki jih je devet. Ker pa so odstopi lahko prostovoljni ali izsiljeni, smo poklicali Feliksa Lorbeja in ga vprašali o tem, pa še o vtisu, ki ga je nanj naredilo delo Sklada za razvoj.

»Ne morem reči, da sem bil nad Skladom za razvoj razočaran, saj nisem pričakoval veliko,« je povedal Lorbeg. »Dejstvo pa je, da bi bilo mogoče tudi ta, kot pravijo, zafurana podjetja, ki jih je Sklad prevzel, reševati na drugačne načine, kot je to poskušal Sklad, in verjetno je, da bi bili kje uspehi večji.«

»Ko ste se v Konusu odločili, ali sklenete pogodbo s Skladom za razvoj ste to storili v pričakovanju Skladove pomoči pri razbremenitvi dolgov podjetja in da boste z državno pomočjo podjetje lahko razbremenili prevelikega števila zaposlenih glede na obseg poslovanja. Kako so se ta pričakovanja uresničila?«

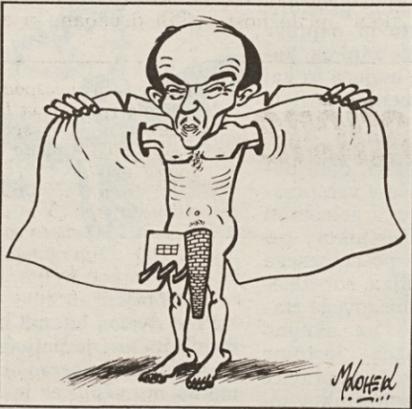
»Konus je ob osamosvojitvi Slovenije in izbruhu vojnih operacij na območju bivše Jugoslavije zašel v hudo stisko, saj je izgubil približno 60 odstotkov nekdanjega trga, ki ga takrat še ni uspel nadomestiti. Vendar so bili večji problem dolgovi za najeta posojila, ki jih Celjski banki nismo mogli vračati, drugačne rešitve pa z banko nismo uspeli najti. Zato smo upali, da bomo ta problem lahko rešili s pomočjo Sklada.«

»In vam je uspelo...«

»Je, vendar ne na 'naš način'. Banki smo bili leta 1992 dolžni okrog 25 milijonov mark in predlagali smo ji, naj bi odkupila našo upravno stavbo in razvojni inštitut, katerih knjižna vrednost je dosegla 20 milijonov mark. Toda banka je za njiju ponujala le okrog 12 milijonov, na kar pa mi nismo mogli pristati. Toda potem je Sklad za razvoj prodal poslovno stavbo, inštitut, skladišče, počitniški dom, menzo in počitniške hiše na Rogli za približno enako vsoto, kot nam je ponujala banka, podjetju z mešano lastnino. 'Posest' je podjetje v delni lasti celjske banke in skupine zasebnih delničarjev. Kdo so ti, pa odkrijte sami, na registracijskem sodišču.«

»Mnogi direktorji podjetij, ki so podpisala pogodbo s Skladom, so pričakovali, da jim bo Sklad rešil finančni položaj. Vi ne?«

»Sklad nam je finančno pomagal le tako, da nam je v začetku dal garancij za 700 tisoč mark, pred kratkim pa še za 300 tisoč mark garancij za najemanje posojil pri bankah. Toda to za podjetje ni mogla biti rešitev, kajti zdaj smo dolžni Skladu. Dolžniki smo torej še vedno, čeprav ne več banki, in ta razlika za podjetje ni nič važna. Sklad bi se moral odločiti vsaj delu upništva. In to je ena izmed zadev, ki jih Skladu, no recimo tako, zamerim.«

NOVO DELO ZA INVALIDE V GORENJU

»Če se invalid v svojem življenju posveti ustvarjalnosti, prav gotovo doživi vse lepote življenja, ki jih pričakuje vsak povprečen človek.« S temi besedami je zbrane ob uradnem začetku dela programa Grafična dejavnost Gorenja IPC nagovoril Boris Šušteršič, predsednik Združenja invalidskih podjetij Slovenije. Zanj je bil četrtek, 10. februar, dan, ko so odprli sodobno zasnovan program Grafična dejavnost v Gorenju IPC, ki bo zagotavljal invalidom vse bistvene pogoje za normalizacijo njihovega življenja, resničen praznik. Delavcem in vodstvu Gorenja IPC je za dosežanja prizadevanja in dosežene uspehe pri usposabljanju, preusposabljanju in rehabilitaciji invalidov čestital tudi Stefan Kociper, poslanec državnega zbora in predsednik njegovega odbora za zdravstvo, delo, družino in socialno politiko.

Organizirano in strokovno reševanje problematike invalidov ima v Gorenju že tradicijo. Leta 1985 so združili organizacijske in strokovne potencialne in skupaj z zunanjimi Strokovnjaki začeli načrtno reševati invalidsko problematiko. Poglavitni cilj omenjenih aktivnosti je bil produktivna zaposlitev invalidov. Okrepili so prizadevanja za preprečevanje vzrokov za nastanek invalidnosti

in začeli akcijo za adaptacijo delovnih mest za invalide. Prvega julija 1991 pa je začelo delati tudi podjetje Gorenje IPC, Invalidsko podjetniški center; ob ustanovitvi je zaposlovalo 101 delavca oz. delavko, med katerimi je bilo 56 odstotkov invalidov.

V novoustanovljenem podjetju so začeli z montažo podsklopov za

program Pralno-pomivalna tehnika Gorenja Gospodinjiski aparati, sledila je proizvodnja zaščitnih sredstev, zadnja novost pa je grafična dejavnost. Spoznali so, da je grafična dejavnost še posebej primerna za zaposlovanje invalidov, da obstaja trg zanje in da so načrte sposobni uresničiti z lastnimi močmi. Naložba je veljala 44 milijonov tolarjev, od tega

so 12,5 milijona tolarjev dobili ZPIZ, omogočila pa je zaposlitev 21 delavcev, od tega dve tretjini invalidov. Vse kaže, da bo grafična dejavnost postala močnejša silna dejavnost Gorenja IPC, čeprav zagotovo ni zadnji program podjetja. Novi programi namreč pomenijo nove podjetniške izzive obnem pa utrjujejo stabilnost podjetja.

Nekdanji direktor Gorenja in zdajšnji predsednik državnega zbora Herman Rigelnik ter delavka Albina Prevalnik sta vključila enega od grafičnih strojev

V dvojnopoltnem poslovanju Gorenje IPC odprlo 45 novih delovnih mest; zdaj zaposlujejo 14 delavcev in delavk, med katerimi je blizu 64 odstotkov invalidov. Čeprav je cilj slehernega podjetja dobiček, v Gorenju IPC le-tega ne izkazujejo le v tolarjih. »Pravi dobiček našega podjetja je vsak produktivno zaposlen invalid, vsi kemu invalidu prilagojeno delovno mesto, sleherni zaposlen v podjetju, ki mu vrnemo občutek da je njegovo delo enakovredno delu zdravega,« poudarja direktor Franc Plaskan.

Začetek dela programa Grafična dejavnost sta z vključitvijo enega od tiskarskih strojev silno bolečino obeležila mag. Herm. Rigelnik, predsednik državnega zbora, in Albina Prevalnik, delavka, zaposlena v Gorenju IPC vse od njegove ustanovitve.

obzirni in so potnike brez karte prosili, naj izstopijo na naslednjih postaji. Lahko si predstavljate prizor z nenadoma osamljenim voznikom in kontrolorji.

Sedaj neusmiljeno zaračunajo kazen in se potniki in podjetja morajo znajti na najrazličnejše načine. Profesorji, docenti in asistenti Filozofske fakultete, med njimi so tudi akademiki, imajo pri sebi naslednje potrjene s podpisom dekana: »Kontrolorjem mestnega prometnega podjetja spoštovani gospodje, je zaposlen na Filološki fakulteti Univerze v Beogradu. Imenovani ni dobil decembrskega osebnega dohodka, niti ministrstvo za prosveto Republike Srbije zagotovilo vsote za prevoz stroške. Prosim vas, da to obrazložite upoštevate, mi pa bomo – tako ko bomo prejeli denar – kupili nalepke za zaposlene v naši hiši. Pristojno vas pozdravljamo, dekan, prof. dr. Slobodan Grubačić.«

Direktor nekega podjetja je zračunal, da se mu bolj spleča plačevanje kazni kot pa nalepke, in je delavcem naročil, naj kontrolorje napopne v podjetje. Kmalu je dobil deset pozivov z nakaznicami za visoke kazni. Njegovi delavci, ki so jih zalotili brez nalepke, niso le povedali, katerega podjetja so, marveč so vsi brez izjeme navedli, da jim je imen kot je njihovuemu direktorju.

V vrstah za nalepke čakajo samo upokojeenci. Dobijo jih po beneficijah njih cenah in se želijo vsaj legalno prevažati, če se že vozijo neudobno. Ima pa vsaka stvar tudi dobro plat. Ko končno pridete iz avtobusa, se tako izčrpani, da vam ni treba porabiti časa in denarja za fitnes in masažo, vse ste namreč že spotoma opravili. Še več je onih, ki so pridružili gibanju za zdravo življenje brez mestnega prometa. Zanje je morda še upanje. Ostali pa lahko vstopijo v avtobus iz predvolilnega spota. Srbija namreč vedno bolj spominja na velik avtobus, v katerega mogoče vstopiti, iz katerega ni izhoda in ki stoji na mestu.

Boris Rugec

MALI DELODAJALCI POMEMBNI, A ZAPOSTAVLJENI

Sredi prihodnjega tedna bo po naših podatkih ustanovna skupščina novonastalega združenja delodajalcev Slovenije, na katerega pa že od nastanka zamisli letijo pripombe. Nekateri očitajo Gospodarski zbornici, ki je zavetnik te zamisli in tudi njen realizator, da ustanavlja nepredno organizacijo, ko še povsem jasna bodoča vloga zbornice same in tudi še ne povsem njena nova organiziranost. Najbolj glasni pravijo: ali zbornica ali pa združenje, nikakor pa ne oboje! So pa tudi Gospodarski zbornici sodne organizacije, kot je na primer obrtna zbornica, ki imajo povsem konkretne pripombe. Obrtna zbornica bi rada ustanovila podobno interesno združenje delodajalcev

iz svojih članov, ki bi bili povezani z Združenjem delodajalcev Zbornice v zvezo, zato da bi se tudi glas malih delodajalcev – obrtnikov slišal močneje. Marta Turk, lastnica poslovno storitvenega centra TRIS in ena od ustanoviteljev Gospodarskega interesnega združenja »Podjetnost«, ki združuje za zdaj 60 malih podjetnikov, goji podobne želje kot obrtniki.

»Glas malega gospodarstva se mora ravno tako slišati kot glas velikega, ki naj bi bilo povezano v zbornično združenje. Kajpak je za to več razlogov, med njimi pa ni najmanj pomemben ta, da bo malo gospodarstvo v prihodnje pomemben ustvarjalec delovnih mest. Zato naj malo gospodarstvo tudi dobi priložnost

glasno povedati, kaj misli o pogojih, pod katerimi lahko posluje in ustvarja nova delovna mesta. Da se malo gospodarstvo lahko oglašuje enakovredno velikemu, je potrebno tudi zato, ker njegovi interesi pri odnosih z delavci niso enaki interesom velikih podjetij. Omenila pa bi še tretji razlog za zvezo interesnih združenj delodajalcev in ne enotno združenje: letos bo v skladu z zakonom o gospodarskih družbah nastalo precej novih malih podjetij. To bodo obrtniki, ki zaposlujejo več kakor 20 delavcev. Tako bo nastala kar velika skupina delodajalcev, lastnikov malih podjetij, ki bi lahko enakovredno nastopali pri pogovori z vlado in sindikati. In ne nazadnje velja omeniti, da v Sloveniji deluje že nekaj klubov delodajalcev, pričakujem pa, da bo podjetniških združenj v bodoče še več. Zveza združenj delodajalcev se torej ponuja kot najbolj logična poteza,« nam je dejala Marta Turk.

Marta Turk moti tudi tisto določilo zakona o gospodarskih družbah, ki zahteva, da

ustanovitelji interesnih združenj z vsem svojim kapitalom odgovarjajo za dejavnost združenja.

»To določilo bi bilo najbolj spremeniti,« meni Turkova, saj pomeni nič manj kot to, da vsi člani združenja odgovarjajo za morebitno škodljivo pogodbo, ki jo združenje sklene. To določilo je preprečilo manjšim podjetjem, da bi se organizirala, ker se zavedajo pomena te klavzule.«

Turkova je nazadnje omenila tudi prednost, ki jo je pri promocijski akciji svojega združenja imela Gospodarska zbornica, saj je za »reklamiranje« uporabila sredstva vseh svojih članov, medtem ko druge podobne interesne skupine, sicer tudi člani GZ, te možnosti niso imele.

Pripombe, ki jih je Turkova v imenu Gospodarskega interesnega združenja Podjetnost že sredi lanskega novembra naslovila za zbornico in na ministrstvo za gospodarske dejavnosti, kakor da niso imele odmeva, in so torej slej ko prej aktualne.

Boris Rugelj

PRORAČUN: ALI JE VOJNA DOBLJENA

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je zadnja dva meseca trdo garal, da je lahko minuli tork zvečer oznanil, da je vlada sprejela predlog proračuna za letošnje leto v višini, kot jo je predvidel proračunski memorandum (nekakšno pismo o namerah vlade). Seveda pa s tem dejanjem proračunska vojna, ki zadnje mesece divja v Sloveniji, še ni dobljena, čeprav je bila v protokolarnem objektu na Brdu pri Kranju morda dobljena glavna bitka. Morda, morda pa tudi ne. Morda bo parlament, v katerem je znal del vladne koalicije premieru že obrniti hrbet, vendarle izsilil vsaj del dodatka k vsoti iz proračunskega memoranduma (se pravi k 402 milijardama tolarjev), pa čeprav za ceno padca vladne koalicije in vlade same. Apetiti so pač veliki, in to ne samo strank, ki so v debatah o proračunskem memorandumu dodale k predloženi vsoti s strani vlade kar še za 100 milijard »nujnih« potreb, ampak tudi nestranskih interesnih lobijev.

Tega se zaveda tudi sam premier, ki je že v tork, po seji vlade, tudi povedal, da bo proračun v višini, ki jo predlaga vlada, izjemno zahteven za izvajanje, saj bo terjal veliko vzdržnost in precejšnje zahtevanje pasu v državni upravi in vseh oblikah proračunske porabe.

Apetiti torej očitno še niso niti potešeni niti zatrti, saj je moral premier na koncu potegniti »carski rez«. Ker je tik pred zaključkom seje še ostalo za kakih 6 milijard tolarjev presežnih želja in potreb, se je odločil za linearno znižanje vseh proračunskih postavk. Drnovšek je tako bolj izsilil

predlog proračuna v višini, ki jo zagovarja vlada, kot pa so se o tem ministri dogovorili. Zadnji poskus, da bi ohranili vsaj to, minimalno povečanje proračuna so ministri utemeljevali s tem, da so v zadnjem času plače tako zrasle, da bi s povečanimi prispevki omejenih 6 milijard pokrili mimogrede, ne da bi zato morali povečati proračunski primanjkljaj, ki ga je premier skresal na dobrega pol odstotka družbenega bruto proizvoda.

Kaj za posamezne postavke ali ministrstva linearno zmanjševanje pomeni, še ne vemo, bomo pa zvedeli v kratkem, saj bodo stranke, ki imajo v »zakupu« posamezna ministrstva, to kaj hitro ugotovile in o tem obvestile javnost. Nas seveda najbolj zanima, koliko bo prizadeto ministrstvo za delo, ki je že dosedaj tarnalo, da mu odobrena sredstva ne zadoščajo za pokrivanje vseh dejavnosti, ampak samo za osnovne, se pravi za pokrivanje socialnih pravic. Vprašanje je tudi, kaj se bo zgodilo s sredstvi, ki jih je v memorandumskih razpravah Združena lista »izpulila« ministrstvu za obrambo in jih namenila podporanju znanosti, razvoju gospodarstva in odpiranju novih delovnih mest. Koliko bo tu »linerarni rez« posnel Janez Drnovška?

Premier je vlado popeljal v luksuz protokolarnega objekta na Brdu, da bi nemara njegov blišč kaj zmečkal trda stališča posameznih ministrov glede pravic do proračunskega tolarja. Uspeh je bil delen. Kam pa naj odpelje poslance državnega zbora, da bi dosegel podoben učinek nanje? Morda v Rim, pred baziliko svetega Petra?

Boris Rugelj

Nesistematična plačna politika

Piše: Stane Uhan

V letu 1994 se nadaljuje pogajanje med partnerji (sindikati, zbornico in vlado) za sklenitev treh pomembnih družbenih aktov: splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo (SKPg) in negospodarstvo (SKPng) ter socialnega sporazuma ali pakta.

Najpomembnejši del v obeh pogodbah je tarifni del in še posebej izhodiščni OD za prvo skupino.

Sprva je kazalo, da bo za gospodarstvo znašala najnižja vrednost 31.993 tolarjev, to je za 10% nižje od zdaj veljavnega zneska 35.548 tolarjev. To znižanje ne bi bilo nekakšno nadomestilo za odpravo določila v SKPg, po katerem je bilo možno – ob določenih pogojih – znižati izhodiščni OD za do 20%.

Toda račun je (bil) za delavce preveč neugoden. Izhodiščni znesek 35.548 tolarjev velja že eno leto. V tem času so se življenjski stroški povečali za 22,8%. Če računamo, da naj bi glede na predvideno eskalacijsko lestvico in inflacijsko stopnjo 13% v letu 1994 ostali izhodiščni OD v SKPg do decembra 1994 domala nespremenjeni, potem bi bil rezultat takšen – od decembra 1992 do decembra 1994: $31.993 : 35.548 = 0,90 \dots$ znižanje IOD

$0,90 : (1,228 \times 1,133) = 0,65 \dots$ upoštevanje inflacije znižanje plač po SKPg bi znašalo 35%, kar je bržkone le preveč, pa naj vlada (Drnovšek, Gaspari etc.) še tako grdi sindikate, ki bi z vztrajanjem pri 35.548 tolarjih in odpravi znižanja za do 20% menda silili v katastrofo.

Nekateri strokovni sindikati ZSSS so zahtevali do delodajalskih partnerjev (Združenj GZS), naj jim posredujejo podatke iz podjetij, ki so zniževali IOD za 20%, pač glede na pogoje iz KP. Morali bi zlasti posredovati sanacijske programe in roke, v katerih bi lahko imeli znižane IOD – pa teh podatkov niso dobili. In tako je pravno izjema postala pravilo, ki ga je na oporečen način izrabila tudi vlada v uredbi (UL RS št. 59/93), po kateri se za izdajanje potrdil delavcem za neizplačane OD priznava razlika le do IOD po SKPg, znižane za 20%.

Se bolj se zatika pri določanju izhodiščnih OD za prvo skupino v SKPng. Ti znašajo zdaj 26.000 SIT in so celo za 500 SIT nižji od popravljenih zajamčenih OD! Sindikati iz negospodarskih dejavnosti so imeli (24. 1. 1994) konferenco, na kateri so med drugim zahtevali izhodiščno plačo 30.600 tolarjev, ki je še vedno za pet tisočakov ali 14%

nižja od one v gospodarstvu.

Vlada trdi, da bi bilo zvišanje od 26.500 na 30.600 SIT nemogoče spričo stanja v gospodarstvu. Ponuja znesek 27.500 SIT in popravke v najnižjih skupinah z 0,10 (beri: za 2.650 tolarjev bruto oziroma 1.700 tolarjev neto).

Na drugi (najvišji) strani lestvice količnikov pa moramo ugotoviti iz pregleda izplačanih plač v državni upravi marsikaj »zanimivega«. Od skupaj 3.938 zaposlenih v državni upravi (po stanju avgusta 1993) jih je bilo v I. skupini samo 21, v II. skupini 38, v III. 61 in v IV. (kvalificirani delavci) 170 delavcev, skupaj vsega 7,3% vseh delavcev – brez funkcionarjev, teh je bilo 171.

Zastavlja se vprašanje pravičnega razvrščanja iz nižjih v višje skupine. Iz pregleda se odčita, da je v VII. skupini (visoka izobrazba) samo 196 delavcev, v VII/2 skupini (specializacija in magisterij) 670 delavcev (!) in v VII. skupini (doktorat) kar 693 delavcev (!) v državni upravi. Ali res, ali gre le za razvrščene delavce zaradi višjih plač? Saj je kar pet ministrstev, ki je imelo več kot po 40 delavcev resporejenih v VII. skupino!

Pri (pre)visokem razvrščanju delavcev in pri (pre)visokih količnikih za usmke delavce v državni upravi in za funkcionarje ter poslance in sodnike (ti imajo tudi višje izhodiščne OD) je lažje razumeti vlado, da si močno prizadeva za nizko raven izhodiščnih OD (vrednost enke – 1,00) in da se boji (pre)visokega dviga te vrednosti.

Državni zbor Republike Slovenije je zagotov med nabolj delovnimi parlamenti. V letu 1993 lahko merimo količnik opravljenega dela – skupaj z občinskimi skupščinami – s strani Uradnega lista, to je 3832 strani v 72 številkih.

Tudi za leto 1994 se ve, koliko zakonov bo moral državni zbor še sprejeti samo na podlagi določil nove ustave. Da bi bila mera polna, pa ga vlada zalaga še z dodatnimi besedili.

Zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in v organih lokalnih skupnosti je tipičen primer administrativnega urejanja plačnega sistema. Dovoljuje razmerja od enke (1,00 za čistilca) do devetice (9,00 za poslance), vendar določno samo do količnika 6,80 za rednega profesorja na univerzi ali za znanstvenega svetnika v raziskovalni dejavnosti ali za ustvarjalca v kulturi z izjemnimi, širše priznanimi dosežki. Docent, ki ima tudi doktorat znanosti in je podvržen zahtevnemu habilitacijskemu postopku, pa ima količnik 4,70, to je dobra polovica zahtevnosti dela poslanca. Z malo ironije je še treba dodati, da je možno v javnem zavodu povišati osnovne plače (učitelja npr. za uspešno delo) v povprečju za največ 3%. Poslanec dobi lahko k osnovni plači tudi do 100% dodatkov.

Družba, ki poslance plačuje tudi trikrat višje kot rednega profesorja na univerzi, nima dobrih izgledov; še posebej, ker hkrati skoraj v en glas trdimo, da je znanje naše največja dobrina in prednost – tudi za hitrejšo »pot v Evropo«.

In kako se bodo določali konkretni količniki? Nedorečeno in megleno. Besedilo zakonskega osnutka pravi, da bo količnike za funkcionarje od 4,20 do 9,00 določal pristojni organ na podlagi kriterijev, določenih z zakoni za posamezna področja in s predpisi, izdanimi na podlagi teh zakonov. Stroka doslej pri takšnem določanju ni bila zraven in ni izgledov ali razlogov, da bi bilo poslej drugače.

BODO TAPETNIKOV DELAVCI IZIGRANI?

Delavci družbenega podjetja Tapetnik iz Maribora že nekaj časa samo strmijo in se čudijo: prvega septembra leta 1989 so od družbenega podjetja Konstruktor s kupoprodajno pogodbo drago kupili parcele in objekte, kjer danes delajo. Seveda so za to državi plačali tudi vse ustrezne davke, sedaj pa jim jih hočejo odvzeti...

V postopku denacionalizacije se je namreč pojavil bivši oziroma bodoči lastnik zemljišč oziroma objektov, ki so jih sami kupili. Bivši lastnik zahteva vrnitev nepremičnin v last in posest. Zaposleni v Tapetniku bodo po zakonu, kakor kaže, izgubili vse, kar so si sami s svojimi prihranki kupili.

Kaj pravijo delavci Tapetnika? »Lastne prostore smo morali zapustiti Skladu stavbnih zemljišč mariborske

občine za simbolično nadomestilo.

Če nas občina ne bi silila v odprodajo naših objektov, danes ne bi imeli odvečnih delavcev, ne bi imeli denarnih problemov, prav tako pa ne bi imeli opraviti z zakonom o denacionalizaciji in bi bili sedaj v zaključni fazi lastninskega preoblikovanja.«

Sedaj pa delavci Tapetnika še ne morejo uporabljati vsega, kar so kupili, saj so od pristojnega občinskega urada

dobili začasno uredbo, po kateri je treba iz programa lastninskega preoblikovanja izločiti vse parcele in objekte, ki so predmet denacionalizacije. Po tem pa delavcem ne ostane skorajda nič ali pa vsaj ne veliko.

Bivši razlaščenec zahteva vrnitev nepremičnin v last in posest. V primeru, da bodo državni organi na to pristali, bodo delavci tega podjetja obvestili javnost, da Tapetnik nima več možnosti za obratovanje in obstoj.

»Vrnitev premoženja bivšim lastnikom, ki jim Tapetnik ni ničesar dolžan, bi za podjetje pomenilo propad,« sta prepričana tako direktor Tapetnika

diplomirani ekonomist in inženir Ivan Šitum kakor tudi predsednica zbora delavcev Alojzija Udovičič. Oddelku za gospodarjenje skupščine občine Maribor sta skupaj poslala pismo v katerem ugovarjata tudi cenilnemu zapisniku v tem denacionalizacijskem postopku.

Po njunem mnenju je vrednost, ugotovljena v denacionalizacijskem postopku, dvakrat večja, kot je bila vrednost istih nepremičnin v času podržavljanja. Svoje mnenje opirata tudi na izvedensko mnenje.

Delavci Tapetnika pa o zadevi niso opozorili samo gospodarskega oddelka mariborske občine. O krivici, ki se jim lahko zgodi, so opozorili tudi državni zbor, ministrstvo za gospodarske dejavnosti, ministrstvo za pravosodje, ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj ter Agencijo Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo. Jim bodo vsi ti kaj pomagali?

Tomaž Kšela

LISCA PRODAJA DELNICE

Iz Konfekcije Lisca Sevnica so nam sporočili, da so dobili zeleno luč za lastninsko preoblikovanje podjetja. Po programu, ki jim ga je odobrila Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo, bodo lastniki 1,7 milijarde tolarjev družbenega premoženja. Od tega so 40 odstotkov namenili za prenos na sklade, kar je

tako ali tako obveznost, četrtno premoženja namenili interni razdelitvi, 22% bodo interno odkupili, 18% pa so namenili javni prodaji. Konfekcija Lisca je tako drugo slovensko podjetje, za Lekom, ki bo ponudilo svoje delnice na trgu vrednostnih papirjev.

B. R.

Priročnik za vsakogar, ki ga kakorkoli zadeva privatizacija družbenega kapitala v Sloveniji

MOJE DELNICE

Gojko Stanič:

Iz vsebine knjige:

Izbira pravnoorganizacijske oblike družbe; Lastni in tuji kapital; Delnice; Vrste delnic; Osnovni vložki in poslovni deleži; Partnerstvo – osnova modernega podjetništva; Notranji delničarji kontrolirajo družbo; Delovno razmerje in delničarstvo; Upravljanje delniške družbe; Divjta privatizacija; Način zbiranja denarja za managersko-delavski odkup; Tuji lastniki slovenskih podjetij.

Cena knjige 2.500 SIT + 5-odstotni prometni davek: 2.625,00 SIT.

Naročite jo lahko tudi pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, telefaks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) knjigo Gojka Staniča MOJE DELNICE. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.

Ind. kupcem pošiljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

Beneficirana zavarovalna doba (1)

VROČ KOSTANJ V ROKI

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Za institutom beneficirane zavarovalne dobe ali pravilneje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, se še vedno skriva marsikaj. Z njim lahko v praksi zelo omilimo slabe plače na določenih delovnih mestih, prikrijemo neustrezno urejeno varstvo pri delu, razrešujemo problem delovnih presežkov in podobno. Ker pa je razpravljanje o tem institutu tudi še vedno »vroč kostanj v roki«, ki se ga skušajo vsi znebiti, se veliko premalo govori in tudi razmišlja o vprašanju, kaj z njim storiti. Če se o njem že govori, pa so povsem različni tudi predlogi za njegovo rešitev, saj so nekateri za popolno odpravo instituta, drugi pa se zavzemajo za njegovo neokrnjeno uporabo ali predlagajo celo določene širitve.

Ker institut v končnih oblikah pomeni predčasno pridobitev pogojev za priznanje pravice do pokojnine in je, ne glede na dejstvo, da se za pokojninsko dobo, ki se šteje s povečanjem, plačujejo določeni prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ena dražjih oblik za zagotavljanje pravic iz socialne varnosti, ki sicer gre

delavcu iz naslova najširšega varstva pri delu, je prav, da mu v času, ko se vse več razmišlja o možnih spremembah pri priznavanju praktično vseh pravic s področja socialne varnosti, namenimo potrebno pozornost.

Seveda je lahko mnenje, izraženo v tem prispevku, le eno od mnenj, ki je podano predvsem z namenom, da bi razmišljali o ureditvi celotne problematike, povezane z institutom zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, in da bi našli ustrezne rešitve, ki bi zadovoljile vse tiste, ki ali uživajo pravice iz tega naslova ali pa prispevajo sredstva za njihovo zagotovitev. In prav zato je prispevek v nekaterih delih morda tudi nekoliko provokativen.

Nejasnosti o zavarovalni dobi

Kaj naj bi institut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja sploh predstavljal, ni povsem jasno. Še najbolj pa je možno sprejeti stališče, da poleg institutov varstvenega do-

datka in najnižje pokojnine, ki v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja predstavljata socialna korektiva, tudi institut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, lahko štejemo za nekakšen socialni korektiv.

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem, je poseben institut pokojninskega in invalidskega zavarovanja, na podlagi katerega se priznava za delo na težkem in zdravju škodljivem delu in na delu, ki se ga lahko opravlja uspešno samo do določene starosti, še posebna stopnja povečanja realno dosežene zavarovalne dobe. Zavarovalna doba se šteje s povečanjem tudi nekaterim kategorijam invalidov, ki so taksativno našteje v 212. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Kot je že bilo omenjeno, je posledica izogibanja razprav tudi to, da se o zavarovalni dobi, ki se šteje s povečanjem, vsebinsko le redko razpravlja. Do omenjanja tega sicer zelo zanimivega instituta pokojninskega in invalidskega zavarovanja in bolj formalnih razprav, ki pa so največkrat celo samo politično obarvane,

prihaja v glavnem takrat, ko si posamezne skupine delavcev prizadevajo, da bi jih uvrstili med uporabnike pravic, ki jih institut omogoča, pristojni organi pa jim pojasnjujejo, da bo področje, ki je zajeto s to problematiko, obravnavano celovito in »v paketu«.

Skoraj nikoli pa se ne postavlja vprašanje, ki ga je najprej treba razčistiti že v okviru socialne politike, ali je institut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja sploh še ustrezen ali ne. Ne bi smeli namreč spregledati dejstva, da je to institut, ki ga je predvsem zaradi večje zaščite delavcev in njihove socialne varnosti razvila miselnost našega prejšnjega, to je socialističnega družbenega sistema, in ga zato v obliki, kot ga poznamo pri nas, drugi sistemi ne poznajo.

Vendar je že sam razvoj instituta peljal v smer, ki je delež od večje zaščite delavcev in njihove socialne varnosti. Od leta 1946 dalje do danes je zrasel v orjaški sistem, ki predvsem spominja na bolj ali manj (ne)upravičen privilegij, ki naj nekaterim delavcem nadomesti del plače, za katero mislijo, da bi jo morali in mogli dobiti.

Spornost beneficirane zavarovalne dobe

Čeprav je institut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, sporen institut v pokojninskem in invalidskem zavarovanju, se pri vseh spremembah zakonodaje še naprej ohranja. Pa ne samo ohranja, saj se vedno znova in znova, na sicer povsem legalen način pojavljajo nova delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Samo v letu 1992 so bila, ko je razvidno iz letnega poročila Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ugotovljena nova delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, kar v 66 podjetjih in v 123 obratovalnicah samostojnih obrtnikov. Pri tem tudi ne gre prezreti, da pri sprejemu novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je začel veljati 1. aprila 1992, niso bili sprejeti ustrezni spremljajoči predpisi, tako da se v praksi pretežno še vedno uporabljajo stari predpisi o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Veljavni zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v 202. členu določa, da delovna mesta, na podlagi katerih se pridobijo in uveljavljajo pravice iz pokojninskega zavarovanja, obsega čas, prebit v zavarovanju, ki se v številu v zavarovalno dobo, in čas dopolnjen do uveljavitve tega zakona, ki se všteva v pokojninsko dobo po predpisih, ki so veljali do 31. 3. 1992. S tem zakon še dalje ohranja staro zakonsko razliko med zavarovalno dobo in posebno dobilo, ki skupaj tvorita pokojninsko dobo in ki se še naprej delita v zavarovalna doba se deli v zavarovalno dobo, ki se šteje v dejanskem trajanju, in zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem, posebna doba pa niti v trajanju, in posebno dobo, ki se šteje dvojno.

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 31. marca letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V aprilu 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 27 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE 14. aprila 1994.

PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenkovič, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pijačo, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenkovič je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestantih in tam seveda sploh ni pičkl in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čacinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopiči.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim mizantropom komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033, faks 311-956.

Miroslav Jančič

GLASNIK PEKLA I. in II. I. Umreti s Sarajevom II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

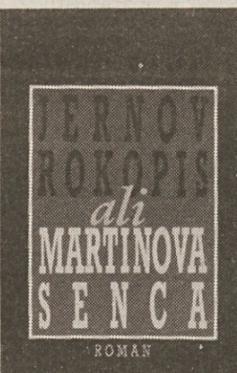
Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska sosesda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujetu in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Cena knjige je 1.650 SIT

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, boleste osebnosti. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecljavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: izredni popust, plačilo v treh obrokih (nakup nad 3.000 SIT) in možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«. Pa še to: ČLANI KLUBA bodo imeli prihodnje leto 30% popusta pri vseh novitetah založbe – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST** _____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA** _____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.** _____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMSO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v zbiranje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

PLAT ZVONA ZARADI BOLNIŠKE

V nekaterih slovenskih podjetjih so ob koncu minulega leta začeli biti plat zvona, češ da je lani pri njih preveč porasla odsotnost z dela, stroški zaradi naraščajočih bolniških odsotnosti pa delodajalce čedalje huje obremenjujejo. Med podjetji, ki se pritoževala, je najti tudi takšna ugledna imena, kot so Kranjska Sava, soboška Mura, metliška Beti, novomeška Krka in druga.

Podjetja, ki so opozorila ministrstvo za zdravstvo na porast števila bolniških odsotnosti, pričakujejo, da bo zaradi tega prišlo do revizije zdravstvenega zakona. A zdi se, da s to revizijo ne bo nič. Problem je namreč precej prenapet. Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije so zbrali podatke o odsotnosti z dela za lanskih devet mesecev in ugotovili, da ni opaziti bistvenjših odstopanj od prejšnjih let.

Kdo plačuje nadomestila

Po zakonu o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem zavarovanju imajo zavarovane osebe pravico do nadomestila plače med začasno zadržanostjo z dela, in sicer zaradi bolezni, poškodb zunaj dela, poškodb pri delu ali poklicnih bolezni, pa tudi pri nekaterih drugih razlogih za odsotnost z dela. Novost v novi zdravstveni zakonodaji je ta, da mora do 30. delovnega dne zadržanosti z dela plačevati nadomestilo delodajalec, od 31. dneva zadržanosti naprej pa Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Vse kaže na to, da ravno tem grmu tiči zajec. Največje vplivalo na porast izplačil za boleznine v preteklem letu predvsem naraščanje plač, pa

tudi povečana osnova za izračun nadomestil, ki predstavlja 80 odstotkov osebnega dohodka.

V kranjski Savi je bilo leta 1992 povprečno odsotnih z dela 6,8 odstotka delavcev, lani pa je ta odsotnost porasla na 8 odstotkov. To predstavlja za tovarno že precejšen strošek, saj pomeni 5,12 odstotka bruto plač in ga mora delodajalec vračunati med proizvodne stroške. V kranjski Savi menijo, da gre iskati poglobljene vzroke za porast bolniških v prosti izbiri osebnega

Opravljeni nadzor bolniškega staleža nad 30 delovnih dni je prinesel zanimive rezultate. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je že lani vzorčno pregledal 205 takšnih zavarovancev. Čeprav vsi podatki še niso obdelani, je na voljo nekaj podatkov. Največ zavarovancev, ki so več kot 30 dni začasno zadržani z dela, izhaja iz podjetij z visoko stopnjo presežnih delavcev in podjetij, ki so v fazi resnejših sprememb na področju tehnologije dela in organizacije, podjetij z visoko postavljenimi delovnimi normami. V razgovorih z zavarovanci so kontrolorji ugotovili, da so vzroki za daljši stalež predolgo čakanje na preiskave ali izvide različnih specialistov, pa tudi predolgo čakanje na odločbe invalidskih komisij.

Zaskrbljujoč je podatek, da kar tretjine zavarovancev na bolniškem staležu nad 30 dni v času prve kontrole sploh niso našli doma. Bili so pri sosedih, v trgovini, v gozdu, pri prijateljih, na morju, le redki med njimi so bili pri zdravniku ali na ustreznem zdravljenju. Mnogi med njimi so delali na kmetiji, v gozdu ali v domači delavnici. Od poklicnih profilov je največ kršilcev bolniškega staleža med obrtniki. Pri 27 odstotkih je bil bolniški stalež vprašljiv, približno 5 odstotkov jih je v času staleža pridobitno delalo, okrog 14 odstotkov jih je bilo v postopku za oceno invalidskih komisij, pri 15 odstotkih je bil bolniški stalež že zaključen.

vplivajo na bolniški stalež, je zdravnik šele na devetem mestu, zmeraj bolj odločilna sta bolnikovo socialno in delovno okolje. Znana in velikokrat preverjena je tudi teza, da je delovna varnost manjša, torej v obdobjih večje brezposelnosti, pa naj bi po pravilu prihajalo do zniževanja odsotnosti z dela.

To nam je v pogovoru za naš časopis pred pol leta potrdila tudi dr. Metoda Dodič-Fikfak, strokovnjakinja medicine dela. Takrat je povedala, da smo imeli denimo leta 1992 v Sloveniji kar za polovico krajši bolniški stalež, kot ga ima Zahodna Evropa. Takrat je bil bolniški stalež pri nas 4,8 odstotka. V prvih devetih mesecih lanskega leta je odsotnost z dela pri nas dosegla 4,9 odstotka – v Nemčiji pa je

bila denimo kar 10-odstotna. Lanska odsotnost z dela je bila sicer nekoliko višja od predlanske, a nižja kot leta 1990, ko je dosegla 5,6 odstotka.

V nekaterih panogah industrije, zlasti še tistih, ki delajo za zahodni trg, so delavci nenehno pod hudim pritiskom. Če bi vprašali njih same, zakaj hodijo na bolniško, bi dobili odgovore, da so prenapeti, pretrujeni in živčni, menijo v vodstvu zdravniške zbornice Slovenije. Toda tega niso krivi zdravniki, ampak vodstva obratov in tovarn, v katerih ne storijo nič za izboljšanje delovnih razmer, ocenjuje dr. Samo Fakin.

Zato se Zdravniška zbornica Slovenije odločno upira prizadevanjem dela gospodarstva, da bi zdravniki postali policaji, ki bi podjetjem zniževali bolniški stalež oziroma odsotnost z dela. Vsekakor bi se morali proti višjemu bolniškemu staležu boriti v prvi vrsti z boljšimi delovnimi razmerami in urejenim varstvom pri delu, ne nazadnje pa tudi – z boljšim plačevanjem opravljenega dela. Zadovoljen delavec je namreč bolj zdrav delavec...

Marija Frančič

	IZGUBLJENI DELOVNI DNEVI							
	poškodbe pri delu in poklicne bolezni		nega družinskega člana		Ostalo (b.+p. izven dela)		VSI	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
V breme delodajalca (do 30 del. dni)	309.237	3,8	/	/	4.108.144	50,5	4.417.381	54,3
V breme ZZVS (nad 30 del. dni z nego)	234.142	2,9	509.904	6,2	2.977.585	36,6	3.721.631	45,7
Slovenija Skupaj	543.379	6,7	509.904	6,2	7.085.729	87,1	8.139.012*	100

*Opomba: v primerjavi s skupnim številom delovnih dni in številom zaposlenih, znaša skupna stopnja pri 8.139.012 izgubljenih delovnih dnevih v obdobju I - IX v Sloveniji leta 1993 4,8 %.

Izgubljeni delovni dnevi po vzroku glede na plačnika nadomestil v Sloveniji v obdobju I-IX. 1993

zdravnika oziroma nasploh v novi zdravstveni zakonodaji.

Toda zdravniki opozarjajo, da je problematika bolniških

zelo kompleksna, zato je neprimerno izpostavljati le enega od vzrokov za porast odsotnosti z dela. To odsotnost namreč povzroča zelo veliko dejavnikov, ki niso izključno v zvezi z boleznijo, ampak bolj s splošnimi gospodarskimi razmerami, predvsem s podjetjem oziroma z delovnim okoljem. Gre za ekonomske in organizacijske pravna in socialna varnost delovnih mest v tesni povezavi z višjimi stopnjami zadržanosti z dela. V obdobjih, ko je razmere, za starostno, spolno in kvalifikacijsko sestavo zaposlenih, pa tudi za širše socialne dejavnike, za razmere v posamični družini, za pomanjkanje motiviranosti za delo, za slabo organiziranost zdravstvene službe in podobno.

Pol manj kot na Zahodu

Med številnimi dejavniki, ki

ZDRAVSTVO NAPOVEDUJE STAVKO ZA MAREC

Pogajanja o podpisu panožne kolektivne pogodbe za področje zdravstva in socialnega varstva se vlečejo ko jara kača. Od obljub ni moč živeti. »Še vedno ni dokončno razrešeno vprašanje plač pete tarifne skupine za medicinskega tehnika, laboranta in zoboteknika,« nam je povedal Zvone Vukadinovič, podpredsednik Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije. »Prav tako je še odprto vprašanje plač delavcev, zaposlenih na hemodializi.«

V pogajanjih z vlado oziroma ministrstvom za zdravstvo sindikati zahtevajo, naj se pri poklicih srednjega pa tudi višjega medicinskega kadra dvigne plača za plačilni razred višje, kot določa zakon, torej od predvidenega razmerja 2,20 na 2,30. Še vedno ni rešeno vprašanje regresa, saj je po besedah Zvoneta Vukadinoviča sindikat Fidesa pri poklicni kolektivni pogodbi za zdravnike in zobozdravnike pristal na znižanje

Medicinske sestre Maribora opozarjajo na izgorelost srednjega medicinskega kadra, ki je nastala kot posledica povečanih vsakodnevnih stresnih situacij, psihičnih in fizičnih obremenitev, nadurnega dela, pomanjkanja kadra, slabega ekonomskega položaja. Gre za težek položaj več kot 11.000 medicinskih sester Slovenije. Nerešen položaj medicinskih sester dodatno vnaša napetost v medsebojne odnose.

regresa glede na veljavno pogodbo, ne da bi se poprej posvetoval z drugimi sindikati.

Razmere v zdravstvu so se tako zaostriale, da bo sindikat zdravstva in socialnega varstva v ponedeljek, 21. marca, razpravljal o morebitni stavki v marcu, če vlada ne bo pohitela s podpisovanjem pomožne kolektivne pogodbe oziroma njenega tarifnega dela. »Če bo prišlo do stavke, bo to stavka zdravstva Slovenije, saj pričakujemo, da se nam bo pridružil tudi sindikat zdravstva in socialnega skrbstva pri Zvezi svobodnih sin-

dikatom,« je rekel Zvone Vukadinovič. To ne bo opozorilna, ampak »prava« stavka, ki bo trajala vse do izpolnitve stavkovnih zahtev. Zanj so zbrali že prek 13.000 podpisov svojega članstva.

Najbolj »vroče« je ta hip v Univerzitetnem kliničnem centru, kjer so sindikati že podrobno izdelali projekt stavke. V UKC zahtevajo med drugim tudi ureditev nagrajevanja posebnih delovnih pogojev. Stavko je že napovedal tudi sindikat bolnišnice Šempeter pri Novi Gorici. Potekala naj bi hkrati s stavko v UKC. M. F.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

»Pri nas v službi ne pijemo!«

Zdravstvene službe, medicina dela v vseh oblikah (naj si bo obratna ambulanta, ambulanta ali dispanzer medicine dela) so strokovne službe, ki se morajo ukvarjati s preprečevanjem alkoholizma. Za to lahko skrbe bodisi z vzgojo, ki preprečuje nastanek alkoholizma, bodisi z zgodnjim odkrivanjem, zdravljenjem in preprečevanjem invalidnosti alkoholikov, rehabilitacijo in resocializacijo že obolelih delavcev.

Pri tem je potrebno skupinsko delo, sodelovanje več služb, tako zdravnikov kot strokovnjakov za varstvo pri delu, socialne službe, predstavnikov podjetja...

Čeprav je ena od osnovnih nalog medicine dela skrbeti za dobro počutje delavcev, je morda premalo vzgojena in pripravljena na spopad z mnogimi konfliktnimi položaji, s katerimi se zdravnik srečuje pri svojem delu, in sicer tako z agresivnimi, slabo prilagojenimi, frustriranimi delavci kot tudi z alkoholiki.

Poleg tega poznamo zdravnike, ki sodijo, da so alkoholiki za svojo usodo sami krivi, zato naj si iz alkoholizma pomagajo sami. Uspeh dela z alkoholiki je sorazmerno slab in je viden šele kasneje (sicer pa je pri vsem preventivnem delu uspeh opazen šele čez leta, pri zdravstveni vzgoji pa šele čez desetletja). Zato mnogi menijo, da je delo z alkoholiki Siziŕovo delo, in se s tem nočejo ukvarjati.

Res je tudi, da se mnogi med nami raje ukvarjajo z delovnim okoljem, manj jih preplaši delo in fiziologija dela ter ergonomija. Na koncu pride na vrsto zdravstvena vzgoja; z delom, z delavci, frustracijami na delu, medosebnimi odnosi in z alkoholizmom pa se raje ne ukvarjajo.

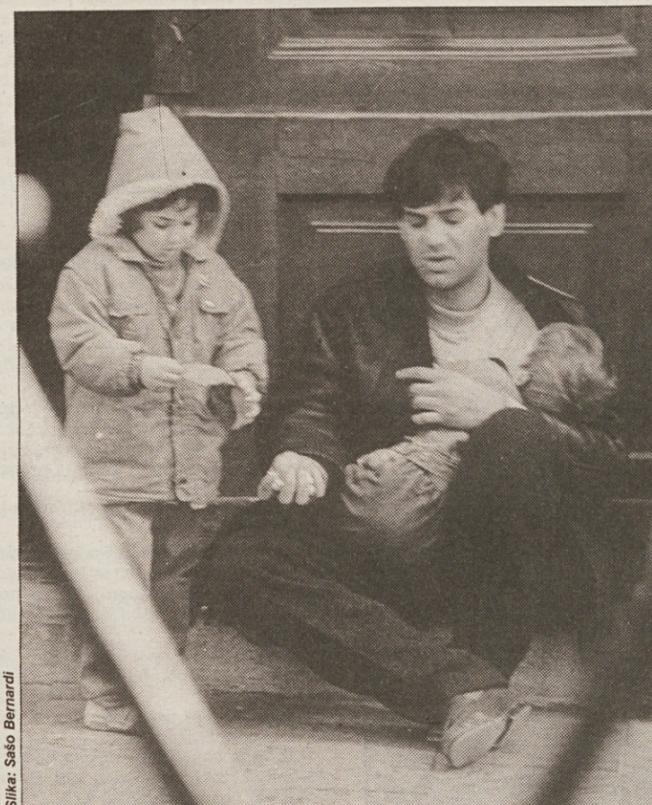
Zgodnje odkrivanje alkoholizma

Pri vsaki bolezni je pomembno zgodnje odkrivanje. To velja tudi za alkoholizem. Tisti alkoholiki, ki se opotekajo po cesti in za katere že vsak otrok ugotovi, da so pijani, so že tako zabredli, da jim verjetno ne more nihče več pomagati. Pač pa moramo odkriti tiste, ki so šele začeli piti. Po mnenju nekega slovenskega alkohologa je deset let stalnega pitja dovolj, da pride človek v tako fazo, da ga bo vsak še tako neizkušeni zdravnik »pogruhtal« kot odvisnega od alkohola.

Nekaj strokovnjakov je skušalo ugotoviti predklinične znake alkoholizma, ki se kažejo zlasti pri delu. Znaki začetne faze alkoholizma so: pogosti kratki izostanki z dela, zamujanje, vinjenost na delovnem mestu ali delo pod vplivom alkohola, nepravilno ali prezgodnje odhajanje z dela, slabše delo (tako po kakovosti kot po količini), laži, poškodbe na delu in zunaj dela, izgubljanje ugleda med sodelavci. Na tej stopnji alkoholiki ponavadi še obiščejo zdravnika. Vedno bolj so razdražljivi, pride do spremembe razpoloženja, depresije, zaprejo se sami vase. Postajajo nezainteresirani, nezaupljivi, zaspani in zamerjeni. Pogosto tožijo, da jih boli glava, slabo jim je, utrujeni so. Ne skrbijo za osebno nego, nemarno so oblečeni, umazani, ne pazijo na svoj ugled. Iz ust jim smrdi, hitro se razjezijo, z vsemi so skregani. V tej fazi obiskujejo zdravnika bolj kot prej. Težko delajo doma in v tovarni, denarja nimajo, vendar so zato krivi vsi drugi, le oni ne.

Kljub temu da v mnogih podjetjih redno skrbijo za zdravniške preglede, nekateri zdravniki teh sprememb pri delavcu ne opazijo, ker se jim zdi vedno enak. V veliko pomoč pri ugotavljanju alkoholizma so sodelavci in nadrejeni, ker opažajo spremembe zmognosti za delo. Največja pomoč zdravniku pa so člani družine, ki bi mu morali zaupati težave, zaradi katerih trpi njen član in vsa družina.

BEDA V SLIKI

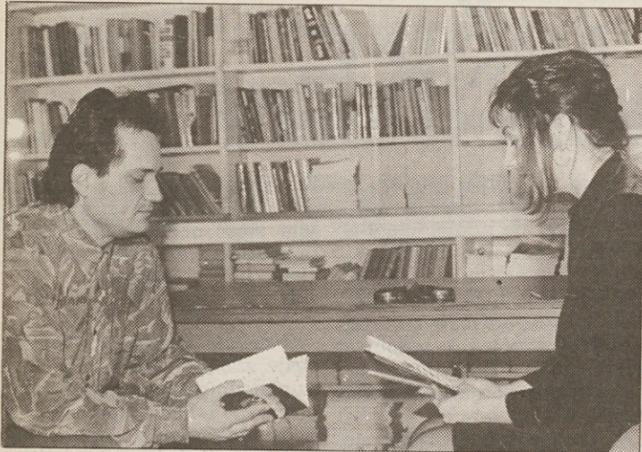

Slika: Sašo Bernardi
Očetovstvo na tleh

Dr. Božidar Voljč, minister za zdravstvo na zadnji tiskovni konferenci: »Odkar smo v septembru dobili osnutek zakona o razmerjih plač, se ministrstvo za zdravstvo redno sestaja s sindikati zdravstva in aktivno sodeluje pri sestankih vlade s sindikati negospodarstva. V prejšnjem tednu smo s sindikati zdravstva končali usklajevanje besedila dopolnjene panožne kolektivne pogodbe. Med drugim želimo s spremembami bolje ovrednotiti večji napor in odgovornost srednjega in višjega zdravstvenega osebja na tistih delovnih mestih, kjer so take spremembe upravičene. V naslednjih dneh bomo vladi posredovali skupen predlog besedila. Pričeli smo pripravljati tudi pravilnik o napredovanju, ki naj bi bil končan petnajst dni po sprejemu zakona o razmerju plač.

Ker so plače zdravnikov tudi po podpisu poklicne kolektivne pogodbe še enake kot prej in bodo skupaj z drugim zdravstvenim osebjem take ostale do sprejema zakona o razmerjih plač, je nestrpnost zaradi nizkih osebnih dohodkov v zdravstvu razumljiva. Ministrstvo podpira, da bi državni zbor v marcu zakon o plačah končno sprejel, ker bo to pomenilo tudi zmanjšanje socialnega nemira med zaposlenimi v zdravstvu.«

V naši založbi je izšla pesniška zbirka Vladislava Stresa PESMI O RAJU. Njena predstavitev je bila 10. februarja v Klubu pisateljev, pesmi pa sta recitirala avtor in igralka Alenka Vidrih. Pesmi o raju orjejo ledino avtorjevega konkretnega doživljanja in izvajanja dobrote. Govorijo tudi o problemih, ki pa so predvsem del njega samega ter njegove ožje okolice. Kažejo, da je v človeku tudi svet demonov – svet lenega, egoističnega, nasilnega...

Kulturna kronika DE

V petek, 11. februarja je ČZP Enotnost organizirala izredno odmevno tiskovno konferenco ob izidu knjige dr. Cirila Ribičiča **CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO**. V njej avtor opisuje vsa ozadja ob sprejemanju zakona o lokalni samoupravi in hkrati na dovolj strokoven in poljuden način pove, kaj je lokalna samouprava po svetu in kaj bi morala biti tudi pri nas.

V petek, prav tako 11. februarja pa je bila uprizorjena tridesetih komedija Igorja Torkarja **REVIZOR 93**. Torkar gledalcem predstave podpisoval knjigo, ki objavlja dve njegovi komediji: **REVIZOR 93** in **PONOVRNO VSTAJANJE JOZEF ŠVEJKA**. Tudi to je založila naša založba. Na sliki avtor Igor Torkar in naš direktor Marjan Horvat predajata knjige igralki Aleksandru Valiču – ravno tedaj je praznovasl 75. rojstni dan – zanj in za njegove igralske kolege.

Razmetanost kulturnega praznika

Pretekli in ta teden sta bila sila vznemirljiva. Bil je kulturni praznik. Govorila je ženska. Kot človek v srednjih letih se ne spomnim, da bi se to že zgodilo. Spet smo poslušali o komornosti proslave, ki je menda »za zaspat«, in o ceni tega spanja, ki pa človeka kar dobro prebudi. V senci tega pa je potekala aferica z dodelitvijo prostorov Mladike Slovenskemu etnografskemu muzeju in potem kompetenčni spor med vlado in obrambnim ministrstvom. Tako tabla gor in ponoči tabla dol, da se ve,

kaj je vlada, kaj ministrstvo, kaj kompetence in kaj samovolja. Seveda tudi tokrat ni šlo brez Janeza Janše.

V tem času pa so svoj obraz kisali tudi literati, ki so izjemoma ostali brez nagrade, ravno v času, ko so se znova odločili po svojem društvu razmišljati kleno slovensko in odgovorno politično.

Potem vsemu temu sledita pustna sobota, pa olimpijske igre, pa valentinovo, ki naj po cvetličarsko opravi z dnevom žena in materinskim dnevom;

naši ministri s predsednikom na čelu pa vse to bolj ali manj spremljajo na tujem.

Je pa na pustno soboto kulturni minister govoril o kulturnem tolarju, ki naj bi kulturni omogočili bolj spodobno oblačilo in videz. To pa je pomembno, ker bo gospod Dimitrij Rupel v sredo, to popustno in pepelnično, organiziral v državnem zboru javno razpravo o krovnem kulturniškem zakonu. (Lepo bi bilo, da bi vedeli, kako bo organizirana lokalna samouprava v vseh svojih kulturniških ob-

veznostih in kompetencah; brez tega je razprava jalova.)

Vidite, kako daleč od Bosne smo, saj nas v ničemer več ne vznemirja, vsaj te predpustne, pustne in kulturniške dneve ne! Imamo sami dovolj svojega dela. Pa čeprav se predvolilna mrzlica še ni začela.

Sicer pa je v vsem tem dogajanju ogromno motivov za pisanje. Od tistega, zakaj protokol tlači državniške goste v gostilne, ko si le-ti žele ogledati Slovenski etnografski muzej in podrobneje spoznati deželo, ki so jo obiskali, do

tistega, ko si ljubljanska mestna oblast vsem uzancam, demokraciji in dobrodušnosti navkljub privoščiči ustavi financiranje programov tistih organizacij, ki so o Metelkovi izrazile drugačno mnenje od njega. To diši po povojnih časih, ko je veljak prišel poleti v Laško in dejal, da kostanji mečejo prav buržujsko senco. In potem so jih posekali misleč, da je tako najbolj prav in napredno za novonastajajočo družbo.

Zgodbica je resnična po obeh plateh, le da danes brez

sekir sekajo KUD Francet Prešerna, hoteč ustvariti kulturno in politično podobo mesta po svoji lastni in nikog drugače mislečega podobnosti. Ampak vse to smo že doživeli, da so eni prišli iz gozdov brez pravih šol, drugi pa so šolani in to počno v miru, 5 let kasneje.

Drugič kaj več o tem, da ni bo vse razmetano, kot sem to razbito razmetanost doživljal v preteklih dneh sam in mi je šlo na jok in smeh hkrati.

Milan Bratovc

Ludvik Mrzel

Bog v Trbovljah

Po krivici pozabljeni in zapostavljeni književnik Ludvik Mrzel, ki ga mnogi literarni teoretiki štejejo za prvega nadaljevalca Cankarjevega osebnostno obarvanega sloga, je leta 1937 izdal zbirko modernih socialnih pravljic, ki so sorodne socialnim pravljicam češkega pesnika Jiříja Wolkerja. V njih je posrečeno povezal in s pravljico obliko v ljudskem duhu prikazal socialno dogajanje okoli tridesetih let. Knjigo, ki ima danes bibliofilsko vrednost, je z dvajsetimi originalnimi lesorezi opremil Maksim Sedej.

Pravljica o malem Trinajstiču, o drobnih solzi z materinega groba in o velikem kralju

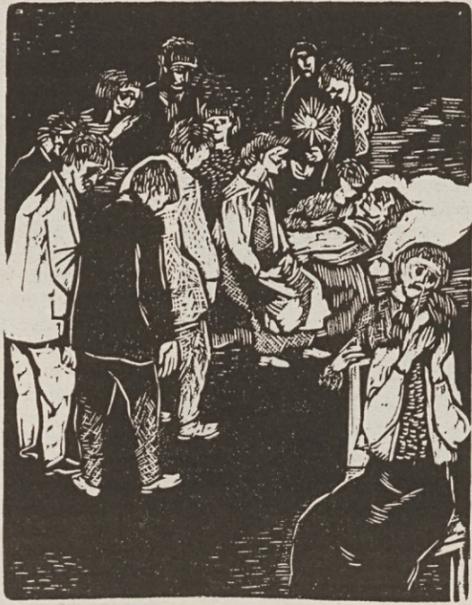
Bila je mati, imela je trinajst otrok in tistemu, ki je bil najmlajši, je bilo Trinajstič ime. Ziveli so v bajti pod Bukovo goro, plaz je vlekel niz breg, špranje so zevali v zidu, a naj je veter še tako pihal skozi je – glas, ki je od zore do mraka čepel na mizi, na peči, v omari, ni mogel pregnati. Sedem dni je bilo, da ni grizljaja imela v ustih, sedem dni je bilo, da je zjutraj, opoldne in zvečer dajala otrokom samo še po kapljo krvi od svojega srca. Potem pa ni mogla več in je legla, da bi umrla. Bridka, da nikoli tega ji je bila ločitev od sveta, ki njenim trinajsterim ni našel kruha in zavetja, a najtežja ji je bila misel na Trinajstiča, ki je bil še tako majhen in slab.

Počakajte pogreba, je rekla mati, ko so se otroci zbrali ob njenem ležišču, potem pa si sezone v roko in pojdite na vse strani sveta. Morda bo toliko srca v ljudeh, da vam bodo dali vsaj kamen za vzglavje in prgišče vode iz potoka ob cesti. Ti pa, Trinajstič moj, počakaj v bajti še leto in dan, zakaj, glej, jaz bi groba ne mogla prenesti, če bi čutila, da si šel tako majhen daleč stran. A ko me bodo zagrebli, pojdi na loko, poišči vrbovo mladiko, natanko opolnoči pa pridi k meni na grob, daj mi jo k vzglavju zasadiš za znamenje in za spomin. Počakaj leto in dan, da se vrba razrase v drevo, potem pa pridi spet opolnoči, poišči v vrhu najmlajši list, ki se bo odprl tiste noči, in na njem boš našel majhno, drobno srebrno kapljico. To je solza, takšno solzo potочи zemlja nad grobom matere, ki je rodila trinajst otrok in je umrla od gladi. Ta solza je vse, kar boš imel po meni, a vedi, v tej solzi je skrita čudovita moč. Naj bi se komurkoli dotaknila usten, na mah bi bilo njegovo srce najlepše in najmečje, kar jih bije pod solncem. Človeka bi prevzela silna, neznanjska volja, da bi šel in iskal, dokler do dna ne spozna vse resnice sveta, in bi delal samo še, kar je dobro in prav. Pridi takrat na grob, rahlo odkrni list, zgani ga, da se ti kaplja ne utrne na tla, zavij ga v ruto in pojdi po svetu, da najdeš nekoga, ki mu jo bo vredno dati. Kadar bo potočeno toliko takšnih solza, da bo jezero pod goro čez bregove stopilo od njih, takrat bo prišlo do dobrega na zemlji.

Mati je zaprla oči, ob mrtvaški postelji je zajokalo trinajst sirot. Ko so jo zagrebli, je Trinajstič na loki poiskal vrbovo mladiko in jo opolnoči zasadi na

grob. Potem so si otroci segli v roko, dvanaest se jih je odpravilo na dvanaestero strani sveta, Trinajstič pa je žalosten obsedel na pragu in premišljal, kako naj prebije to leto in dan in kam bi s solzo, ki jo bo zemlja potočila iz groba. Ali bi jo dal županovi Katrici, ki mu je na tihem dala belega kruha, kadarkoli je prišel na vas? Ali bi jo rajši dal gozdarju, ki ga je zadnjič dobil v grajski hosti, ko je pobiral suhljad, pa ga je tako neusmiljeno dejal čez koleno in mu jih naštel s svojo veliko, težko roko, da mu jih nikoli ne pozabi? Sedel je na pragu, premišljal je vse dni in noči in tako je počasi domislil, da ponese solzo samemu velikemu kralju.

Ko je prišel čas, je Trinajstič vstal in šel na grob. Počakal je, da je ura v stolpu udarila dvanaest, in

takrat je na listu v vršiču vrbe zasijala čisto majhna, drobna, srebrna kresnička podobna kapljica. Segel je, rahlo odkrnil list, ga zganil in v ruto zavil, potem pa se je tiho poslovil od matere v grobu in se odpravil po svetu. Šel je skozi sedem dolin in čez sedem gor, a ko se je sedmo jutro razlilo čez nebo, je zrastle pred njim veliko mesto in sredi njega kraljevi grad. Bil je iz samega marmorja od vrha do tal, žlebovi ob strehi so mu bili iz čistega srebra, a zlata vetrnica, ki se je vrtela vrh najvišjega stolpa, se je v solncu vsa bliščala od biserov in draguljev. Trinajstič je šel trikrat okoli gradu, a trikrat mu je manjkalo poguma, da bi stopil čez prag, ki sta dva krepka, brkata vojščaka z veliko črno kučmo, poveznjena na oči, in s sulico na rami stražila pred njim. Ko je šel tretjič okrog, pa je našel zadaj majhna vrata, da je kraljeva služinčad lahko prihajala na dvorišče in v hlev. Tiho je potrkal, plaho je odprl vrata in vstopil in bil je v kraljevi kuhinji, ki je v nji devet belo oblečenih kuharjev pripravljalo kraljevski obed. Na veliki peči je cvrčalo od vsega dobrega. Mlečna kaša je bila pravkar zavrela, eden izmed kuharjev je odpiral pečico, da pogleda za pehtranovimi štruklji, a bilo je še toliko vsega, da se je Trinajstič kar meglilo pred očmi. Lačen je bil, pa je kar tako povprašal, ali je morda ostalo kaj od kosila.

Kako bo ostalo? so odvrnili kuharji, saj kralj sam še jedel ni.

In čeprav so bili vsi skupaj sami debelušni, okrogli ljudje, jim je bilo vendar videti, da se jim nekam čemerno povešajo nosovi. Kakor po vseh kraljevih gradovih na svetu, tako so morali tudi tu imeti svojo dolest.

Ali pa imate morda, je prosil Trinajstič, še za žličo prežganke od zjutraj? Dolgo pot imam za seboj, pa sem še tešč.

Ko je rekel te besede, so vsem devetim kuharjem iskre zaplesale v očeh.

Kaj pa govoriš o prežganki? ga je tisti, ki je bil postavljen za prvega med njimi, trdo prijel. Ali si prišel, da boš iz nas norce bril?

Trinajstič pa se je samo začudil in dejal:

– Ne, kako bom norce bril iz vas, ki ste vendar le okrogli kuharji velikega kralja, jaz pa sem sam Trinajstič izpod Bukove gore, trinajsta izmed sirot, ki sta jim mater pobrala beda in glad? Pa kako se ne bi spominjal prežganke, ki jo je znala moja mati kuhati tako, da jo je morda komaj vaš kralj kdaj takšno okusil, če je le imela za ščepec moke pri hiši kapljo masti? In čeprav sem bil njen najmlajši, vam lahko povem, da jo je tudi mene kuhati naučila, zakaj tisočkrat je rekla: Prežganka je juha delavcev, vojakov, arestantov in sirot – nihče ne ve, kaj ga še lahko doleti pod nebom, in zato ne more biti nikomur odveč, če jo zna.

Takrat se je devet kraljevih kuharjev, kakor da vsi hkratu ponoreli, zavrtelo po kuhinji, staknili so glave v kratek, a buren postet, potem pa je prišel izmed njih s svečano povzdignjenim glasom dejal:

– Trinajstič, če je res, kar govoriš, ti utegne biti dana milost, da našega kralja rešiš največje žalosti, ki se je kdaj dotaknila njegovega srca. In če to storite – na mojo besedo – čaka plačilo, kakršnega še niste videli svet.

In potem mu je prvi kuhar po vrsti razložil, kako stoji vsa reč. Tudi kralj je imel mater, pa mu je umrla tega bo menda že leto in dan, in od takrat se mu ni več razvedril obraz. Pa zakaj? Kraljeva mati je znala kuhati tako dobro prežganko, da ni bilo na gradu obeda brez nje, in še kadar so kralji in kraljice sosednjih dežel prihajali v goste, so se pojedine zmeraj začenjale z njo. A ko je stara kraljica umrla, so v zemljo zagrebli tudi skrivnost, kako je pripravljala to svojo čudovito jed, in noben kuhar ni znal skuhati prežganke po nji, da bi je mogel biti kralj vesel. Kakor je bila stara navada pri hiši, so jo resda kuhali še vsak dan, a kadar so skledo postavili pred kralja, je komaj žličo pomočil vanjo in jo nesel do ust, potem pa si je s prtičem obrisal brke in brado in z obetnimi rokama posodo žalosten odrinil stran. Tako je bil žalosten, da mu niti državnih zadev skorajda ni bilo več mar.

Beseda je dala besedo, potem sta udarila v roko prvi kraljevi kuhar in mali Trinajstič in domenjena je bilo, da bo Trinajstič za poizkušnjo na tihem skuhal prežganko – zase, ki je bil od doma še tešč, in za velikega kralja, da njega in deželo reši bridke žalosti. Nanaglo je odrgel suknič, zavihal rokave na srajci, si v topli vodi umil roke, in komaj so kuharji utegnili drug drugemu pogledati čez ramo, je zacvrčalo v ponvi in zadišalo po hiši, in še daleč naokrog, da je grajski maček od onkraj dvorišča s privihanim repom pritekel v kuhinjo – in to se že lahko reče, da je imel maček na vsem dvoru najboljši nos.

S tresočo roko je prvi kuhar nalil kipeče juhe v zlato skledo, s tresočo roko jo je zanesel v obednico, kjer je kralj sedel s svojimi ministri. Sedem dni je v tednu in prav toliko je bilo ministrov na dvoru, da so kakor sedem kraljevih desnih rok vladali v njegovem imenu. Posel vladanja je najbolj težaven posel na svetu in tako so se ministri drug za drugim vrstili v službi in ljudje so jih imenovali po dnevih, ki so vladali ob njih: Nedelja, Ponedeljek, Torek, Sreda, Četrtek, Petek, Sobota.

Kralj si je čemerem nadel prtič okrog vratu, pomočil je žličo v zlato skledo, se z njo dotaknil ust – in glej, takrat se mu je velik, kakor solnce svetel smehtljal razlil čez obraz. Tu je bila prežganka, na las podobna tisti, ki jo je njegova mati kuhala nekoli. Imela je samo še za spoznanje bolj sočen, dober vonj, a težko je bilo reči, ali se je kralju tako zdelo samo od tega, ker je že tako dolgo ni okusil, ali pa je bil nenadni, čudežni kuhar, ki jo je bil pripravil, v svoji stroki res še večji veščak. (Nadaljevanje prihodnjega

DRNOVŠEK KOT HINDENBURG

Te dni je direktor republiške uprave za javne prihodke Ivan Rojč izjavil: »...Moram reči, da pri davkih (davkov, seveda, op. p.) nismo zasledili nobenih nepravilnosti, tudi v izpostavi v Novem mestu ne. Pri vsakem odpisu je šlo za predpisan način – vloga, običajna, zbiranje podatkov in dokumentacije – na temelju podatkov in odločitve izvršnega sveta...«

Zelo zanimivo! Tembolj, če imamo pred očmi mlaule dogodke glede odpisov davkov novomeškimi podjetniki, zaradi katerih je predsednik vlade dr. Janez Drnovšek umaknil kandidaturu predsednika novomeškega izvršnega sveta mag. Boštjana Kovačiča za ministra brez listnice. Če smo bolj natančni, Drnovšek svojega predloga ni umaknil zaradi odpisov davkov, temveč zaradi ovadbe in postopka, v katerem se je znašel Boštjan Kovačič. In če smo še bolj natančni: Drnovška so v takšno (politično) ravnanje prisilile negativne javne reakcije v nekaterih javnih občinah.

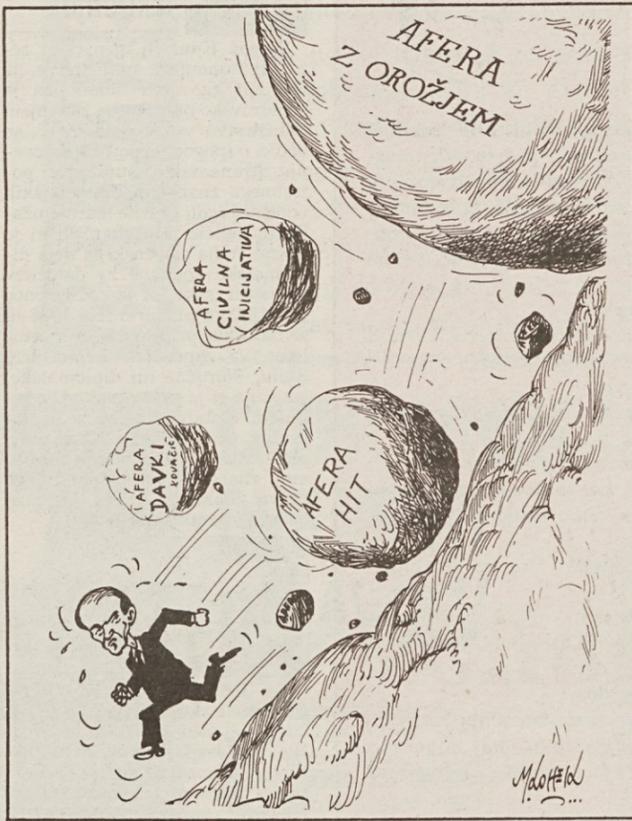
In kaj zdaj, ko prvi mož slovenske davkarje, tisti pred, ki je v tem primeru veliko bolj od novomeške policije in tožilstva poklican za ukrepanje v primeru nepravilnosti, izjavlja, da v Novem mestu ni bilo pri odpisih davkov nobenih nepravilnosti? Bodo Drnovška zdaj pozitivne javne reakcije prisilile, da ponovno nastopi s predlogom omenjene kandidature? Vsekakor ne, kajti teh pozitivnih reakcij popolnoma (politično) instrumentaliziranega tiska preprosto ne bo. To pa je prav tista računica, ki so jo uporabili v aferi z odpisi davkov, in ki ji – sploh ni šlo za skrivno oziroma nekrivdo Kovačiča v tem primeru, temveč je bil njihov cilj predvsem političen. Kovačič, ki ima več kot očitne preglavice z nedotaknjenimi lokalnimi represivnimi strukturami, jim je prišel preprosto prav kot sredstvo, ki naj kompromitira Drnovškovo kadrovske politiko. Posledično naj bi bil to nov udarec pri rahljanju vladajoče koalicije in name LDS, kar naj bi destabiliziralo slovenski politični prostor in okrepilo pozicije tistim strankam in političnim silam, ki so prepričane, da je razmerje

političnih sil zdaj občutno drugačno, kot je bilo ob volitvah.

Tu sta torej trčili skupaj dve stvari. Neporavnani lokalni računi, ki izvirajo še iz časov spopadanja »zdravih« in liberalnih sil znotraj novomeške partijske podružnice (gradbena afera), ter aktualno prerinjanje na državni politični sceni. V prvi inačici je šlo za to, da se vrže poleno pod noge Kovačiču, v drugi, in v kombinaciji s tem, pa za to, da se kompromitira Drnovška z njegovo »nezrelostjo« pri vodenju kadrovske politike. Akterjem druge igre je prišla prav prva, iniciatorjem prve je prišla prav druga. Kombinacija je bila s tem popolna. Njeni rezultati pa so na dlani: Drnovšek je popolnoma pogorel pri svojih poskusih kadrovske reorganizacije vlade, razpoke v vladajoči koaliciji so se povečale, stanje znotraj LDS po tem kadrovskem porazu njihovega prvega moža in premiera gotovo ni boljše, kot je bilo pred njim.

Cilji naključne in zelo pisane opozicije so s tem doseženi. To, kar zdaj ugotavlja prvi slovenski dacar, je v političnem pogledu slej ko prej obrobne pomena. Drnovšek lahko zgolj s slabim občutkom ugotavlja, kako se je v tej kadrovske igri zakalkuliral, pri čemer mora hočeš nočeš velik del krivde prevzeti nase. Predvsem zato, ker je popolnoma nenačelno in brez kakršnega koli poskusa upora logiki (nekdanje) policijske države, omogočil vznik nedemokratskih recidivov enoumne narave, za katere smo bili prepričani, da jih je za vedno vzel hudič. To pa je nevarna igra, ki ob praktično neokrnjenih represivnih in medijskih mehanizmih ob zaznavnih socialnih tenzijah ne samo destabilizira politični prostor, temveč vnaša (načrtovano, željeno!) anarhijo. Tej pa se Drnovšek v nobenem primeru ne bo mogel postaviti po robu z zanj značilnimi kalkulacijami demokratičnega tipa, ki po neodločenosti spominjajo na nekega Hindenburga. Kaj pa se je zgodilo potem, zelo dobro vemo.

Ivo Kuljaj

Železama Ravne Pomoč Rdečega križa povzroča razburjenje

Žalostno, toda resnično: nekateri slovenski delavci namesto poštene plače za pošteno delo prejmejo pomoč humanitarnih organizacij. Še bolj žalostno in žal tudi resnično pa je dejstvo, da se ta pomoč večkrat ne deli po edino sprejemljivih socialnih merilih, temveč po nekaterih drugih, ki seveda nimajo nič skupnega z ustanovnimi listami in naravo omenjenih organizacij. Takšnega, poniglavega, primernejšega izraza kljub najboljši volji ne najdemo, si je svojčas privoščil neki sindikat v podjetju KOPS v Mojstrani, ki je delil pakete Karitasa delavcem po sindikalni pripadnosti. Ta isti sindikat zdaj »neka muti« s pomočjo Rdečega križa delavcem ravenske železarne, o čemer zgornjo pričajo spodnje pisanje tamkajšnjega sindikata (SKEI) glavnemu odboru Rdečega križa Slovenije. Samo upamo lahko, da bodo zahtevana pojasnila zadovoljila aktiviste tega sindikata. Še bolj pa, da bodo ta pojasnila skladna z osnovnimi načeli Rdečega križa, za katerega prispevam vsi, ne glede na našo sindikalno ali strankarsko pripadnost.

SLOVENSKE ŽELEZARNE – Koncern
Sindikat kovinske in elektroindustrije družb
Lokacije RAVNE NA KORŠKEM

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
Glavni odbor Slovenije
Ljubljana, Mirje 19

V prvih mesecih leta 1993 so pričeli v Železarni Ravne deliti pakete pomoči z oznako Rdečega križa Slovenije oziroma High commissioner for refugees, Združenih narodov.

V teku leta so nekajkrat razdeljevali tudi moko. V sredini preteklega leta je nastalo, zaradi očitne neorganiziranosti ali nespoštovanja kriterijev, ki jih Rdeči križ najbrž ima, veliko razburjenje. Takrat smo zahtevali in tudi imeli sestanek, ki ga je formalno sklical B. Žerdoner, za Slovenske železarne, predstavnik občine in Rdečega križa ter predstavnik sindikata Neodvisnosti. Opozorili smo, da se ne želimo vtikati v postopek, čeprav bi lahko bili k akciji normalno povabljeni in kot večinski sindikat sodelovali, temveč zahtevamo, da se vsakršna pomoč izvaja po kriterijih in merilih pristojne organizacije in na organiziran način.

Vseskozi je evidentno, da si to pomoč prilašča sindikat Neodvisnost in jo vseskozi na veliko izrablja, kar lahko dokazemo z izjavami delavcev, ki se na pomoč obračajo. Pomoč Rdečega križa ali kdorkoli že sodeluje, ne more biti neorganizirana, še manj pa predmet politične izrabe oziroma nabiranja točk za določeno sindikat.

Zato zahtevamo uradno pojasnilo o tem, kdo in pod kakšnimi pogoji ter kriteriji pomoč organizira in deli, in verodostojno pojasnilo izvora vseh oblik pomoči, o čemer bodo obvestili tudi pristojne inšpekcijske službe.

O izrabi – za kar mislimo, da gre – obveščamo tudi Visoki komisariat Združenih narodov.

Prosimo za korekten in takojšen ter temeljit odgovor. Poudarjamo, da se ne želimo spuščati v pravila delovanja vaše humanitarne organizacije in smo pripravljene oz. bi tudi želeli sodelovati, vendar ne na prej omenjeni način.

Janko Dežman, sekretar

NASTAVKI ZA NOVI SLOVENSKI TOTALITARIZEM

Eden glavnih ciljev slovenske pomladi je bil tudi boj za pravno državo. Vedno več dokazov pa je, da si glavni akterji tega boja pravne države ne predstavljajo popolnoma nič drugače, kot so si ga njihovi (enoumni) predhodniki. Poanto takšne države pa bi lahko strnili v misel, da pravna država velja za vse druge razen seveda za tiste, ki so si jo priborili. Našo tezo tokrat argumentirata Herman Rigelnik in Spomenka Hribar.

– Trdite torej, da Civilna iniciativa nastopa v funkciji prihodnjih volitev, na katerih vas očitno poče videti?

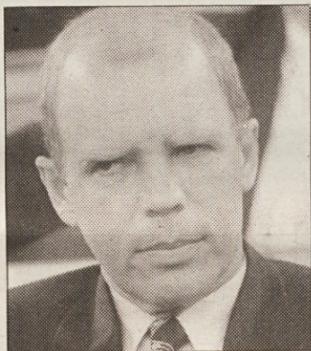
»Ker mi očitno ni bilo mogoče ugotoviti nič kriminalnega in tudi ne političnih »umazanij« iz preteklega leta. Sicer pa je sporočilo teh pisarij, da tistih, ki so na seznamu, ne smemo pustiti niti kandidirati. Gre v bistvu za spodbujanje razkola v slovenskem narodu, kar za Slovenijo ni dobro. Je pa očitno, da tako ekstremno ravnanje dela slovenske desnice nekotomu koristi, saj je vse očitnejša povezovala te desnice z nekaterimi posamezniki na enem od ministrstev.«

– Na katerem?

»Iz cele zgodbe se da brez težav odkriti, za katero ministrstvo gre.«

Tako je v pogovoru za prilogo Večera na citirana vprašanja odgovoril Herman Rigelnik, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije. Rigelnik iz razumljivih razlogov ni šel do konca in ni povedal vsega. Zato pa je v neki drugi zgodbi v pismih bralcev v Mladini brez dlake na jeziku spregovorila Spomenka Hribar. Kar ni povedala Herman, je povedala Spomenka. Citiramo del njenega pisma:

»... Janez Janša je po mojem mnenju in oceni danes (potencialno) najbolj nevaren politik pri nas. Njegovo obnašanje in delovanje, kamor spada tudi njegovo brezskrupulozno izmišljanje neresnic na moj račun in na račun kogar koli, ki mu je na poti (tudi predsednika države), ter še druge njegove aktivnosti po moji oceni

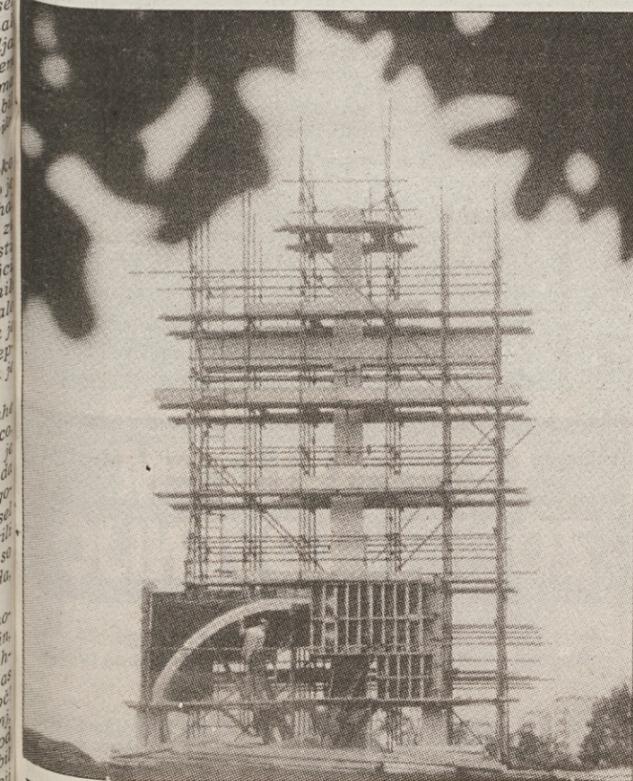
destabilizirajo politični prostor in potencialno pomenijo resno nevarnost za demokracijo pri nas...«

Vprašanje, ki niti ni več vprašanje, se glasi: je Janša na poti tudi Rigelnik? Če je, potem je že zdaj z vso gotovostjo moč trditi, da slovenska policija nikoli ne bo odkrila anonimnih piscev »Civilne inicijative«. Pravo vprašanje bi se torej lahko glasilo: ali se slovensko notranje ministrstvo ponovno spreminja v politično policijo? Vprašanje je tembolj na mestu, ker je iz Rigelnikovega pogovora v Večeru jasno razvidno, da so

(vsaj njemu) pisci anonimne »Civilne inicijative« znani. Kako si je sicer moč tolmačiti dejstvo, da v tem pogledu »ni bilo kakšnega posebnega sodelovanja med Rigelnikom in policijo«? Še bolj simptomatična pa je tale Rigelnikova izjava: »... Počakati je treba na rezultate preiskave, saj policiji zaupam. Če pa na teh rezultatih ne bo kmalu, bom prisiljen razmišljati tudi o tem, da nakaterim najbolj odgovornim posameznikom v ministrstvu za notranje zadeve ni v interesu, da bi preiskavo pripeljali do konca.«

Civilna kompilacija

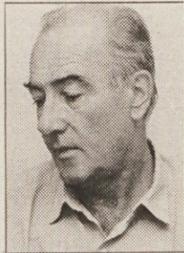
Slovenske investicije po novem

Krščanski simbol na novih Žalah

Vidiki bosanske katastrofe

Godot odhaja iz Sarajeva

Piše: Miroslav Jančić

O civilizacijskem odporu mesta Sarajeva proti divjanju z okoliških hribov je dovolj izvirmih pričanj, iz katerih lahko ugotovimo, da gre za edinstveni pojav v zgodovini vojskovanja. Ta je v zapleteni konfrontaciji na Balkanu dobil še eno razsežnost: poleg tega, da je ta vojna delno nacionalna, verska, državljanska in ideološka, je tudi vojna med kulturo in primitivizmom.

S tem nočemo reči, da med napadalci ni izobraženih ljudi, kot tudi ne, da med branilci ni primitivcev. V Sarajevu se gre kultura vojno zase, se pravi za svobodo, skupnost, mir in proti vsem zastavam divjanja, ne glede na to, s katerih ognjenih linij plapolajo. Sarajevska kulturna trdnjava kaže izhod iz tega brezumnega spopada kot svetilnik na razburkanem morju.

Poveljnik Unproforja general Philippe Morillon je že napisal knjigo o Sarajevu. V kakšno vojno je zašel, je začel zaznavati morda šele potem, ko je v Kamernem gledališču užival v izvedbi musicala Kosa. Dodobra pa se mu je zbilstril pogled, ko je prebral francoski prevod romana Derviš in smrt Meše Selimovića. Potem pa so se nekateri čudili, kako je lahko general odšel v obkoljeno Srebrenico, pri čemer je zastavil lastno življenje in tako preprečil njeno zavzetje.

Gledališče, koncerti, likovne razstave, recitali, literarne »molitve za mir«, časopisi, radio in televizija v razrušenem Sarajevu povzročajo agresivnejše večje izgube kot »planinske motorizirane brigade« branilcev. Prav zaradi tega se četniška armada ne upa zavzeti mesta, čeprav bi to lahko storila večkrat brez velikega števila žrtev na svoji strani.

Zares, kaj bi divjak storil z neuničljivo kulturo? Gotovo je, da v velikem mestu s tisoči intelektualcev in znanih kulturnih ustvarjalcev ne bi mogel početi tistega, kar počenja v odmaknjenih predelih v provinci. V Sarajevu je ostalo še več kot dovolj znanih ustvarjalcev, ki jih preprosto ne more vzeti noč, kot se je na primer zgodilo na Romaniji. Četniki bi se najbrž zadovoljili z delitvijo velemesta na mesto in vas.

Kultura je vsekakor trn v peti tudi gospodarjem vojne v blokiranem mestu. Zloglasnega komandanta »desete planinske motorizirane brigade« Caca, sicer nedokazanega kavarniškega glasbenika in največjega preganjalca sarajevskih umetnikov so resnici na ljubo likvidirali. Toda koliko kandidatov je ostalo za njegovo mesto? Zakaj je Caco užival v lovu na umetnike in jih gonil kopat nesmiselne rove okoli Sarajeva? Najbrž predvsem zato, ker se je bal, da bodo njihova imena z zlatimi črkami zapisana v zgodovini obrambe mesta. Namesto njegovega seveda.

Na prisilno delo so med prvimi odgnali violončelista A. Smajlovića, ki je vsak dan izvajal Albignonijsko na mestu, kjer se je zgodil pokol kupcev kruha v ulici Vaske Miskina, maja 1992. »Kje so ti umetniki?« so kričali Cacin podaniki v Kamernem gledališču, in odpeljali vse po vrsti, od glasbenikov do slikarjev, pesnikov in igralcev.

Prvega človeka kulturne obrambe mesta in direktorja gledališča Gradimirja Gojerja sarajevska nacionalistična muslimanska glasila razglasajo za ustaša. Podobno se dogaja vsem znanim srbskim umetnikom, ki so ostali v mestu. Ostaja samo vprašanje, v kolikšni meri je kulturni odpor mesta instrumentaliziran samo od ene sprtih strani. Kulturni ustvarjalec in intelektualci ne bi bil to, kar je, če se ne bi zavedal te pasti. Ketmani so v vrstah vseh treh sprtih nacionalističnih strani. Spodbudno pa je tudi, da se je kongres muslimanskih ustvarjalcev upr lastnim nacionalistom, ki imajo oblast v Sarajevu in nad tistim, kar je še ostalo od Bosne.

Toda kot vsa Bosna tudi sarajevski Don Kihot, intelektualci in kulturni ustvarjalec postaja vse bolj osamljen. Vendar to zanj ne bi smelo biti presenečenje, kajti tudi doslej ni deloval grupno, organizirano, politizirano in nacionalizirano, temveč se je v glavnem boril sam, s svojim prepričanjem in z osebnim primerom. Hočem reči, da je on svojo usodo zavestno delil s kolektivno. Mogoče samo s kančkom upanja in upora več kot drugi.

Humoreska

Kupujmo slovensko

– Kako ste letos preživel slovenski kulturni praznik? smo povprašali tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je po starodavnem običaju slonel za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in žulil svoje pivo.

»Po slovensko!« je silno kratko odgovoril tovariš Neposredni, kajti vprašanje ga je zadelo med dvema požirkoma.

– In kaj to pomeni, po slovensko?

»To pomeni, da sem slovenski kulturni praznik združil z akcijo svobodnih sindikatov »Kupujte slovensko«.

– Pa prav na slovenski praznik?

»Seveda. To je ja najbolj primeren dan za nakupovanje po slovensko.«

– No, ni nas treba imeti za norca, saj vendar vemo, da so naše trgovine na tak praznik, kot je slovenski kulturni praznik, zaprte. Kako ste torej lahko kupovali »slovensko«?

»Ja, šel sem v Avstrijo, kot vsako leto na slovenski kulturni dan.«

– Pa saj je danes v Avstriji že vse dražje kot pri nas...

»To je sicer res, razen slovenskih izdelkov. Naša vrta industrija v tujino prodaja tako poceni, da se te izdelke bolj splača kupovati v tujini kot doma.«

– Ja, ampak to ne pomeni, da »kupujete slovensko«...

»Kako da ne? Saj vendar kupujem le in zgolj slovensko blago. Akcija pa nič ne pravi, kje je treba to slovensko blago kupiti.«

– Veste kaj, vi se norčujete iz tako pomembne akcije, kot je »Kupujmo slovensko«. Če je slovensko blago v Avstriji res cenejše kot v Sloveniji, zakaj se potem ne preselite kar tja?

»Zato, ker ni vse naše blago v tujini cenejše. Nekaj bistvenih artiklov je, zaradi katerih se splača zadržati v Sloveniji in z vsemi silami podpreti akcijo »Kupujmo slovensko«.

– Ja in kateri so ti artikli?

»No, dragi moj, zdaj pa bi me že lahko toliko poznali, da bi vedeli, da me zanima predvsem pivo, in naše pivo je cenejše doma kot na tujem, sploh pa je naše pivo najboljše na svetu. Zato vztrajamo doma in smo za akcijo »Kupujmo slovensko«.

Bogo Sajovic

Kunstljeve izkušnje

Tomaž Kunstelj, generalni sekretar zunanjega ministrstva, je več kot zgovoren dokaz, da je s kadrovsko politiko na zunanjem ministrstvu vse v redu in da so očitki o (pogodbenem) zaposlovanju strankarskih ljudi brez potrebnega znanja in diplomatskih izkušenj zgolj prazne marnje užaljenih veličin. Možakarček, ki je postal vodja slovenskega dela diplomatske komisije za določitev mej s Hrvaško, se je rodil konec leta 1963, diplomiral leta 1988 in se nato kot pripravnik in inženir lesarstva zaposlil v kamniškem Stolu. Politične (in diplomatske) izkušnje si je potem nabral v volilnem štabu krških demokratarov. Očitno star in izkušen diplomatski maček z vsem potrebnim znanjem iz mednarodnega prava. Pokojni Krleža se reže obrača v grobu! Beri dalje!

Kačićeve reference

Dr. Hrvoje Kačić, vodja hrvaškega dela skupne komisije za določitev mej med Slovenijo in Hrvaško, je starejši gospod, ki je doktoriral iz mednarodnega pomorskega prava in je zanj specialist. Njegova politična kariera se začne v rodnem Dubrovniku, kjer je zmagal na parlamentarnih volitvah kot neodvisni kandidat. Kačić je potem v saboru vodil odbor za mednarodne odnose in zavrnil Tuđmanovo ponudbo, da bi postal zunanji minister hadezejevske vlade. Funkcijo predsednika hrvaškega dela omenjene komisije pa je sprejel po Tuđmanovem zagotovitvi, da se politika ne bo vmešavala v njegovo delo. Še danes ni član nobene stranke. Krleža bi bil dandanašnji prisiljen svojo nekdanjo mejo med Balkanom in Evropo premakniti iz zagrebškega Interkontinentala v ljubljanski Slon.

Jazbinškove norosti

Miha Jazbinšek, odstavljeni minister za okolje in prostor, je očitno našel grešnega kozla za zaplet oziroma blokado deponije odpadkov v belokranjskih Vranovcih. Ves zaripel maha čez policijo, ki ni tako nora, da bi uresničila njegovo noro odredbo in se po njegovih besedah »trajno izogiba aktivnemu sodelovanju pri razrešitvi problema«. In kaj je problem?! Slej ko prej najprej Jazbinšek, ki kot minister ni poskrbel, da bi se črnomaljska občina držala dogovora z vaščani Vranovcih. In rešitev problema? Dogovor Jazbinška s črnomaljskimi oblastniki o tem, koliko črnomaljskih smeti bo sprejel Jazbinšek na svojem dvorišču v Ljubljani in koliko jih bodo pred svojimi domovi sprejeli črnomaljski politiki. Če bi se Jazbinšek in comp. temu upirala, bi morala policija užgati predvsem po njih!

Brajerjeva bolha

Ciril Brajer, odgovorni urednik DE, je v družbi z Jožetom Smoletom in njegovim madžarskim ovčarjem ves prestrašen in zgrožen ugotovil, da ga je pičila pasja bolha. Ker ima Ciril s klopi, bolhami in podobno nadlego sila slabe izkušnje, je tuhtal samo še o tem, s kakšno boleznijo ga je bolha tokrat okužila. No, v ponedeljek nam je ves zadovoljen pojasnil, da ni nič hudega, ker da so zdravniki ugotovili, da je bila bolha okužena samo z udbomafijo. S to pa je po izsledkih famozne »Civilne inicijative« Brajer tako in tako zasvojen že vse od njene iznajdbe.

Udbokuli

Horoskop

Prekoračena navodila

Konec 18. in v začetku 19. stoletja je v francoski in tudi evropski politiki igral veliko vlogo francoski diplomat in državnik Charles Maurice de Talleyrand-Perigord (rojen 13. februarja 1754). Izhajal iz starodavne in vplivne plemiške družine in bi moral kot prvorojeni sin dedovati družinsko premoženje. Ker pa je šepal in bil zaradi tega nesposoben za vojaka, ga je oče namenil za duhovnika. S pomočjo družinskih zvez je kmalu dosegel njegovo imenovanje za škof. V revolucijskem letu 1789 je bil eden od predstavnikov reformatskega krila v Cerkvi. Predlagal je tudi ukinitve nekaterih cerkvenih privilegijev. Leta 1791 je izstopil iz Cerkve. V najbolj krvavem obdobju revolucije se je začasno umaknil iz države, potem pa se ukvarjal z diplomacijo in bil leta 1797 imenovan za zunanjega ministra. Bil je vpleten v udar, ki je prinesel na oblast Napoleona. Bil je njegov zunanji minister in zaupni svetovalec in sodeloval v večini mirovnih pogajanj v času napoleonskih vojn. Zaradi tega ga Napoleon imenoval za beneventskega kneza. Leta 1807 pa se z Napoleonom sprl. Odstopil je s položaja ministra in začel spletkariti proti Napoleonu. Leta 1814 je senat prepričal, da je Napoleon odstavil in znova vzpostavil kraljevino. Zopet je bil imenovan za zunanjega ministra in je sodeloval na dunajskem kongresu. Konec leta 1815 je spet odstopil in bil naslednjih petnajst let napol v pokopu »meščanskemu kralju« Ludviku Filipu. Svojo kariero je kronal s podpisom četverne zveze med Veliko Britanijo, Francijo, Portugalsko in Španijo leta 1834, ki je bila naperjena proti Avstriji.

Ko je Talleyrand umrl, je ruski veleposlanik v družbi dejal: »Stavim, da ga sedaj hudič graja, ker je pretiraval in prekoračil njegova pooblastila.« V tem tednu so se rodili še angleški naravoslovec Charles Darwin, ameriški izumitelj Thomas Alva Edison, rimsko-nemški cesar Sigismund, francoski kralj Ludvik XV., italijanski učenjak Galileo Galilei, angleški družboslovec Thomas Malhus in ruski basist Fjodor Šaljagin.

DELAVSKA ENOTNOST	STARESINA	ANTENA PRI ŽUZELKAH	ŠPANSKO MESTO V KASTILJI	IZRASTEK V KITOVEM ZHELJU	IME ČRKE «L»	LASTNOST KISLIH SNÓVI	NAGRADNA KRIZANKA	MOŠKA OSEBA IZ ROMANA «POD SVOBODNIM SONCEM»	ZELEZNIŠKA PROGA	TUREK	GRŠKI OTOK V SPORADIH	UČENCI GRŠKEGA FILOZOFIA ANTISTENA
OSNOVNA ENOTA JEZIKA							GRŠKI FILOZOF IZ STOE					
LJUBLJANSKI PARK							ALKOHOLNA PIJACA PREGRIJALO ZA SEJNE MIZE					
EGIPČANSKI SVETI BIK						SLOVENSKI POLITIK (DANIEL) MESTO V J. ITALJI						
ZORANA ZEMLJA TREZEN CLOVEK				HRVATSKI NOGOMETAS (GORANI) ZMOTA				ARISTOTEL (LJUBKOVI) SEKASTA KRAVA				
AVTOR: BORUT LEVEC	KRSTNI KAMEN	ŽENSKA KI GOJI ROKOBORBO	PEVEC SMOLAR	REKA NA ŠKOTSKEM MOŠKO IME		LITERARNI JUNAK LUPIN			ANTON INGOLIC	CRNA POLJSKA PTICA		
SAMO-VEZINICA						ANGLEŠKI POLITIK (WILLIAM) EVROPSKI VELETOK		KSENJA VIDALI	EGIPTOVSKI BOMBAZ	ENAKOMERNO OKLESAN GRADBENI KAMEN	RADIO-AKTIVNA KEMICNA PRVINA	
ŽENSKI SPOLNI ORGANI						EGIPTOVSKI BOG SONCA	GLAVNO MESTO ZAJRA	POKRAJINA V OSREDNJI ITALJI	NEMŠKA DENARNA ENOTA	TRAVNIK OB VODI		
NOMADSKA LJUDSTVA V JUŽNI RUSJI						SLOVENSKI NOGOMETAS (MATJAZ) KANON		SPODNJI DEL PROSTORA	DANSKI OTOK	SLIKARKA KOBILICA		
KAZALNI ZAJMEK		VELIKA OST	SMER V MODERNI UMETNOSTI					RAZVOJNI STADIJ POZVROČITEL MALARIJE	MESTO V SLOV. PRIM.			
ETNIČNA SKUPINA V NIGERJI		GLAS	MENIČNO JAMSTVO		ESTONEC	INDUSTRIJSKO MESTO V RUSJI	NIKOLA TESLA			SARAJEVO	MESTO NA FRANCOŠKI RIVIERI	
VRTNA UTA			VRSTA ZITA	SLIKAR SUBIC						FENIČANSKA BOGINJA LJUBEZNI	PODZEMNA ZIVAL	
MORALA, ETOS						LEPOTNA VRTNA CVETLICA	OLGA JANČAR		MESTO NA HRVAŠKEM POD SRBSKO UPRAVO	TURCIJA		NOBELU
BOLEZEN ZARADI VDORA IKER						TRDEN OGLIKOVODNIK V PREGOVORU KATRANU						
TROPSKA ORHIDEJA					PRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR	ZGORNJI DEL STOPALA				PESNIK SOPOV		

Nagradna križanka št. 7

Rešeno križanko nam pošljite do 28. februarja na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 7. Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 5
 ŠLAPA, TRANŠA, TALON, SRAMOTA, REA, ONTAKE, EL, BERNARDA MAROVT, ANIKA, ŠI LEO, STENA, SKA, NEMEC, TRMA, KSI, BS, RI, RIST, ONOMASTEKON, AG, KREMEN, IVANOV, DEL,

LAT, ROSTAL, VE IMENIK, IK, KANONIR, VITOMIL ZUPAN, AGA, ANITA, IG, RL, OKORN, RUNA, ANONSA, NOMAD, ISAR, JANČAR, ALIDA

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 5

- Miran Melanšek, Gregorčičeva 20, 62000 Maribor,
- Stanislav Čač, SGP Stavbenik, Ulica 15. maja 2, 66000 Koper,
- Mari Kisilak, Pako d.o.o., Letališka c. 34, 61103 Ljubljana

Križanko pripravil

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Kako ga napovedujemo

Letos se za skoraj vsak konec tedna najde značilno vreme. Skoraj ni, da bi lahko rekli: »No ja, nič posebnega se ni dogajalo, saj niti ne vem, kakšno vreme je bilo.« Moja predvidevanja za prejšnjo soboto in nedeljo so se uresničila le glede mraza. Minus 19 stopinj, kolikor je bilo v sredo jutraj v Slovenji Gradcu, ne doživimo vsak dan! In pod -10 se je ohladilo skoraj povsod v notranjosti Slovenije, tudi Primorska je »zmrznila«, pa ne le zaradi močne burje, tudi temperature so bile tam pod ničlo. Veter še poveča občutek mraza. Naj navedem primer. Če je temperatura zraka 0 stopinj in pihava veter s 70 km/h, občutimo, kot da bi bilo -19 stopinj! Za! nimam podatka za večje hitrosti vetra, toda burja je na Vipavskem dosegla tudi 150 km/h! Naš silni jutranji mraz se torej lahko lepo skrrije.

Svoje vremenske prispevke pišem ob sredah. Časopis izide v četrtek, moja vremenska predvidevanja veljajo za konec tedna, torej za četrti in peti dan vnaprej. In prejšnjo sredo nismo obljubljali bistvenega sneženja. Rad bi malce osvetlil, na čem temeljijo naše vremenske napovedi. To so rezultati matematično-fizikalnih modelov, ki se jih računa na superračunalnikih (najzmogljivejši računalniki so v službi vojske in meteorologije). Ti modeli so seveda omejeni z zmogljivostjo računalnikov, pa tudi s samim vremenskimi dogajanjem v ozračju, ki je izjemno zapleteno. Zato je v modelih nekoliko poenostavljeno. Veliko težavo predstavljajo visoke gore oziroma večje spremembe nadmorske višine na kratko razdaljo. Tako je v modelu, katerega rezultate prejema naša meteorološka služba, višina Alp le nekaj nad 2000 metri, morska obala pri Portorožu je na nadmorski višini 70 m, model ne zmore upoštevati, da se naše Julijske Alpe na razdalji okoli 10 km dvignejo na 2000 m... Takih približkov je veliko in pravzaprav je kar dobro, da so napovedi še tako točne, kot pač so. Povsem točne bodo šele takrat, ko bomo vreme tudi »delali«.

No, mraz je že popustil, zima nima več prave moči, in četudi udari z repom, je to le udarec, ki ne traja dolgo. Tudi nekaj padavin bo še v soboto, vendar količinsko ne dosti. Spet jim bo bolj izpostavljen južna in jugovzhodna Slovenija.

CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO

»Ali je lokalna samouprava urejanje vsega tistega, za kar država noče prevzeti odgovornosti, ker ne prinaša ne oblasti in ne dobička?«

To je eno izmed vprašanj v knjigi dr. Cirila Ribičiča CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO, ki je izšla pri ČZP Enotnost.